

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

sabittfikir²¹

KASIM 2015 // GÜNCEL EDEBİYAT
YERİNE GELEN: S. SABİT FİKİR
20.000 ADDET BASKI HEFTESİ
FİYAT: 2.00 TL

SİBEL ORAL

TARİHİN EDEBİYATA NOTU (NE OLACAK?)

ISSN 2146-2127

9 772146 212005 >

DAHA ÇOK AKŞAM HABERİ, DAHA DEMLİ ÇAY

Adınız, cisminiz her ne ise, her ne renk ve kumaştan giyinmeyi seçiyorsanız, yolda yürüyen adama sinirlendiğinizde ağzınızdan hangi kelimeler dökülüyor- sa... Hep biraz da siyasi. Değil mi ki, bir fabrika işçisini bembeyaz kıyafetler

içinde pek de göremezsiniz. Ya da Muhammet ile Deniz Devrim'in düğün daveti geçse elinize, her zamankinden bir saniye daha fazla düşünüp, parçaları bir araya getirmeye çalışırsınız.

Sadece bu değil. Şehrinizdeki binalar. Otoyollarınız. Taksicilerin en favori şarkıları. Akşamları, sokaklarınızda dolaşan insanların sayısı. Bulvarlarda, aşıklarınızın hal ve hareketleri. Devlet daireleri. Bayraklar. Akademi. Tiyatro salonlarının doluluk oranı. Mahallenizden bir teyzenin, bir sigara tüttürdüğünde yakınmaya başladığı dertleri. Okuduklarınız. Yazılanlarınız. Edebiyatınız.

Kafanızı nereye çevirseniz, siyasetin sihirli ve nemrut varlığının kokusunu alabilirsiniz. Bugün bir saat akşam haberlerini dinleseniz, akşam çayınızı biraz daha demli koyarsınız. İşte siyaset, akşamınızda!

Ve siyasetten en doğrudan etkilenen alanlardan birinin edebiyat olduğunu görmek işten değil. Bir yazar size kendi gözüyle gördüğü, kendi burnuyla kokladığı ve kendi kulağıyla duyduklarından başka ne anlatsın? Hal buyken, SabitFikir olarak düşünmek zorundaydık: Bugünkü kutuplu, nefretli siyasi ortamımız Türkiye'de edebiyatını ne yöne çekecek? Renk skalamıza neler eklenecek, nerelere doğru yöneleceğiz?

Sibel Oral çok kişiye sordu bu ve bunun gibi pek çok soruyu. Siyasi tarihimizin edebiyatımıza ne notlar düşeceğini (bizim gibi) merak edenleri, koskoca bir kapak çalışması bekliyor.

Elif Bereketli

elifbereketli@gmail.com

SAKİNLER DE KAZANIR

Susan Cain

Yüzeyselliğin yüceltildiği bir çağda derinliğin sığınaklarına hücum edenler, önyargılarını kırıp sakinliğe adım atıyorlar. Karanlık bölgeye geçebilecek cesaretiniz var mı?

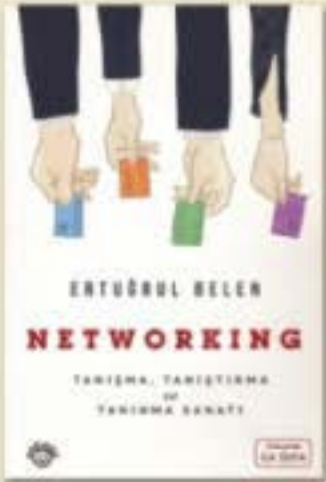

Çeviren: İdil Çetin
İş ve Yönetim / 415 sayfa

NETWORKING

Ertuğrul Belen

Dünyada istediğiniz herkesle tanışabileceğinizi bilerseniz hayatınız daha farklı olur muydu? Dünyada son dönemde başarının formülü olarak bilinen Networking'le ilgili Türkiye'de yazılan ilk eser!

İş ve Yönetim / 224 sayfa

KALDIRAÇ ETKİSİ

Ekim Nazım Kaya

Türkiye'nin önde gelen 16 internet girişimcisi, deneyimlerini sizlerle paylaşıyor. İnternet girişimciliğinde aynı hatalara tekrar tekrar düşmeden yol almak isteyenler için ilk ağızdan yaşam dersleri...

İş ve Yönetim / 174 sayfa

sabitfikir

Yayın Türü: Aylık Yayın Sireli Yayın

Sayı: 21 - Kasım 2017

ISSN: 2148-2017

Baskı Adedi: 30.000

İntiyaz sahibi: Elektronik Bilgi İletişim Hizmetleri Reklamcılık ve Tic. A.Ş. adına
Dr. S. Mehmet İnhan

Genel Koordinatör ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Bora Ekmeçci

Genel Yayın Koordinatörü
Elif Bereketli

Editörler
Aykut Ertuğrul, Ceyhan Uşanmaz

Editör Yardımcıları
Ceren Kavak, Doğan Doğan

Düzenli
İrem Ertuğrul

Bizi takip edin!

www.facebook.com/sabitfikir.com

www.twitter.com/SabitFikir

Her düşüncenizi bilmek istiyoruz,
editorsabitfikir.com'a yurru!

SabitFikir, İdefix'in yayınıdır.

Yönetim Yeri:

Elektronik Bilgi İletişim Hizmetleri Reklamcılık ve Tic. A.Ş.
19 Mayıs Cad. Nova Buran Plaza No: 4 Kat: 19 - 34390 ŞİŞİ / İSTANBUL
Tel: +90 212 233 80 33 - Faks: +90 212 233 80 35

Görsel Konsept ve Kapak Tasarımı
Şerif Ali Ünal, Eren Erkalkan

Kapak Çalışması
Selçuk Ören

Grafik
Myra

Tasarım Danışmanı
Rauf Kösemen

Koordinasyon
Damla Özlüer

Sayfa Dünyulama
Serhan Baykara

Baskı Öncesi Hazırlık
Harun Yılmaz

Reklamlarınız için

Hande Saygılı

+90 212 233 39 22

hande.saygili@idefix.com

Operasyon Sorumlusu
Salih Gürzü

Baskım Yeri

İnkilap Kitabevi Yayın Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi Baskı Tesisi Çobançeşme M.

Sanayi C. Altay Sk. No: B/PK: 34494 Yenibosna - Bahçelievler / İstanbul

Matbaa Sertifika No: 1064

Kurumsal abonelikler için

yılık abonelik bedeli 84 TL'dir.

© Her hakkı saklıdır.

Bu derpide yer alan yazı, makale, fotoğraf ve
ilustrasyonları elektronik ortamda da dahil olmak üzere çapıltıya hakları
Elektronik Bilgi İletişim Hizmetleri Reklamcılık ve Tic. A.Ş.'ye aittir. Yazı ile alakasız kullanılmaz.

HABERLER 04

KEŞFET 10

Keşfetmeniz için Pınar Ögünç öneriyor: Katip Bartleby

SORDUK 12

Blog yazarları edebiyata zarar mı veriyor? Ceren Kavak

DÜŞÜNCE ÖZGÜRLÜĞÜ BÜLTENİ 14

EDERİYATDİSİ 18

Bu ülkede hava yastığımız yok Hasan Cömert

DÜNYADAN ELESTİRİ 20

Sessiz Ev, İngilizce sesleniyor Sinem Dönmez

DOSYA 22

Tarihin edebiyata notu Sibel Oral

SOKAKTAN 34

Bozkırınız politiktir efendiler Özgün Ucar

DÜNYADAN 36

Yok yere sıkıntılar: Narkotik romanlar Mert Tanaydın

KARARSIZ OKUR 38

Siyaset edebiyatın neresinde? Aysu Önen

FIKRİSABİT 42

Nedir bu normal?!

SAHANE BİR KİTAP 44

Kendi hayatının dedektifi: Kati Oylum Yılmaz

KELEBEK ETKİSİ 46

Ve aralıksız kar yağıyor kar yağıyor Elif Tanrıyar

NOBEL 48

Yeni başlayanlar için Mo Yan Melisa Kesmez

DÜNYADAN ELESTİRİ 50

Hogwarts'tan Yalan Rüzgarı'na, bir Rowling hikayesi

ELESTİRİ 52

Öteki Kızın Kitabı ötekilerin öyküsü Aykut Ertuğrul

GÖLGEDE KALANLAR 54

Cinayet, aşk, gerilim ve korku Ceyhan Uşanmaz

ELESTİRİ 56

Bütün kahramanlar ölüdür A. Ömer Türkeş

ELESTİRİ 58

İyi niyetli bir yolname Özgün Ucar

ELESTİRİ 60

Okul Öncesi et eğitimi küçük İskender

ELESTİRİ 62

İntikamın taze eti Burcu Arman

ELESTİRİ 64

Bir hobi olarak şiddet Nazan Maksudyan

ELESTİRİ 66

Bir dil paraziti: Kathy Acker Hande Ögüt

ELESTİRİ 68

Artık bu yarıyla yaşayacaksınız Bediye Ceylan Güzelce

ELESTİRİ 70

Bütün iç savaşların romanı Hayati Roman

ELESTİRİ 72

Aşker, polis, savcı ve gazetecinin dansı Aysu Önen

ELESTİRİ 74

Bireysel hikayeleri toplumsal hikayenin içine yerleştirmek Nafer Ermiş

OKUMA LISTENİZ 76

İçimde büyümeyen bir okur var Sibel Oral

Orange devam ediyor, yaşasın bağışçılar!

Her yıl -ülke, uyruk, yaş ve konu sınırlaması olmadan- İngilizce yazar kadın yazarlara verilen prestijli bir edebiyat ödülü olan Orange'ın, maddi sıkıntılardan dolayı sona erdirildiğini sanıyorduk. Ne de olsa kadın yazarların ve kadın edebiyatının dünya çapında hak ettiği saygınlığa kavuşmasında önemli katkılar sağlayan ödülün sponsorluğunu 17 senedir üstlenen Britanyalı telekomünikasyon şirketi Orange, bundan sonra İngiltere'deki film organizasyonlarında yer almak istediğini, edebiyat ödülü sponsorluğunu bıraktığını açıklamıştı.

Ancak, güzel haber *Guardian*'dan geldi; Orange Ödülü, bireysel bağışçıların katkılarıyla devam edecek! Bu bağışçıların tam listesini bilmiyoruz, ama aralarında ünlü avukat Cherie Blair, iş kadını Martha Lane Fox ve yazar Joanna Trollope gibi isimler var.

Tolkien hayranlarına müjde: Yeni kitap yolda

Yüzüklerin Efendisi üçlemesi ve *Hobbit*'in efsanevi yazarı J.R.R. Tolkien'in yeni kitabı önümüzdeki bahar okuyucuyla buluşacak. Bu haber, yazarın 1973 yılında öldüğünü düşündüğümüzde garip karşılanabilir, ancak İngiliz yayınevi HarperCollins, daha önce hiçbir şekilde gün yüzü görmemiş *The Fall of Arthur* (Arthur'un Düşüşü) isimli kitabın önümüzdeki mayıs ayında raflardaki yerini alacağını teyit etti bile.

Rowling'in bir sonraki kitabı yine çocuklara

Harry Potter serisinin ardından yetişkinlere yönelik ilk romanı olan *The Casual Vacancy*'yi geçtiğimiz hafta çıkaran J.K. Rowling, çocuklara hitap eden kitaplar yazmaya devam edeceğini açıkladı; hatta bir sonraki kitabının onlar için olacağına dair söz verdi.

Cheltenham Edebiyat Festivali kapsamında bir söyleşi gerçekleştiren yazar, hayranlarına, bilgisayarında kaleme almayı düşündüğü çok sayıda kitap fikrinin kayıtlı olduğunu söylese de, gelecek romanıyla ilgili ayrıntı vermedi. Yalnızca, "*Harry Potter*'in hitap ettiği yaş grubunun altındakilere yazılmış olacak," bilgisini paylaştı.

"*Harry Potter*'in yaratıcısı olarak, çocuk kitapları yazmaya kendimi adamaktan uzak durmaya çalıştım kimi zaman. Ancak evet, yazacağım bir sonraki kitap bir çocuk kitabı olacak," diyen Rowling, "Şu sıralar bilgisayarımda pek çok şey var ve bunlardan bazıları çocukların ilgisini çekebilecek metinler. Hatta *Harry Potter*'in hitap ettiği kitlenin yaş ortalamasının altına yazılmış şeyler. Onları kendi çocuklarıma okuttum ve iyi tepkiler aldım," diyerek, son kitabı *The Casual Vacancy*'den sonra ondan neler bekleyebileceğimizin de ipucunu vermiş oldu.

Sasha Grey, şimdi de roman yazıyor!

Entelektüel faaliyetleri ile tanınan porno yıldızı Sasha Grey'in, bugünlerde bir kitap yazdığını söylediğimizde, bıyık altından gülebilirsiniz. Oysa Grey'in geçmişi, dünyaca ünlü bir porno yıldızı olmasının ötesinde Steven Soderbergh'in son filminde başrolü kapmış olmak, *Entourage* isimli dizinin bazı bölümlerinde de rol almak gibi parlak notlarla dolu. Şimdilerde ise gözünü edebiyat dünyasına diken ve erotik bir romana imza atmak istediğini söyleyen Grey, Grand Central Yayınevi ile görüşmelere başlamış bile.

Eric Hobsbawm yaşama veda etti

İngiliz Marksist tarihçi ve yazar Eric Hobsbawm, 1 Ekim'de Londra'da yaşama veda etti. Sosyalist siyaset içinde aktif bir biçimde rol alan ve son on yıldır Londra'daki Birkbeck Üniversitesi'nin rektörlüğünü yürüten Hobsbawm, 95 yaşındaydı.

1917 yılında İskenderiye'de doğan yazar, çocukluğunu Viyana, Berlin ve Londra'da geçirdi. Üniversite eğitimini Cambridge Üniversitesi'nde tamamladı. İtalya, Amerika, İngiltere ve Güney Amerika'daki çeşitli üniversitelerde dersler verdi. İngiltere Komünist Partisi Tarihçiler Grubu üyesiydi. 1956 yılında partiden ayrılan diğer üyelerden farklı olarak 1991'e kadar parti üyeliği devam etti. Kitapları onlarca dile çevrilen Eric Hobsbawm'un belli başlı yapıtlarını Türkçede de okumak mümkün.

Google Docs'tan roman yazıyor!

İngiliz yazar Silvia Hartmann yeni romanını 'Google Docs' üzerinden okurların gözü önünde yazıyor. Bir romanın nasıl yazıldığını merak edenler, Silvia Hartmann'ın *The Dragon Lords* adlı yeni romanının yazım sürecine internet üzerinden tanıklık edebiliyor.

Arama motoru Google'ın Google Docs hizmeti sayesinde, yazarın her yeni cümlesinin internet kullanıcılarının monitörlerine eşzamanlı olarak yansıdığı belirtiliyor. Yapılan tanıtımlara göre, Hartmann'ın 'Naked Writer' projesi, okurlara, hikaye ilerlerken yazılanlara dair yorum yapabilmek ve hikayenin oluşturulmasına katkıda bulunabilme olanağı da sağlıyor.

Romanın yazımına 12 Eylül'de başlayan Silvia Hartmann, okur ile yazar arasındaki ilişkinin sınırlarını zorlamanın inanılmaz bir deneyim olduğunu düşünüyor. Kitaplarını StarFields takma adıyla yazan Silvia Hartmann'ın, yaratıcılık ve kişisel gelişim üzerine çalışmaları da bulunuyor.

Sami Baydar vefat etti

Sair, yazar ve ressam Sami Baydar, geçirdiği ani kalp krizi sonucu 50 yaşında yaşama gözlerini yumdu.

1979'da İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi'ne giren ve Geleneksel Türk Sanatları Bölümü'ne bir yıl devam ettikten sonra resim bölümüne geçen Baydar, Neşet Günel ve Devrim Erbil atölyelerinde çalıştıktan sonra 1987'de Devrim Erbil atölyesinden mezun olmuştu. 1980 yılında ilk şiirleri Beyaz dergisinde yayınlanan Baydar'ın yayımlanmış sekiz adet kitabı vardı. Baydar, 2008'de Wayne Miller ve Kevin Prufer'in yayına hazırladığı New European Poets adlı antolojide yer aldı. Öykü ve şiirleri, Gösteri, Defter, Beyaz, Sombahar, Lüdingirra, Göçebe, Kitap-ılık, Kaşgar, Öküz, Eski'Z, Geceyazısı dergilerinde yayımlandı.

Kasım ayı, TÜYAP ayı

İstanbul'un kültür sanat etkinliklerinin en yoğun olduğu aylar, sonbahar aylarıdır malum; ekimde Şehir Tiyatroları perdelerini açar, Filmekimi'nde sinemalar dolar taşar... Bir de kasım gelince, annenin mutfakta yaptığı yemeği takip eden çocuklar gibi, tüm İstanbul, Büyükçekmece'den yayılan mis gibi kitap kokusunun peşine düşer.

31. Uluslararası İstanbul Kitap Fuarı bu yıl da 17-25 Kasım tarihleri arasında, Türkiye Yayıncılar Birliği ve TÜYAP işbirliğiyle, Büyükçekmece'deki TÜYAP Fuar ve Kongre Merkezi'nde düzenleniyor. Bilindiği gibi fuarın her yıl bir teması oluyor; bu yılki tema da 'Çocukluğum Yurdumdur: Çocuk ve Gençlik Edebiyatı' olarak belirlendi. Çocuk ve gençlik edebiyatı denince akla gelen ilk isimlerden biri olan Gülten Dayıoğlu, bu yıl fuarın 'onur konuğu' seçildi.

2012 yılının Türkiye-Hollanda diplomatik ilişkilerinin 400. yılı olması sebebiyle TÜYAP, fuarın ilk dört gününde, Uluslararası Salon'da Hollanda'yı ağırlayacak. Onur konuğu ülkeden yazarlara Türkiye'den yazarların da eşlik ettiği programda keyifli isimleri okuyoruz:

Kader Abdollah ve Muhsin Kızılkaya, 17 Kasım Cumartesi; Henk Boom ve Ahmet Ümit, 18 Kasım Pazar; Erik Jan Zürcher, Mete Tunçay, Mehmet Ö. Alkan ve Ahmet Demirel, Zürcher'in 'Modern Türkiye'nin Kuruluşu' Üzerine Yaptığı Araştırma, 18 Kasım Pazar; Marit Tornqvist, Çocuklara Yönelik İllüstrasyon Atölyeleri, 17-20 Kasım.

Hepimize iyi fuarlar!

(Görsel çalışma: Sedat Girgin)

Uğultulu Tepeler'e konut projesi

İngiliz yazar Emily Brontë'nin dünya edebiyatının en seçkin eserleri arasında yer alan *Uğultulu Tepeler*'inin geçtiği bölgeye 43.5 milyon lira değerinde bir konut projesi yapılmasının planlandığı öğrenildi.

Pakistan asıllı İngiliz iş adamı Pervez Abbas, 'Uğultulu Tepeler'e komşu olan araziye önümüzdeki aydan itibaren 320 ev yapmaya başlayacak. Abbas, "Bu güzelliğin bozulmaması için her şeye dikkat edeceğiz," demiş olsa da, yetkililer endişeli. Bölgede 65 odalı, havuzu ve spa merkezi bulunan lüks bir otelin de inşa edileceği söyleniyor.

Moby Dick'i okuma maratonu

David Cameron, Tilda Swinton, Stephen Fry ve Simon Callow gibi tanınmış isimlerin de aralarında bulunduğu bir grup 'fanatik', Amerikan edebiyatının klasikleri arasında yer alan, ancak pek az faninin tamamını okuma azmini gösterdiği *Moby Dick* romanını okuma maratonu başlatıyor. Yazar Philip Hoare ile sanatçı Angela Cockayne'nin hayata geçirdiği 'Moby Dick Big Read' adlı proje kapsamında 135 bölümlük roman 135 günde okunacak ve internetten yayımlanacak. Anish Kapoor ve Antony Gormley gibi çağdaş sanatçıların çalışmaları da okumalara eşlik edecek.

Man Booker, ikinci kez Hilary Mantel'in

İngiltere'nin en saygın edebiyat ödülü 'Man Booker'ın bu yılki sahibi Hilary Mantel oldu. *Bring Up the Bodies* (Bedenleri Terbiye Et) romanıyla bu ödüle layık görülen Mantel, aynı zamanda 50 bin sterlin para ödülü kazandı. 60 yaşındaki yazar, 2009'da *Kurtlar Hanedanı* (Wolf Hall) romanıyla ödülü almıştı. Böylece Mantel, Man Booker ödülünü ikinci kez kazanan ilk kadın yazar oldu. Londra'nın tarihi belediye binası Guildhall'da yapılan törenle açıklanan ödülde, altı yazar ve eseri yarıştı. Adaylar arasında Mantel'in yanı sıra *The Garden of Evening Mists* romanıyla Tan Twan Eng, *Swimming Home* romanıyla Deborah Levy, *The Lighthouse* romanıyla Alison Moore, *Umbrella* romanıyla Will Self ve *Narcopolis* romanıyla Jeet Thayil bulunuyordu. Man Booker ödülü her yıl, İngiliz, İngiliz Milletler Topluluğu veya İrlanda vatandaşı olan bir yazara, İngilizce kaleme aldığı bir romanı dolayısıyla veriliyor.

Faulkner, Woody Allen'ın başına dert açtı

William Faulkner'a göre "Geçmiş asla ölmüş değildir. Geçmiş, geçmiş bile değildir." Yazarın mirasçıları da bu cümlelerin telif hakkı için aynı şeyi düşünüyorlar galiba. Faulkner'ın mirasçıları, Woody Allen'ın *Paris'te Gece Yarısı* filminde kullandığı cümle için Sony Pictures'a dava açmanın yanı sıra, The Washington Post'a ve Northrop Grumman şirketine de reklamlarında yazarın bir başka cümlesini kullandıkları için tazminat talebinde bulundular.

Faulkner'ın *Bir Rahibeye Ağıt* adlı eserinde yer alan "Geçmiş asla ölmüş değildir! Aslında geçmiş, geçmiş bile değildir," cümlesinin, Allen'ın yönettiği filmde Owen Wilson'ın canlandığı karakter tarafından söylenmiş olması Sony'nin başına dert açacak gibi görünüyor. Sony yetkilileri bu cümle kullanımının bir "dürüst kullanım" olduğunu, dolayısı ile kullanıcının bunun için bir patent alması ya da ödeme yapması gerekmediğini söylerken, The Washington Post ve Northrop Grumman cephesinden bir yorum gelmedi.

Davacıları temsilen konuşan avukat Lee Caplin ise ilk defa dava açma yoluna gittiklerini, daha önce Modern Family isimli dizide kullanılabilmesi için yazarın bir cümlesinin patentinin alınmış olduğunu söyleyerek, Allen'ın böyle bir yola başvurmadağının altını çizdi. "Woody Allen yalnızca bu cümleyi alıp kullanmayı ve hiçbir kaynak göstermemeyi seçti," diyen Caplin, bu cümlelerin Faulkner'ın en meşhur cümlelerinden biri olduğunu da sözlerine ekledi.

KEŞFETMENİZ İÇİN PINAR ÖĞÜNÇ ÖNERİYOR: KATİP BARTLEBY

Sevgili Pinar Öğünç, bu ay Sabit Fikirçiler hangi kitabı keşfetsinler?

Kesif saygı mı?

MELVILLE

Kâtip Bartleby

Neden bu kitabı seçtiğini-
zi öğrenebilir miyiz?

"Yapmamayı tercih ederim"
şahane bir sivil itaatsizlik
örneği; nefis bir varoluş
bilgisi.

Wall Street'te
loş bir bürode
katiplik yapan
Bartleby,
Wall Street'i
ilk işgal
edenlere
aslında!

Seçtiğiniz kitaptan bir
tadımuk cümle isteriz!

"Yapmamayı tercih ederim."

Bunu yapan başka biri olsaydı
öfkeden kudurur, ağzına ge-
leni söyler, onu ezil edip hu-
zueünden def ederdim. Ama
Bartleby'de öyle bir şey vardı
ki...

Hangi müzik eşlik etmeli
bu güzel kitaba? 😊

Bu soruya cevap
vermemeyi tercih
ederim.

Bu şansı kitabın rakibi
hangi kitap olabirdi
peki?

"Rakip" demek: "SON RAUNT"
Cortázar'ın diğer kitapları
arasında kaymak. Ama kafasının
içinde dolanmak gibidir.

KATİP BARTLEBY
Helikopter Yayınları
Çeviren: Kaya Genç

BLOG YAZARLARI EDEBİYATA ZARAR MI VERİYOR?

“Man Booker Ödülü jüri başkanı Stothard, blog yazarlarının çatlak sesler çıkardığını düşünüyor.”

İster katılın, ister katılmayın, bu yıl Man Booker Ödülü jüri başkanlığı görevini üstlenen Peter Stothard, edebiyat bloglarının ciddi eleştirinin sesini bastırdığı ve bunun da edebiyata zarar verdiği konusunda bir uyarıda bulundu. Kendisi de bir blog yazarı ve editör olan Stothard, “edebî eleştirinin iyi ve istikrarlıyı belirleyebileceğini ve bunun neden iyi olduğunu açıklayabileceğini” savunuyor. Öte yandan, blog yazarlarının tabiri caizse “çatlak sesler” çıkardığını düşünüyor.

Stothard’a edebiyat dünyasından, özellikle de blog yazarlarından gelen tepkiler çoğalırken, biz de bu durumu bir de bizimkilere soralım dedik. Bu ay “Sorduk” bölümünde bu konuyla yakından ilgili üç cepheyi ağırlıyoruz. Türkiye’deki blog yazarları, yazarlar ve yayınevleri mevzuyu nasıl karşılıyorlar, görelim.

GÜLŞEN ÇETİN (BLOG YAZARI)

Stothard’ın kitap bloglarının edebî eleştiriye zarar verdiğine dair görüşlerine ne yazık ki hiç katılmıyorum. Beş yılı aşkın bir süredir blog yazan ve yoğun olarak okuyan bir insan olarak; bugüne dek klasik yazılı basında göremeyeceğim birçok eleştiriye, tavsiyeye ve uyarıya bloglar sayesinde ulaştım. İnternetteki her şeyde olduğu gibi bloglar konusunda da iyiyi ve kötüyü mutlaka ayırt etmek gerekiyor tabii ki, fakat bu işe gönül verenler bunu herhangi bir maddi motivasyonla değil tamamen sevdikleri için yapıyorlar. Bir yayında yer almak ya da eleştirdikleri eserin yazarının bu düşünceleri görüp görmeyeceği-

Stothard’a edebiyat dünyasından, özellikle de blog yazarlarından gelen tepkiler çoğalıyor. (Görsel çalışma: Onur Atay)

ni düşünmek gibi dertleri genellikle yok. Bu yüzden de çoğunlukla samimiler ve gerçek düşüncelerini yazıyorlar.

Stothard’ın bloglarda yazılan yazıları “eleştiriye açık olmayan fikirler” olarak yorumlaması kendisinin bloglara farklı bir gözle baktığını işaret ediyor bana kalırsa. Kendi adıma konuşmam gerekirse; blogumda yazdığım yazılara iyi ya da kötü yorumlar gelmesi beni her daim memnun etti bugüne kadar. Fikirlerin pek azının “belli bir dayanağa” sahip olduğu yorumu ise gerçekten üzücü, lise edebiyat derslerinden aklımızda kalan “sanat için sanat mı yoksa halk için sanat mı” polemiğine benziyor. Kitaplar insanların okuması için yazılıyorsa, okuyan insan fikirlerini ifade ettiğinde kitabın kendisinden başka bir dayanağa daha ihtiyaç var mıdır gerçekten? Hiç kimse kitap bloglarına akademik çalışmalara verilen değerin verilmesini beklemiyor (ve dahi istemiyor tabii ki) ama insanın aklına ister istemez bu uyarının edebiyat dünyasındaki hakimiyeti kaybetme korkusuyla ilgisi olabileceği geliyor.

Sabit Fikir'e ulaşabileceğiniz kitabevlerinden bazıları...

“Gerçek edebiyat eleştirisini üreten şey; internetin sokakları, duvarları diyebileceğimiz bloglardır asıl.”

ONUR CAYMAZ (YAZAR)

Bay Stothard yanılıyor. Edebiyatın geleceğini asıl etkileyen şeyin bu tarz demeçler olduğunun farkında değil... Edebiyat eleştirisini sadece kendilerinin yapabileceğini düşünmeleri de oldukça vahim. Kalitenin sınırlarını kendileri belirleyecek demek. Gide, Proust'u yayımlamayı kabul etmemişti. Gerçek edebiyat eleştirisini üreten şey; internetin sokakları, duvarları diyebileceğimiz bloglardır asıl. Orada ısmarlama yazı yazılmaz. Alberto Manguel'in *Kelimeler Şehri* adlı kitabının sonunda bu konuyla ilgili nefis bölümler var. Beyefendiye tavsiye olunur.

TUĞBA ERİŞ (NOTOS KİTAP YAYIN KOORDİNATÖRÜ)

"... yeniliklere karşı dikkatli olmalıyız," diyor Peter Stothard. Sanırım asıl korkutucu olan bu cümle. Teknolojik gelişmenin belli dönemlerde çeşitli kaygılara yol açtığını gördük. En son e-kitap konusunda yaşandı bu. E-kitap kullanıcılarının sayısının gün geçtikçe arttığı bir gerçek. Yenilikler yavaş ve emin adımlarla olursa sanırım korkularımız da azalacak. Biraz zaman gerek sadece. Yayımlanan kitap çeşidinde ve sayısında büyük bir artış var. Neyi, nasıl, niye okuyacağı konusunda öneriler ve yönlendirmelerle de yol alıyor birçok okur. Mesela sevdiği bir yazarı sosyal medyada takip ediyor ve önerdiği bir kitabı okumak için can atıyor. Bu çok da endişelenecek bir durum gibi gelmiyor bana. Nihayetinde bir blog kuşağı, sosyal medya kuşağı bu ve herkesin kendi rotasını çizmeye hakkı var. Evet, nitelikli eleştiri konusunda bir sıkıntı olduğu muhakkak ve bloglarda da büyük bir çeşitlilik var ama mesele, popüler ilgilerin alanına girmeden nitelikli edebiyat-tan/bloglardan uzaklaşmamak kanımca.

Bahar Kitabevi

Narinkemal Mah. Sakızlı Çeşme Sok.
No: 76/1 Merkez **MALATYA**
0 286 213 82 84
baharkitabevi17@hotmail.com

İtalik Sahaf ve Kitabevi

İstiklal Mah. 2 Eylül Cad. Dınçer Sok. No: 5
ESKİŞEHİR
0 222 233 06 90
italiksahaf@gmail.com

Yaşar Cevizli Kitap Kirtasiye

İncilipınar Mah. Muammer Aksoy Cad.
Sever İş Merk. No:18 /A Merkez
GAZİANTEP
0 342 230 54 54
tanercevizli@hotmail.com

“Gerçek edebiyat eleştirisini
üreten şey; internetin
sokakları, duvarları
diyebileceğimiz bloglardır asıl.”

ONUR CAYMAZ (YAZAR)

Bay Stothard yanılıyor. Edebiyatın geleceğini asıl etkileyen şeyin bu tarz demeçler olduğunun farkında değil... Edebiyat eleştirisini sadece kendilerinin yapabileceğini düşünmeleri de oldukça vahim. Kalitenin sınırlarını kendileri belirleyecek demek. Gide, Proust'u yayımlamayı kabul etmemiştir. Gerçek edebiyat eleştirisini üreten şey; internetin sokakları, duvarları diyebileceğimiz bloglardır asıl. Orada ısmarlama yazı yazılmaz. Alberto Manguel'in *Kelimeler Şehri* adlı kitabının sonunda bu konuyla ilgili nefis bölümler var. Beyefendiye tavsiye olunur.

TUĞBA ERİŞ (NOTOS KİTAP YAYIN KOORDİNATÖRÜ)

"... yeniliklere karşı dikkatli olmalıyız," diyor Peter Stothard. Sanırım asıl korkutucu olan bu cümle. Teknolojik gelişmenin belli dönemlerde çeşitli kaygılara yol açtığını gördük. En son e-kitap konusunda yaşandı bu. E-kitap kullanıcılarının sayısının gün geçtikçe arttığı bir gerçek. Yenilikler yavaş ve emin adımlarla olursa sanırım korkularımız da azalacak. Biraz zaman gerek sadece. Yayımlanan kitap çeşidinde ve sayısında büyük bir artış var. Neyi, nasıl, niye okuyacağı konusunda öneriler ve yönlendirmelerle de yol alıyor birçok okur. Mesela sevdiği bir yazarı sosyal medyada takip ediyor ve önerdiği bir kitabı okumak için can atıyor. Bu çok da endişelenecek bir durum gibi gelmiyor bana. Nihayetinde bir blog kuşağı, sosyal medya kuşağı bu ve herkesin kendi rotasını çizmeye hakkı var. Evet, nitelikli eleştiri konusunda bir sıkıntı olduğu muhakkak ve bloglarda da büyük bir çeşitlilik var ama mesele, popüler ilgilerin alanına girmeden nitelikli edebiyat-tan/bloglardan uzaklaşmamak kanımca.

Gülşen Çetin: Bugüne dek klasik yazılı basında göremeyeceğim birçok eleştiriye, tavsiyeye ve uyarıya bloglar sayesinde ulaştım.

Sabit Fikir'e ulaşabileceğiniz kitabevlerinden bazıları...

Bahar Kitabevi

Narinkemal Mah. Sakızlı Çeşme Sok.
No: 76/1 Merkez **MALATYA**
0 286 213 82 84
baharkitabevi17@hotmail.com

İtalik Sahaf ve Kitabevi

İstiklal Mah. 2 Eylül Cad. Dınçer Sok. No: 5
ESKİŞEHİR
0 222 233 06 90
italiksahaf@gmail.com

Yaşar Cevizli Kitap Kirtasiye

İncilipınar Mah. Muammer Aksoy Cad.
Sever İş Merk. No:18 /A Merkez
GAZİANTEP
0 342 230 54 54
tanercevizli@hotmail.com

Sabit Fikir, Prefix ile toplam 1362 kitapçıda!

prefix

KİTAP VE KÜLTÜR SEKTÖRÜ İÇ PORTALI

www.prefix.com.tr

Dünyadan gazeteci davasına tepki

WAN-IFRA (Dünya Gazeteler ve Haber Yayıncıları Derneği) ile Dünya Editörleri Forumu, 41 gazetecinin terörizm suçlamasıyla yargılandığı KCK davasını kınadı ve bu davayı hükümetin basını sindirme ve eleştirileri susturma hareketi olarak gördüğünü açıkladı. Bu örgütler Başbakan Erdoğan'a yazdıkları mektupta şu ifadeleri kullandı: "Mesleklerini yapan gazetecileri hapsetmek ifade özgürlüğü hakkının açıkça ihlalidir. Sizden bu 41 gazetecinin yargılanmasının durdurulmasını ve haklarındaki suçlamaların ve görevlerini yerine getiren diğer bütün gazetecilerle ilgili suçlamaların tamamen düşürülmesini sağlamanızı istiyoruz." Öte yandan, Uluslararası Yayıncılar Birliği (IPA), tutuklu bulunan akademisyen-yayıncı Deniz Zarakolu ile yayıncı Ragıp Zarakolu hakkındaki suçlamaların düşürülmesini ve Deniz Zarakolu'nun hemen serbest bırakılmasını istedi.

Facebook'tan Emmanuelle sansürü

Haftalık çevrimiçi sinema dergisi *Arka Pencere*'nin 17 Ekim'de yaşama veda eden Emmanuelle'e yer verdiği kapağı, Facebook tarafından sansürlendi. *Arka Pencere*'nin Emmanuelle kapağı önce 'şikayet edildiği için', Facebook tarafından sayfanın profil fotoğrafı olarak kullanılması engellendi. Daha sonra binlerce takipçisi olan *Arka Pencere* sayfası kapatıldı, sayfa yöneticilerinin kişisel hesapları da donduruldu.

"Deniz Zarakolu serbest bırakılmalı"

Uluslararası Yayıncılar Birliği (IPA), tutuklu bulunan akademisyen-yayıncı Deniz Zarakolu ile yayıncı Ragıp Zarakolu hakkındaki suçlamaların düşürülmesini ve Deniz Zarakolu'nun hemen serbest bırakılmasını istedi. Türkiye'de onlarca yazar ve yayıncının tutuklu olduğunun ya da yargılandığının hatırlatıldığı açıklamada yayıncılarla ilgili yapılan insan hakları ihlallerine dikkat çekildi. IPA'nın pek çok yazar ve entelektüelin yalnızca yazıları ve yayınları nedeniyle suçlandıklarına inandığı vurgulandı.

Porno teze 4 yıl hapis istendi

İstanbul Bilgi Üniversitesi İletişim Fakültesi Görsel İletişim Tasarım Bölümü'nde okuyan Deniz Özgün, arkadaşı Elif Şafak Urucu ile birlikte, akademik özgürlüğün sınırının nereye kadar olduğunu görmek için bitirme tezi olarak porno film çekmişti. Tez jürisi 'The Porn Project' (Porno Projesi) adlı teze en düşük notu vermiş, 2011'in Ocak ayında konunun basına yansmasıyla üniversite yönetimi de olaya müdahil olmuştu. Yönetim, Bölüm Başkanı İhsan Derman ile öğretim üyeleri Ali Pekşen ve Ali Atif Akın'ın üniversite ile ilişkilerini kesmiş; hem öğretim üyeleri hem de öğrenciler hakkında savcılığa suç duyurusunda bulunmuştu. İki öğrenci hakkında, kamu hizmeti veren stüdyolarda yetki ve izin olmadan 'ahlaka mugayir' porno film çekip oynadıkları ve çekilen filmin reklamını yaptıkları suçlamalarıyla, TCK'nın 226/4'üncü maddesi gereği 'müstehcenlik' suçundan 1 yıldan 4 yıla kadar hapis cezası istemiyle kamu davası açıldı.

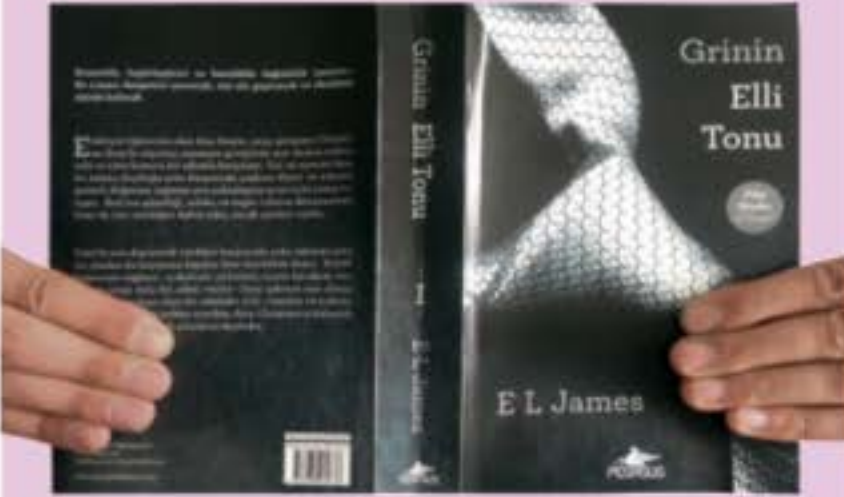
Gazeteciler Darbe Komisyonu'na 28 Şubat'ı anlattı

TBMM Darbeleri Araştırma Komisyonu, 28 Şubat darbesiyle ilgili gazetecileri dinledi. O dönemde *Hürriyet* gazetesi Genel Yayın Yönetmeni olan Ertuğrul Özkök, gazetecileri hedef alan andıç haberi ile ilgili olarak, "Dolduruşa geldik. Onun vicdanımda bıraktığı acıyı hiçbir şey vermedi," dedi. Hiçbir askerden, "Şu şekilde manşet atın," talimatı almadığını ifade etti. Fatih Çekirge de Komisyon Başkanı Nimet Baş'ın sorularını cevaplarken, "Darbe olduktan sonra kim alkışlamıyordu? Adam almış eline silahı gelmiş," ifadelerini kullandı. Abdurrahman Dillipak ise Balyoz planında kendisinin ve Ali Buluç'un ortadan kaldırılmak istendiğini belirtti.

Muhallif gazeteler kongreyi izleyemedi

Ak Parti 4. Olağan Kongresi'nde *Cumhuriyet*, *Aydınlık*, *Sözcü*, *Yeni Çağ*, *Evrensel*, *BirGün* ve *Özgür Gündem* gazeteleri akredite edilmedi. Genel Başkan Yardımcısı Hüseyin Çelik, izin verilmeyen gazetelerle ilgili sorulara, "Zaten televizyondan yayımlanacak," yanıtını verdi. Başbakan Erdoğan da Ak Parti grup toplantısında uygulamayı şu sözlerle savundu: "Mecbur muyuz her gazeteyi kongremize davet etmeye. Yalan yazacaksın, sonra seni davet edeceğiz. Yok böyle bir şey. O medya bize saygısızlık yaptığında, küfür yağdırdığı zaman haddini bildirmek görevimizdir."

GRİNİN ELLİ TONU E. L. James

Pegasus (21 cm x 13,5 cm)

BASKI

Sırt tutkalı hafif dengesiz ve kapak sırtı içe göre bir beden küçük hazırlanmış. Dolayısıyla sırt yuvarlanmış. Süs pilyajı sırta çok yakın ve yetersiz olduğu için ön kapaktaki görünüm bozulmuş.

KAPAK TASARIMI

Aslında üzerinde konuşulacak bir kapak tasarımı yok. Orjinal kapaktan yapılan bir uyarılama ile karşı karşıyayız. Ancak, yerine kopyası kullanılmış olmalı ki, kapak fotoğrafı orjinalin kalitesinden hayli uzak. Orjinal kapağı uygularken yayınevi logosuna yer açmak için yazar adının yeri değişince, tasarım dengesizleşmiş. Kapağın zayıf fikirli tasarımına, uyarılmasının başarısızlığı da eklenince yıldız sayısı ikide kaldı.

Arka kapaktaki kısa tanıtım metninin tireleme kullanılmadan dizilmesi daha iyi bir tercih olabilirmiş, sırtı ise okunaklı.

İÇ SAYFA TASARIMI

Tırnaklı bir yazıtipi ve okunaklı bir büyüklük ile dizilmiş ortalama iç sayfalara sahip. Sayfaların üstünde yer alan sayfa numarası ile yazar ve kitap adı, ana metin bloğuna çok yakın duruyor. Oysa sayfanın altındaki boşlukla biraz dengelenebilirmiş.

E-postaların ayrılabilmesi için düz bir font kullanmak ve yatay çizgiler ile akan metinden ayırmak isabetli bir yaklaşım. Ancak, aynı yatay çizgilerin büyük harfle ve koyu olarak yazılı bölüm başlıklarının altına gelmesi, o kadar da isabetli sayılmaz.

Diğer bilgiler ayrıntılı bir şekilde yazılmış olmasına rağmen künyede kapak tasarımı ve fotoğrafı hakkında bilgiler yok. Hiç olmazsa orjinalden alınıp yazılmalıydı.

ÇIPLAK DENİZ ÇIPLAK ADA BİR ADA HİKAYESİ - 4

Yaşar Kemal Yapı Kredi Yayınları (21 cm x 13,5 cm)

BASKI

Ön kapak, arka kapak ve sırttaki kutucuklar dolayısıyla zaten zor olan kapak takma işlemi sırt ölçüsü de yanlış hesaplandığı için çerçeveler eşit gözüküyor. İç baskıda boya ayarı daha dengeli olabilirdi.

KAPAK TASARIMI

Klasik bir kapak. Tablo ya da desenler değiştirilerek çoğaltılan kapaklar yayınevinin Yaşar Kemal serisinde de uygulanmış. Tüm kitaplar için seçilen yazıtipi ve turuncu iç çerçeve; başlık ve dış çerçeve rengi değiştirilerek kullanılmış. Bu kitapta kullanılan lacivert dış çerçeve içinde turuncu iç çerçeve; onun da içinde beyaz çizgiden yapılmış bir başka çerçeve gibi, iç içe geçen çerçevelerin amacını anlamak zor.

Kitap adı, yazar adı ve serinin alt başlığı arasındaki büyüklük hiyerarşisi, kararsız görünüyor. Dış ve iç çerçevenin kenarlara mesafeleri dengesiz. Yayınevinin logosunun ve isminin, çerçevenin (ve resmin) üzerine gelecek şekilde kullanılması bir hata gibi duruyor.

Arka kapakta kısa bir tanıtım yazısı ve kitap ile ilgili söylenmiş sözlerden alıntılar var. Sırtta kapak resmini algılamamanın mümkün olamayacağı kadar küçülterek yinlemek anlamsız olmuş.

İÇ SAYFA TASARIMI

İç sayfalar kolay okunaklı ve tırnaklı bir yazıtipi kullanılarak dizilmiş. Alt başlık, bölüm başlığı gibi kırılımları olmayan bir roman olduğu için, derli toplu bir düzenleme yeterli sayılabilir. Belki satır araları biraz daha ferah bırakılabilirdi.

Künyesi yeterli değil. Kapak tasarımcısı desenin de sahibi değilse, kapak resminin müellifi künyede yok. Aynı şekilde iç sayfaları kimin oluşturduğunu da künyede göremiyoruz.

KARA KEDİ

Edgar Allan Poe

Kolektif Kitap

Resimleyen: Luis Scafati

Türkçesi: Bilge Ceren
Şekerciler

(23 cm x 15 cm)

BASKI

İç baskıda boya ayarı berbat, muhtemelen su denge-
sizliğinden kaynaklanıyor. Ayrıca kimi formlarda ka-
uçuk temizliğine dikkat edilmemiş; ikileme var. Kulak
yazısı, kapaktaki yıldız ve siyah ince bir yazı karakteri
ile birleşince okunmaz olmuş. Kitap bloğu kapağa
göre kısa kesilmiş, sırt yuvarlanmış ve kapak çarpık
takılmış. Teknik olarak bu kadar kötü olmasına rağmen
hemen alın okuyun.

KAPAK TASARIMI

Türkiye'de içerikle tasarımın iç içe geçtiği, tüm
değişkenlerin tasarım bağlamında ele alındığı kitap-
lara pek sık rastlamıyoruz. Tasarımcıların 'kitap pro-
jeleri' dışında, yayınevleri tasarımı içeriğin üzerine
'giydirilecek' bir dekoratif unsur olarak görüyorlar.
İçindeki resimlemeler, kapak yaklaşımı ve içerikle
bütünleşen sayfa tasarımları ile bu kitap, bu eğili-
min dışında. Zaten küçük bir internet aratırmasıyla
gördük ki Kolektif Kitap "Bir kitap, birliktelik de-
mektir. Yazarının hayatı, hayali, bilgisi kadar çevir-
menin emeği, editörün kalem, tasarımcının bakışı,
matbaacının mürekkebi, kitapçının dokunuşuyla
da hemhal olur," diyor ve kendini bir yayıncı değil
'kolektif kitap hareketi' olarak tanımlıyor. İyi de ya-
pıyor. Hatta o kadar iyi yapıyor ki, yıllarca metin ile
kitap arasındaki farkı anlatmak zorunda kalmış bir
tasarımcı olarak, bendenizi coşkulandırıyor.

Tasarımı yayımcılığın ayrılmaz parçası olarak gören
bir anlayışın temsilcisi olduğu için peşinen beş
yıldız versek dew bu kapak, güçlü bir desen, sağlam
renk politikası, tutarlı ve uyumlu yazıtipi politikası-
yla da göz dolduruyor.

İÇ SAYFA TASARIMI

Künyesinden anladığımız kadarıyla, yayınevinin 'Re-
simli Başyapıtlar' serisinin ikincisi olan *Kara Kedi*'nin
tasarımı Yani orjinal tasarımın Türkçe kullanılarak
yeniden düzenlemesi, yani bir uyarlama. İç sayfalar
okunaklı büyüklükte ve tırnaklı bir yazıtipiyle dizil-
miş. Ancak sayfa altı ve üstünde bırakılan boşluklar
biraz fazla. Bu durum sayfa numaraları ve öykü adla-
rının boşlukta yüzmesine neden oluyor ve bu haliyle
sayfalar pek de dengeli görünmüyor. Öykülerin
paragraf girişlerinde kullanılan harfler fazla şatafatlı.
Desenlerin öyküyle ilişkisi güçlü ve doyurucu, ancak
baskı kalitesi bu desenlerin hakkını veremiyor.

Kitabın giriş sayfaları ve bitişindeki boş sayfaların
desenlerle doyurulması akıllıca, künye bilgileri ye-
terli. İsnamadığımız tasarım tercihleri, teknik olarak
eleştireceğimiz yanlara rağmen, yayıncının tasarıma
yaklaşımı yüzünden iç sayfalar da bizden bir yıldız
fazla alıyor.

TÜYAP

FUARDAYIZ

3. Salon

no 207 C

17-25 Kasım 2012

ERIC BROUG

İslam Sanatında GEOMETRİK DESENLER

çev. Yasemin Darbaz Karaca
119 sayfa
ISBN 978-605-5245-01-6

İslam sanat ve mimarisinin en meşhur görsel ifade biçimi olan
geometrik desenlerin ihtisamı, tesadüfen oluşmuş bir güzellik
değildir. Çoğunlukla tek bir desenin tekrarına dayanan şaşıklı
geometrik kompozisyonlar güzellikleri açısından harikulade,
uygulama açısından ise ilham vericidir.

Bu kitabın katkısıyla artık herkes bu kadim sanatta nasıl desen
üretebileceğini öğrenebilir. İhtiyacınız olan tek şey bir kalem,
bir cetvel, bir pergel ve sizin bir el.

JOHANNES PEDERSEN İSLAM DÜNYASINDA KİTABIN TARİHİ

çev. Mustafa Macit Karagözoglu
174 sayfa
ISBN 978-605-5245-02-3

İslam dünyasında kitabın yeri konusundaki başlıca modern
klasiklerden biri olan bu çalışmada Pedersen bir yandan
matbaanın gelişinden önce kitapların nasıl çoğaltıldığı, taktit
ve korsan nesirler karşısında hangi tedbirlerin alındığı,
kitapların fiyatının nasıl belirlendiği, kitapların topluma hangi
vasıtalarla ulaştırıldığı, kitapçıların nasıl işlediği gibi sorulara
cevap ararken bir yandan da İslam toplumunda ilmin ve
edebiyatın rolü hakkında umumi bir tasvir yapıyor.

KLASİK

Tel 0212. 520 66 41-42

Faks 0212. 520 74 00

satis@klasikyayinlari.com

twitter.com/klasikyayinlari

www.klasikyayinlari.com

BU ÜLKEDE HAVA YASTIĞIMIZ YOK

“Çingeneler Ege’de hücumu uğruyor ama öte yandan, İstanbul’da zencilere saldırabiliyorlar. Ama bazı gruplar var ki, hiç şansları yok İstanbul’da.”

Herkes rahatlıkla nefret suçu işleyebiliyor.
(Görsel çalışma: Onur Atay)

Bu kez “Fuhuş istemiyoruz,” diyen bir grup başroldeydi. Hedeflerinde translar vardı. Onlar istemedikleri her şeyi, herkesi yok etmekle kendilerini mükellef hissediyorlar. Semtlerini, şehirlerini, daha doğrusu ülkelerini temizlemek istiyorlar. “PKK’yla savaştığımız gibi travestilerle de savaşır, sizi buradan yollarız,” demişler. Ne kadar da güzel özetlemişler!

Her ay en az bir linç vakası patlıyor bu ülkede. Ne de olsa devlet de sevmiyor “öteki”leri. Herkes rahatlıkla nefret suçu işleyebiliyor. Dokunulmayacak şeyler ve bir de düzeltilmesi, ehlileştirilmesi, asimile edilmesi gereken “öteki”ler var. Normalde tüm bu yaşananların özeti kaostur ama bu, ülkenin sıradan

rutini maalesef. Bu ay Ahmet Bülke ile linç kültürünü konuştuk.

Her ay linç haberi eksik olmuyor gündemden. Son olarak Avcılar’da translar linç edilmek istendi. Linç kültürünü toplumumuzun parçası olarak görebilir miyiz?

Bize özgü bir durum değil sanırım. Farklı olana, ötekine duyulan korku ve nefretin kökeni çok derinlerde. Ama galiba bizde bunun bir itibarı var. Linç başlatan, katılan bundan utanmıyor. Aksine bu eylemi ona bir kimlik de sağlıyor kimi zaman. Ahlakı kurtaran, mahalleyi savunan, devleti, ülkeyi sahiplenen aslan parçası oluyor.

BU ÜLKEDE HAVA YASTIĞIMIZ YOK

“Çingeneler Ege’de hücumu uğruyor ama öte yandan, İstanbul’da zencilere saldırabiliyorlar. Ama bazı gruplar var ki, hiç şansları yok İstanbul’da.”

Herkes rahatlıkla nefret suçu işleyebiliyor.
(Görsel çalışma: Onur Atay)

Bu kez “Fuhuş istemiyoruz,” diyen bir grup başroldeydi. Hedeflerinde translar vardı. Onlar istemedikleri her şeyi, herkesi yok etmekle kendilerini mükellef hissediyorlar. Semtlerini, şehirlerini, daha doğrusu ülkelerini temizlemek istiyorlar. “PKK’yla savaştığımız gibi travestilerle de savaşır, sizi buradan yollarız,” demişler. Ne kadar da güzel özetlemişler!

Her ay en az bir linç vakası patlıyor bu ülkede. Ne de olsa devlet de sevmiyor “öteki”leri. Herkes rahatlıkla nefret suçu işleyebiliyor. Dokunulmayacak şeyler ve bir de düzeltilmesi, ehlileştirilmesi, asimile edilmesi gereken “öteki”ler var. Normalde tüm bu yaşananların özeti kaostur ama bu, ülkenin sıradan

rutini maalesef. Bu ay Ahmet Bülke ile linç kültürünü konuştuk.

Her ay linç haberi eksik olmuyor gündemden. Son olarak Avcılar’da translar linç edilmek istendi. Linç kültürünü toplumumuzun parçası olarak görebilir miyiz?

Bize özgü bir durum değil sanırım. Farklı olana, ötekine duyulan korku ve nefretin kökeni çok derinlerde. Ama galiba bizde bunun bir itibarı var. Linç başlatan, katılan bundan utanmıyor. Aksine bu eylemi ona bir kimlik de sağlıyor kimi zaman. Ahlakı kurtaran, mahalleyi savunan, devleti, ülkeyi sahiplenen aslan parçası oluyor.

Bu ay, Ahmet Bülke ile linç kültürünü konuştuk.

Bu ahlak polisliğinin azalmadan devam etmesinde, bunun devlet nezdinde de destek bulmasının ne kadar etkisi var?

İşte buna en son tüy diken de bu mevzunun bizim siyasetimizde yeri ve zamanına göre bir kamu vazifesi sayılması. Göstermelik de olsa yürüyen hukukun kimi zaman tamamen devreden çıkarılması bekamız için ihtiyaç oluveriyor. "Sivil savunma" konusu mühim. Kuvvetler zinde olmalı. Nefret suçu konusunun bu kadar ağırdan alınması, evelenmesi gevelenmesi cahillikten kaynaklanmıyor ya.

Bu ülkede nefret suçu mağduru olmamanın bir formülü var mı? Lince maruz kalmamak, güvenli yaşam sürmek için nasıl bir kimliği olmalı insanın?

Bu ülkede hava yastığımız yok maalesef. Herkes arkadaşını kollayacak.

Çok okunan köşe yazarlarının yazılarında da rahatlıkla nefret suçu işleniyor. Bunu sokaktaki linç kültürüyle birlikte düşünebilir miyiz?

Nefret suçuna rağmen çok okunuyorlar ya işte.

Bu linç kültürü, tahammülsüzlük bu topraklar için her zaman geçerli miydi sizce? Yoksa içinde bulunduğumuz döneme özgü bir mesele mi?

Grafik iniyor, çıkıyor. Ama daha hayatımızdan çıkacak noktada değil galiba.

Bu durum muhafazakarlıkla ne kadar alakalı? Ya da herkesin kendi muhafazakar alanları olması mı sebep?

Muhafazakarlık bu denli gündemimizde değilken de linç kültürümüz vardı. Bu başka bir şey. Devlet yönetme biçimimiz böyle biraz da.

Peki linç kültürünü belli çerçevelerle sınırlandırabilir miyiz?

Çatışma alanları değişiyor sanırım. Sosyolog değilim tabii ama gözlemim o yönde. En yoksun ve en çaresizlere çevrilmiş bir silah gibi bizde linç. Yaşam alanları daraldıkça ilk gözden çıkarılacaklara yöneliyor. Çingeneler Ege'de hücumu uğruyor ama İstanbul'da zencilere saldırabiliyorlar. Ama bazı gruplar var ki hiç şansları yok burada. Cinsel yönelimleri yüzünden yaşam alanları zehre dönen insanlardan bahsediyorum.

**“Kati esprilerle güldürür”
(Der Spiegel)**

BİR KATI HİRŞEL POLİSİYESİ

TANGO İSTANBUL
ESMAHAN AYKOL

MEPHİSTO
KİTAPÇISI

SESSİZ EV, İNGİLİZCE SESLENİYOR

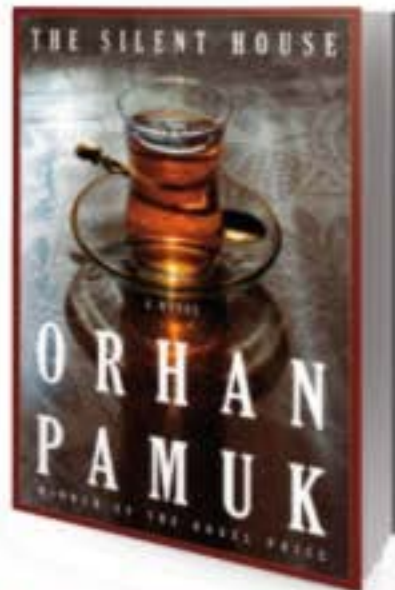
“Orhan Pamuk’un ikinci romanını zamanın ve çevirinin cilasından sıyrılmış olarak iki kere okumalıyız.”

Orhan Pamuk’un ikinci romanı *Sessiz Ev*, ilk kez İngilizcede. Nobel ödüllü yazarın ikinci romanının İngilizceye çevrilmesinde geç kalınmış olması bir yana çeviriyle ilgili yapılan eleştiriler de dikkat çekiyor.

Üç kardeşin, 1980 yılının Temmuz ayında, babaannele-ri Fatma Hanım’ın evinde geçirdikleri bir haftayı anlatan *Sessiz Ev*’de hafta boyunca, bir ailenin ve ülkenin panoramasını beş ayrı karakterin ağzından dinleriz. Roman 1983’te Can Yayınları tarafından yayımlandıktan sonra 1984’te Madaralı Roman Ödülü’ne, Fransızca çevirisiyle ise 1991’de Prix de la Découverte Européenne’e layık bulunmuştu.

Bugüne dek; Fransızca, İtalyanca, İspanyolca, Felemenkçe, İsveççe ve Rusçaya çevrilen *Sessiz Ev*’in İngi-

lizce çevirisi eleştirmenleri hiç de memnun etmemiş. *Washington Post*’tan Marie Arana şöyle diyor mesela; “Aksak ve hantal, gülünç hatalarla dolu bir çeviriyle karşı karşıyayız. Örneğin elimizdeki çeviride bir karakter; ‘Bir insan var tanıdığım, onu bekliyorum’ diyor. Halbuki eminim, ‘tanıdığım birini bekliyorum’dur aslı. Ya da, ‘Diğer tarafa yaslanmıştı, yataktaki bir bebek tulumu gibi’ diye bir cümle okuyor ve bu görüntüyü hayal etmeye çalışıyoruz; bir kadın cenin pozisyonunda, karides gibi kıvrılmış...

Bugüne dek pek çok dile çevrilen *Sessiz Ev*’in İngilizce çevirisi, eleştirmenleri hiç de memnun etmemiş.

Orhan Pamuk’un ikinci romanı *Sessiz Ev*, ilk kez İngilizcede. (Görsel çalışma: Kaan Bağcı)

Tüm bu hatalar bizi çevirmen, editör ve yayıncıların, sade cümleler kurmayı unuttuğu yargısıyla baş başa bırakıyor.”

ORHAN PAMUK OKUMADIYSANIZ, BU KİTAPLA BAŞLAMAYIN

Sessiz Ev’in çevirisinde, iki kişinin eksikliğinin hissedildiğinin altını çiziyor Arana; *Kar*, *İstanbul* ve *Masumiyet Müzesi* kitaplarının çevirmeni, Orhan Pamuk’u İngilizceye kazandıran Maureen Freely ve *Benim Adım Kırmızı* romanının, IMPAC Dublin Ödülü sahibi çevirmeni Erdağ Gökner, *Sessiz Ev*’in şimdiki çevirmeni eski Afganistan büyükelçisi Robert Finn’in bu iki çevirmenin yerini tutmadığını söylüyor. “Kendimi, şöyle düşünmekten alıkoyamıyorum; çok güzel bir kitap var, belki de yazarın en erişilebilir romanı, ancak çevirinin tehlikeli sularına mahkum. Yazık ki, sıradan okurlar hayal kırıklığına uğrayacaklar.” Ve okurlara bir de tavsiyede bulunuyor: “Bugüne dek Orhan Pamuk okumadıysanız, bu kitapla başlamayın.”

Independent’tan Max Liu ise eleştirisinde, “Orhan Pamuk’un ikinci romanını zamanın ve çevirinin cilasından sıyrılmış olarak iki kere okumalıyız. Türkiye’nin tek Nobelli yazarının İngilizcede görülmesi gecikmedi mi? Ve neredeyse yaşının yarısı kadar yıl önce yazdığı bir kitapla değerlendirmek tuhaf değil mi? *Sessiz Ev*’i başka bir yazarın eseriymiş gibi mi okuyor? William Faulkner’in ciddi etkisinden mi çekiniyor, keşke ikincil karakterlerimi daha fazla canlandırmış olsam, diyerek ya da diğer beş anlatıcısının arzularının yoğunluğunu azaltmış olmayı umarak? Belki de bunun aniliğini, güncelliğini, yaratıcılığın ilk izlerini ve daha sonra yazdığı *Kara Kitap* ve *Masumiyet Müzesi* gibi romanlarını diğerlerinden ayırt edecek bir yargının varlığını beğeniyor,” diyor.

Görsel çalışma:
Selçuk Ören

TARİHİN EDEBİYATA NOTU (NE OLACAK?)

“ Bu ay sizler için soruyoruz: *Edebiyat tarihe, tarih edebiyata nasıl notlar düşecek? Düşebilecek mi? Geçmişe bakarak, geleceğe dair bir tahmin haritası çizebilir miyiz?*

Sibel Oral

Memlekette ne zaman ‘acayip’ bir şey olsa o ‘acayip’ şeyin edebiyatımızda kendine nasıl yer bulacağını düşünürken buluyorum kendimi. Şöyle bir bakın. Acayiplik öyle ancak aradığınızda bulduğunuz bir şey değil, zaten suratınıza her an bir tokat kılığında çarpıveren bir gerçeklik artık.

Sonuç: Kutuplaşan siyasi ortam, iktidarın gitgide muhafazakarlaşan baskıcı tutumu, ana akım medyanın güce olan düşkünlüğü, her cümleye sinen nefret söylemi, aydınlatılamayan cinayetler, darbe tartışmaları, güç savaşları, tapılanlar, tapulananlar; tutuklanan gazeteciler, akademisyenler, terazisi paslı adalet... Uludere’ler, Afyon’lar. Ama en önemlisi, sansür. Değil mi ki, burada adını sınırlamanın imkanı olmayan onca edebiyat akımı, gergin siyasi ve toplumsal ortamların birer yansıması olmuştur hep. Güney Amerika’da, Avrupa’da, ABD’de, Ortadoğu’da, Rusya’da, Uzakdoğu’da, iktidarlar sansür uygular. Her türlü iktidar: Hükümet, erkek, çoğunluğun dini... İçten içe, yaptıklarından utanırlar, kimse hiçbir şey yazmasın isterler. Görünürde güç onlardadır, başarılı olduklarını sanırlar. Ama sanat durmaz, edebiyat durmaz. Yıllar geçer, onyıllar geçer, yüzyıllar geçer. Bir

zamanlar görünürde güce sahip olanlar unutulur, ama inatla yazmaya devam eden o yazarlar hiç unutulmaz. Gelecek hep cesurların ellerinde şekillenir.

Peki ya, tarihi hep çalkantılarla dönen trajik topraklarımızda, özellikle son on yılda hızla değişen siyasi ve toplumsal şartlar, memleketin edebiyatını nasıl etkileyecek? Durmadan apolitik, çok satan romanlar mı üreteceğiz? Yoksa, tehlikeli düşler gören yazarlarımız, her ne pahasına olursa olsun toplumumuzun algılarını şekillendirebilecek mi? Ya da, baskılar, gerçeklikle hayalgücünün el ele tutuştuğu, metaforlara bürünmüş yepyeni bir tür yaratacak mı?

Geçmişlerinde maruz bırakıldıklarını duydukları öfkenin üzerinde, yepyeni toplumsal sınıflar doğuyor. Aslında hiç doğmamış toplumsal sınıflar, kimliklerini yeni olana duydukları öfke üzerinden şekillendirmeye çalışıyor. Bu arada, hala işçiler ölüyor. İşçiler, yaşasa bile, ölüyor. İş refah seviyemizi ve işsizliği konuşmaya gelmeden, kafatasının şekli üzerinden, insanlar kurban ediliyor. Doğu’da ve Batı’da.

Bu durumlar, geleceğin edebiyatını nasıl şekillendirir? Türkiye edebiyatını neler bekliyor olabilir?

Türkçe yazan Kürt, Zaza, Ermeni, Yahudi vb. yazarlarımız kendi kimliklerinin, kültürlerinin ve sorunlarının penceresinden bakan özgün ve yetkin ürünler vermeye başladılar.

Edebiyat tarihe, tarih edebiyata nasıl notlar düşecek? Düşebilecek mi? Geçmişe bakarak, geleceğe dair bir tahmin haritası çizebilir miyiz?

Ahmet Oktay'ın 2002 yılında *Hece* dergisinde Siyasal Roman Üzerine başlıklı yazısına bakıyorum. Son cümlesi şöyle: "Yazar, her zaman tehlikeli düşler gören ve gösteren biri; her zaman iktidarın korkulu rüyası, heyulası olarak kalacak."

Benden bu kadar. Sorularımı sordum, sözü 'bir bilene' bırakmakta fayda var.

CEMAL ŞAKAR: GİDEREK SEMBOLİKLEŞECEK

Öncelikle belirtmeliyim ki, "mevcut iktidarın muhafazakar ve baskıcı tutumu"nu tartışmasız bir önkabul olarak ortaya koyup memleketin halini yangın yeri olarak tasvir etmenize katılmıyorum. Belki küresel bir iktidarın dünya üzerindeki ceberut tavrından söz etmek; sizin andığınız "toplumsal ve siyasi gelişmeler"i göstermesi bakımından daha sahih bir fotoğraf verebilir. Çünkü ülke içindeki yangın, küresel yangından payımıza düşenler sadece. Bugün Suriye, Irak, Libya, Afganistan ve Arakan gibi ülkelerdeki katliamlar, yirmi yıldır sistemli bir şekilde uygulanan soykırımın bir neticesi. Afrika'daki açlar, ABD'deki evsizler, Avrupa'daki faşizm de fotoğrafa dahil edilmeli. Çünkü edebiyat, sadece ulusal sınırlar içindeki yangınlardan etkilenmiyor.

Tabii ki fotoğrafı böylesi bütünsel bir bakışla görebilmek ideolojilerle mümkün. Postmodernistlerin bir karnaval içinde ölümünü ilan ettikleri ideolojilerin gözden düşmesiyle birlikte, giderek mikro politikalara eklenir olduk. Dolayısıyla edebiyat da geri çekildi. Bu geri çekilişten en büyük pay, her nedense şiire düştü. Oysa şiir edebiyatın motorudur; edebiyatı şiir sürükler. Ama yaklaşık otuz yıldır şiir lirik bir atmosferde esiyor. Şiirin yerine oturan roman daha çok postmodernist bir tavırla kurmacanın hazzını yaşıyor. Öyküyse 1950'lerden beri bunalan küçük burjuva bireyin acılarıyla kıvrıyor. Bir de öykünün elinde 'küçük insan' miti var ki, değme gitsin!

Genellemelerle konuşmanın birçok önemli istisna-yı yok saydığını biliyorum. Elbette, hem Türkiye'de

hem de dünyada yaşanan 'reel acı'larla yüzleşen; onları edebiyatın gündemine taşıyan edipler var. Özellikle öykü üzerinden söylemek gerekirse, bu tür öykülerde dilin giderek imgeselleştiğini söyleyebiliriz. Yine fantastik, alegori öykülerde daha çok öne çıkmaya başladı. Çünkü dünya üzerinde yaşananlar karşısında gerçekten aklımız tutuluyor; yaşananları havsalamız almıyor. Böylesi akıl almaz olayları, 'güzelce tahkiye edebilmek' mümkün değildir. Yazar ister istemez olayın sıcaklığıyla arasında belli bir mesafe koymak zorunda kalıyor. Belki gelecekte bu mesafeye şimdiden daha fazla ihtiyaç duyulacak ve edebiyat da giderek sembolikleşecek.

ERSAN ÜLDES: POLİTİKA, BENZERSİZ BİR DEKORASYON

Edebiyatla tarihe not düşülür mü? Hayır. Edebiyatın izinde okunan tarihe de safsatalar bütünü olarak bakmakta yarar var. Artık başrolü bireyin meşruiyet çabası değil, paranoyası aldı. Edebiyat bugün, paranoyanın da paranoyasını kurgulamak durumunda. Peki, Türk edebiyatı adını verdiğimiz şekli belirsiz, elastiki alemin genel hatlarını gelecekte ne belirleyecek? Bilinemez. Kendi kutsallarına aşık, kendi portrelerine, söyleşilerine, özgeçmişlerine meftun, katliamı konuya, toplatma kararını satışa, medya sansürünü avantaja tahvil eden ve politikayı kendilerine aksesuar edinen kişilerin gelecekte edebiyat adına ne yapacakları muamma. Günlük politika denen şey, bugün edebiyatçılarımız açısından sadece benzersiz bir dekorasyon biçimine dönüşmüş halde. Eskiden kendilerine politik soruların gelmesinden korkanlar, politik sanatçı olarak algılanmaktan çekinenler, şimdilerde iktidarlara, baskılı, zulümlü, 'öteki'li sorulara bayılıyorlar. Gelen soru ne kadar sert olursa olsun onu göğüslerinde maharetle yumuşatıp bizlere mükemmelen servis edebiliyorlar.

OYA BAYDAR: DAHA GÜÇLÜ VE DAHA DERİN BİR EDEBİYAT DOĞURUR

Edebiyatçı, çağının ve ortamının ürünüdür. Türkiye, çalkantılı ve dramatik bir değişim sürecinden geçiyor. Edebiyatın, özellikle de romanın bu süreçten etkilenmemesi mümkün değil. Hele de modern Türk edebiyatının doğuşundan itibaren siyasal-toplumsal ortamın etkisi altında biçimlendiğini hatırlarsak.

Günümüz Türkiye'si'nin sert ve çatışkılı toplumsal-siyasal ortamı son on yıldır edebiyata iyi örneklerle yansıyor. İki gelişmenin altını çizmek gerek: Türk edebiyatından Türkiye edebiyatına doğru yürüyoruz. Türkçe yazan Kürt, Zaza, Ermeni, Yahudi vb. yazarlarımız kendi kimliklerinin, kültürlerinin ve sorunlarının penceresinden bakan özgün ve yetkin ürünler vermeye başladılar. Edebiyatımızı, kendi renklerini, duygularını, isyanlarını taşıyarak derinleştirdiler. Önümüz-

Günümüz Türkiye'si'nin sert ve çatışkılı toplumsal- siyasal ortamı son on yıldır edebiyata iyi örneklerle yansıyor. (Görsel çalışma: Onur Atay)

deki yıllarda bu eğilimin güçleneceğini umuyorum. İkinci olarak da bireyi, aslında ürünü olduğu toplumsal ortamdan ve siyasal rüzgarlardan koparan, yapay kukla kahramanlar (veya duygular) yaratmayı gelişkin ve saf edebiyat yapmak sanan ya da sadece biçim denemeleriyle yetinen taklitçiliğin yerini, çok boyutlu insan odaklı edebiyat almaya başladı.

Türkiye'nin önünde toplumsal çalkantılarla yüklü güç bir dönem olduğunu düşünüyorum. Bireysel trajediler gibi toplumsal siyasal trajediler de daha güçlü ve derin bir edebiyat doğurur. Toplumun, siyasetin gidişatını bilmem ama edebiyatın yarınından umutluyum.

YILDIZ RAMAZANOĞLU: HİÇ KİMSEYİ DIŞARIDA BIRAKMAMAK LAZIM

Dikkat edilirse var olan gerçekliklerden yana steril bir duruş sergileyen, toplumsal olarak başımızdan geçenlere bigane eserlerde ister istemez daha süslü nitelermeler ve sadelikten yoksunluk göze çarpıyor. Burada elbette siyasetin emrine verilmiş bir edebiyata arka çıkmak söz konusu olamaz. Varolan, yaşanan ve kurgulanan gerçeklikler arasında ince yollar bulup olandan olması gerekene doğru bir his yaratmanın büyüğü sözünü ettiğim. Kelimeler yoluyla insanı vicdanın derinliklerine doğru sürüklemek, kör noktaları nazara vermek, içimizdeki zaafı parlatırken aşındırmak bir yandan da.

Mesela bir aşk anlatılacaksa edebiyatın göz ardı edemeyeceği şey şudur: o iki kişi bu ülkede yaşıyorsa, Uludere katliamını biliyorlar, gücü ele geçirenin

Edebiyat geri çekildi. Bu geri çekilişten en büyük pay, her nedense şiire düştü.

zaman içinde karşı koymaya çalıştığı haksızlıkların bir parçasına dönüşebildiğini müşahade ediyorlar, birilerinin hala tartışılmaz Batı değerleri savunusu yaptığını hayretle veya sempatiyle izliyorlar. Aşkın doğal çevresinde, göğünün altında bunlar da var. Bu gerçeklikleri ayıklayarak çöp sayarak ilerleyen bir edebiyat düşünülemez ya da en azından bir okur olarak benim daha az ilgimi çeker.

ÜMİT KIVANÇ; 'TÜRK' EDEBİYATI ÇOĞUNLUĞU UMURSAMADI

Kendinden ve kendine benzeyenlerden başka herkese karşı ilgisizlik, umursamazlık, Cumhuriyet dönemi Türk kültürünün önemli bir unsuru. Her ne kadar başı devletle sık sık derde girse de, 'Türk' edebiyatı, devletin açtığı alanda, toplum çoğunluğu yokmuş gibi yaparak var olmayı pek sorun etmedi.

Bugün, çoğunluğun edebiyatçıya, sanatçıya haliyle ters gelecek tercihlerine siyaset eliyle toplum hayatında giderek -ve abartılarak- ağırlık kazandırıldığı için rahatsız olunuyor. Din, siyasetçinin elinde bir toplumsal tahakküm aracı ve bu çok korkutucu bir durum; şüphesiz. Rahatsız olunması hem doğal hem gerekli, ama bunun, bir işkenceler, kıyımlar tarihinden geçerek bugünlere gelmemişiz gibi dile getirilmesi de ister istemez şu

**%100
MALT**

25.2.1971

Konuşulacak ne kadar çok şey vardı. Erhan, okulu anlattı biraz. Betül, eskicilerde gördüğü koltukları... Bir ara karınları ağrıyana kadar güldüler, bir ara hararetle hararetle tartıştılar. Fotoğrafın en ortasındaki Seda, kameraya 3 numaralı bakışını atarken...

TARİHE

MEYDAN OKUYAN BİRA

1890

Bomonti
%100 MALT

4/5/2012

facebook.com/bomonti

AHMET ÜMİT: EDEBİYATIN İÇİNİ BOŞALTIR

Baskı ortamlarında edebiyatta iki tür yanlış eğilim öne çıkabilir. İlki, edebiyatın işlevinin politika olmadığı, bu nedenle de ülkedeki hukuksuzluğa ve despotik yönelimlere kayıtsız kalmak. İkincisi ise edebiyatın işlevini tümüyle politikanın ihtiyaçlarına göre belirlemek. İlki, edebiyatın içeriğinin boşalmasına, deyim yerindeyse metnin etik değerinin tümüyle ortadan kalkmasına yol açabilir. İkinci eğilim ise, metnin edebi kalitesinin düşmesine, estetik değerinin zayıflamasına neden olabilir.

Baskı dönemlerinin kendi edebiyat akımlarını yarattığı doğrudur, ancak sorun yazılanların sadece politik amaçları olan metinler düzeyinde kalıp kalmaması meselesidir. Politik bir konuyu eksen alarak bir başyapıt çıkardığımız sürece sorun yok. Ancak politikanın kurallarıyla roman yazmanın ne demokrasi mücadelesine, ne de edebiyata katkısı olacaktır.

Yazdıklarımız, güncel politikayla ilgili görüşlerimizle sınırlı kalırsa, o zaman bir sorun var demektir. Yazdıklarımızın güncel politikayı değiştirmekten çok, ülke kültürünü oluşturmada etkili olduğunu düşünürsek, metinlerimizin etkisinin de uzun vadede ortaya çıkacağını ve daha kalıcı sonuçlar vereceğini savlamak yanlış olmaz. Ama şunu söylemeden de geçemeyeceğim; ülke sorunları hakkında konuşmaktan çekinen yazarların bulunduğu bir memleket, demokrasiye en uzak ülkelerden biridir.

Galiba esas sormamız gereken, bunca toplumsal travmanın sanatsal ifadelerini niye ancak çok geç ve çok sınırlı olarak bulabildiği.

MEHMET GÜRELİ: "EN AZINDAN YERALTINA İNERİZ BİRER DOSTOYEVSKI OLURUZ."

Gelecekteki edebiyat denince aklıma yıllar önce duyduğum şu sözler geliyor:

"En azından yeraltına ineriz birer Dostoyevski oluruz."

Tuhaf da bulabilirsiniz, başınızı çevirip gidebilirsiniz de. Nasıldır yeraltı ve Dostoyevski?

Belki de sorular içinde her şey; kısaca Fernando Pessoa'nın bölünmüşlüğünden mi söz ediyoruz, yoksa buyurganların yasakladığı yazarların dramından mı?

Oysa bugün tiranların yıkılmış heykellerinin yerlerini bile hatırlamıyor kimse ama o yazarlar hala okunuyor.

Kaç kitap yakıldı bugüne kadar, kaç yazar çarmlıha gerildi?

İşte böyle bir değişim içinize siniyorsa...

En azından bir şeyden korkmuyorsunuz demektir.

CEM ERCİYES: SANDIĞIMIZ KADAR KUVVETLİ SONUÇLAR DOĞURMAZ

Patlayıcılarla yıkılan binalar gibi Türkiye'deki değişim de hızlı ve gürültülü biçimde yaşanıyor. Toz toprak dindiğinde, Anadolu muhafazakarlığı ile Cumhuriyet modernliği arasındaki çatışma sanat ve edebiyatın temel meselelerinden biri olacak mı? Bunu biraz abarttığımızı, söz konusu çatışmanın sandığımız kadar kuvvetli sonuçlar doğurmayacağını düşünüyorum. Esas, iktidarın dizayn ettiği yeni Türkiye ve yeni medya gibi, yakın gelecekte yeni bir kültür sanat ortamı da yaratılacak ve ben en çok bunun nasıl olacağını merak ediyorum.

Aslında en gerçek çatışma Kürtlerle devlet arasında yaşanıyor. Gittikçe derinleşen, daha trajik bir hal alan 'mesele' zaten kendini edebiyatımızda göstermeye çoktan başladı. Murat Uyurkulak'tan, Bejan Matur'a ve Yavuz Ekinci'ye bambaşka yazarların metinlerinde çok farklı biçimlerde kendini gösteriyor. Büyük bir edebi dalgaanın bu yönden geleceğini söyleyebiliriz. Hatta bu dalga sadece Türk edebiyatını beslemekle kalmayacak, belki de günümüz Kürt edebiyatının temel unsurlarından biri olacak... Başta sözünü ettiğim 'yeni kültür ortamı'na dönersek, ilk emarelerin 'memlekete ve ilk gençliğe dönüş'

Kaç kitap yakıldı bugüne kadar, kaç yazar çarmlıha gerildi? (Görsel çalışma: Onur Atay)

AHMET ÜMİT: EDEBİYATIN İÇİNİ BOŞALTIR

Baskı ortamlarında edebiyatta iki tür yanlış eğilim öne çıkabilir. İlki, edebiyatın işlevinin politika olmadığı, bu nedenle de ülkedeki hukuksuzluğa ve despotik yönelimlere kayıtsız kalmak. İkincisi ise edebiyatın işlevini tümüyle politikanın ihtiyaçlarına göre belirlemek. İlki, edebiyatın içeriğinin boşalmasına, deyim yerindeyse metnin etik değerinin tümüyle ortadan kalkmasına yol açabilir. İkinci eğilim ise, metnin edebi kalitesinin düşmesine, estetik değerinin zayıflamasına neden olabilir.

Baskı dönemlerinin kendi edebiyat akımlarını yarattığı doğrudur, ancak sorun yazılanların sadece politik amaçları olan metinler düzeyinde kalıp kalmaması meselesidir. Politik bir konuyu eksen alarak bir başyapıt çıkardığımız sürece sorun yok. Ancak politikanın kurallarıyla roman yazmanın ne demokrasi mücadelesine, ne de edebiyata katkısı olacaktır.

Yazdıklarımız, güncel politikayla ilgili görüşlerimizle sınırlı kalırsa, o zaman bir sorun var demektir. Yazdıklarımızın güncel politikayı değiştirmekten çok, ülke kültürünü oluşturmada etkili olduğunu düşünürsek, metinlerimizin etkisinin de uzun vadede ortaya çıkacağını ve daha kalıcı sonuçlar vereceğini savlamak yanlış olmaz. Ama şunu söylemeden de geçemeyeceğim; ülke sorunları hakkında konuşmaktan çekinen yazarların bulunduğu bir memleket, demokrasiye en uzak ülkelerden biridir.

Kaç kitap yakıldı bugüne kadar, kaç yazar çarşıya gerildi?
(Görsel çalışma: Onur Atay)

Galiba esas sormamız gereken, bunca toplumsal travmanın sanatsal ifadelerini niye ancak çok geç ve çok sınırlı olarak bulabildiği.

MEHMET GÜRELİ: "EN AZINDAN YERALTINA İNERİZ BİRER DOSTOYEVSKI OLURUZ."

Gelecekteki edebiyat denince aklıma yıllar önce duyduğum şu sözler geliyor:

"En azından yeraltına ineriz birer Dostoyevski oluruz."

Tuhaf da bulabilirsiniz, başınızı çevirip gidebilirsiniz de. Nasıldır yeraltı ve Dostoyevski?

Belki de sorular içinde her şey; kısaca Fernando Pessoa'nın bölünmüşlüğünden mi söz ediyoruz, yoksa buyurganların yasakladığı yazarların dramından mı?

Oysa bugün tiranların yıkılmış heykellerinin yerlerini bile hatırlamıyor kimse ama o yazarlar hala okunuyor.

Kaç kitap yakıldı bugüne kadar, kaç yazar çarşıya gerildi?

İşte böyle bir değişim içinize siniyorsa...

En azından bir şeyden korkmuyorsunuz demektir.

CEM ERCİYES: SANDIĞIMIZ KADAR KUVVETLİ SONUÇLAR DOĞURMAZ

Patlayıcılarla yıkılan binalar gibi Türkiye'deki değişim de hızlı ve gürültülü biçimde yaşanıyor. Toz toprak dindiğinde, Anadolu muhafazakarlığı ile Cumhuriyet modernliği arasındaki çatışma sanat ve edebiyatın temel meselelerinden biri olacak mı? Bunu biraz abarttığımızı, söz konusu çatışmanın sandığımız kadar kuvvetli sonuçlar doğurmayacağını düşünüyorum. Esas, iktidarın dizayn ettiği yeni Türkiye ve yeni medya gibi, yakın gelecekte yeni bir kültür sanat ortamı da yaratılacak ve ben en çok bunun nasıl olacağını merak ediyorum.

Aslında en gerçek çatışma Kürtlerle devlet arasında yaşanıyor. Gittikçe derinleşen, daha trajik bir hal alan 'mesele' zaten kendini edebiyatımızda göstermeye çoktan başladı. Murat Uyurkulak'tan, Bejan Matur'a ve Yavuz Ekinci'ye bambaşka yazarların metinlerinde çok farklı biçimlerde kendini gösteriyor. Büyük bir edebi dalga bu yönden geleceğini söyleyebiliriz. Hatta bu dalga sadece Türk edebiyatını beslemekle kalmayacak, belki de günümüz Kürt edebiyatının temel unsurlarından biri olacak...

Başta sözünü ettiğim 'yeni kültür ortamı'na dönersek, ilk emarelerin 'memlekete ve ilk gençliğe dönüş'

biçiminde kendini gösterdiğini söyleyebiliriz. Fatih Özgüven'in 'Oğuz Atay sonrası oğlan çocukları' dediği 'Afili Filintalar' ve benzeri edebi üsluplarla, konularını tekrar taşrada aramaya başlayan yazarları, sinemacıları kastediyorum. Bir yandan çevresindeki huzursuzluğu kendi kişiliğinin içinden geçirip metnine aktaran, o neşeli çocukluk ve ilk gençliğin kaygısız üslubuyla en endişeli metinleri üreten bir edebiyat. Hem alabildiğine kentli, hem de mahalleli, kasabalı. Bu tür metinler daha da çoğalıp yayılıyor. Eğer Anadolu muhafazakarlığının kültür hayatımızı etkilemesinden, 2000'lerin üzerimizde nasıl bir iz bıraktığından filan söz edeceksek, en hayırlı sonuçları buralarda bir yerlerde aramak gerek. Son olarak da şu soruyu sormadan edemeyeceğim: Gittikçe içine kapanan metinlerin üretilmesinde, popüler olanla olmayan arasındaki makasın açılma-ya başlamasında acaba yazarın, toplumsal trajediler karşısındaki çaresizliğinin etkisi var mıdır? Bana var gibi geliyor.

FIRAT CEWERİ: HER KARGAŞA, İYİ EDEBİYAT DOĞURMAZ

Türkiye yaklaşık yüz yıldır sorunların yumağı içinde geveleyip duruyor. Kürt ayaklamaları, darbeler, idamlar, işkenceler, Jitemler, Hizbullahlar, Erge-
nekoncular, komünistler, faşistler, faili meçhuller, toplu mezarlar vs. Türkiye halkları rahat bir soluk

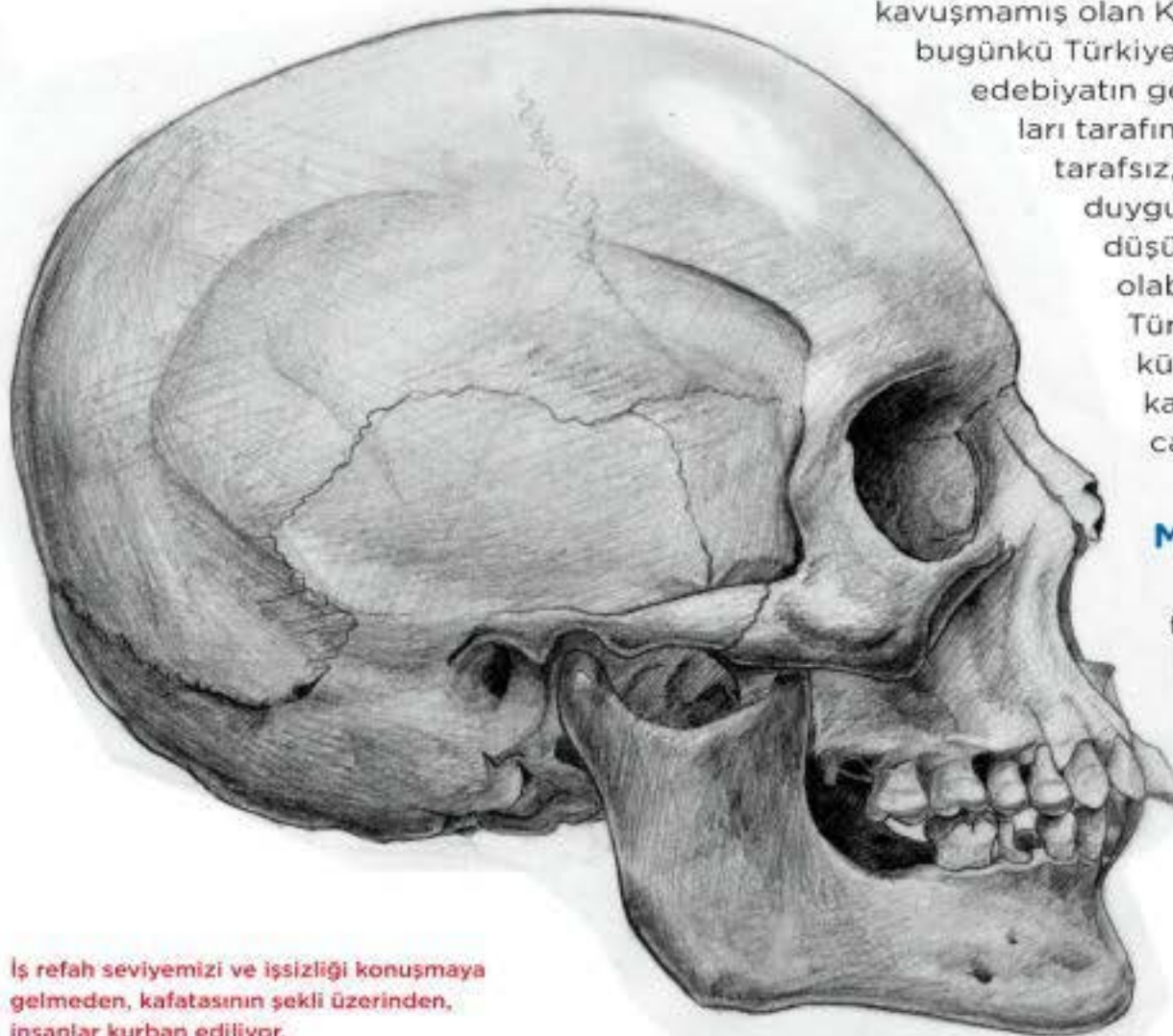
Yeni Türkiye ve yeni medya gibi, yakın gelecekte yeni bir kültür sanat ortamı da yaratılacak.

alamadı. Tabii bu Türk edebiyatına ve son dönemlerde Türkiye'de ve diasporada üretilen Kürtçe ve Ermenice yazılan edebiyata da yansdı. 12 Eylül darbesinden sonra, Türk aydın ve yazarlarında temel bir değişikliğe tanık oluyoruz. Aydınlar artık Türkiye'nin sorunlarını resmi ideolojinin dışında görmeye, bağımsız bir biçimde analiz etmeye başladılar; yazarlar yapıtlarını dar milliyetçi ve militarist dünya görüşünden arındırıp, daha çağdaş ve evrenselliğe açılan bir edebiyat yaratmaya başladılar. Ahmet Hamdi Tanpınar'ların temelini attığı, Oğuz Atay'ların geliştirdiği, Orhan Pamuk'ların evrenselliğe taşıdığı modern Türk edebiyatı artık hak ettiği yerini buluyor. Diğer taraftan, olumsuz ve cahil Kürt tipolojisi artık Türk edebiyatında az görünür oldu, tam tersine birçok eserde rol değiştirip artık olumlu bir biçimde boy göstermeye başladı. Saygın Türk edebiyatı eleştirmenleri, önyargılardan arındırılmış bir biçimde Kürtçeden Türkçeye çevrilen Kürt edebiyatına yüksek değer biçmeye başladılar. Herhangi bir çözüme kavuşmamış olan Kürt sorununun neden olduğu

bugünkü Türkiye kaosundan ortaya çıkacak olan edebiyatın gerek Türk, gerekse Kürt yazarları tarafından yazılacak olan edebiyatın tarafsız, önyargısız, ideolojik ve milliyetçi duygulardan uzak yazılması gerektiği düşüncesindeyim. Edebiyata konu olabilecek birçok temayı bugünkü Türkiye kargaşasında görmek mümkün, ama her kargaşa sonrası, her kaos sonrası iyi bir edebiyat doğacak düşüncesine katılmıyorum.

CİHAN AKTAŞ: İKTİDARA MESAFE KOYMALI

Siyasetle sanat arasında bir dikotomi olduğunu düşünenler vardır. Bana iki yapı arasındaki ilişki daha bütünsel geliyor; sahici anlamda siyasi huzursuzlukla sanatsal endişeyi oluşturan huzursuzluk arasındaki özdeşliğe, sahici sanat ve edebiyatın hak ve adalet mücadelesiyle derin bağlarına inandığım için. Bu bağların gücüne ve samimiyetine atfettiğimiz anlamın bir adı da umuttur.

İş refah seviyemizi ve işsizliği konuşmaya gelmeden, kafatasının şekli üzerinden, insanlar kurban ediliyor.

Yıllar geçer, onyıllar geçer, yüzyıllar geçer. Bir zamanlar görünürde güce sahip olanlar unutulur, ama inatla yazmaya devam eden o yazarlar hiç unutulmaz.

İslami duyarlığa sahip yetenekli yazarlar büyük ölçüde vazife aşkına hükümet işlerini üstlendiler, bu yolla bir söylem kurmaya çalıştılar. Fakat kuram bazen bir olayla hayatın gerisine düşüyor; Uludere'de gerçekleştiği üzere...

Sanatçı veya yazar hangi dünya görüşünü paylaşırsa paylaşsın bağımsız bir eleştiriyi inandırıcı bir tonda dile getirmek üzere iktidara bir mesafe koymalı, diye düşünürüm. Bunu yapmazsanız, Bursa'daki Doğanbey Konutları lekesini kekeme bir dille eleştirebilirsiniz ancak. Başbakan Erdoğan'ın dilinden mısraları düşmezken, Sezai Karakoç Suriye politikasını eleştiriyor. Sanat, edebiyat ve düşünce adamlarının misyonu bu açıdan dini hedeflerle örtüşen bir sorumluluk ahlakından bağımsız konuşamaz kanımca.

YAVUZ EKİNCİ: SORUMLULUK BİLİNCİYLE DEĞİL, KENDİLİĞİNDEN...

1915 olaylarını, Dersim olaylarını, dil devrimiyle birlikte insanlarda yaşanan kişilik parçalanmasını, Maraş ve Çorum katliamını, darbelerin yıktığı hayatları ve son otuz yıldır yaşanan iç savaşı bence edebiyatımız yeteri kadar görmedi. Hiçbir yazardan veya sanatçıdan bu felaketleri sorumluluk bilinciyle işlemelerini tabii ki beklemiyorum. Ama yazarın da

bu toplumun içinde yaşadığını unutmamak gerekir. Onlar da bu felaketleri iligine kadar yaşıyorlardır. Bir cumartesi günü İstiklal Caddesi'nde yürüdüğümüzde oğullarının ve kızlarının kemiklerini arayan 'cumartesi anneleri'yle her an göz göze gelebilirsiniz. Geleceğin edebiyatını bence büyük felaketler ciddi bir şekilde etkiler ve etkilemelidir de.

Ahmet Hamdi Tanpınar'ların temelini attığı, Oğuz Atay'ların geliştirdiği, Orhan Pamuk'ların evrenselliğe taşıdığı modern Türkiye edebiyatı artık hak ettiği yerini buluyor.

Çünkü bu felaketler toplumların belleklerine kazılır. Edebiyatla tarihe not düşme gibi bir kaygının olması gerekir. Çünkü tarih muktedirin dilidir ve onun kumaşı da inkardır. Son yıllarda yayımlanan eserlere baktığımda yazarların toplumun belleklerinde iz

bırakmış felaketlerle ilgilendiklerini ve bunu kazıma-ya başladıklarını görebiliyorum. Evrensel yalanından uzaklaşıp sadece insani olanlara bakarsak sanırım yanı başımızda olanları çok daha iyi görmüş oluruz. Ve böylece sorumluluk bilinciyle değil kendiliğinden gelip anlatımıza sızar ve içinde büyür.

KÜTÜPHANELER VE YAYIMLAR GENEL MÜDÜRÜ PROF. DR. ONUR BİLGE KULA: BASKI REJİMLERİ, SANATSAL YARATIMI YOK EDEMEZ

Her ülkede edebiyat tarihsel birikimden, sosyal ve kültürel geleneklerden etkilenir, hatta beslenir. Türkiye’de tarih-edebiyat bağlantısını ortaya koyan çok örnek vardır.

Bununla birlikte, edebiyatçı ve edebiyat ne tek başına geçmişin ne de şimdinin ürünüdür.

Tarih-edebiyat ilişkisi hakkında şunlar söylenebilir: Bugün önde gelen yazarlarımızın büyük bir bölümü, 12 Eylül 1980’den sonra edebiyat alanında adlarını duyurmaya başlamıştır. Böyle olmasına karşın, bu yazarların çoğu “12 Eylül romanı” kavramı altında değerlendirilebilecek yapıtlar yazmamıştır. Ele aldığımız konunun çerçevesini çok fazla aşacağı için, söz konusu nedenleri burada tartışmak istemiyorum; ancak bu durum veya örnek bile, geçmişin ve şimdinin bir başına yazınsal üretimi biçimlendirmeye yetmediğini açıkça ortaya koymaktadır.

Anadolu’da, Türkiye’de sanat üretimi- ni zorlaştıran koşullar değişik yoğunluklarda hemen her zaman olmuştur. Örneğin, yakın tarihimizdeki üç askeri darbe sonucunda kurulan baskı rejimleri döneminde temel insan haklarının ve özgürlüklerin yok edilmesi veya büyük ölçüde kısıtlanması elbette estetik ve edebiyat üretimini olumsuz etkilemiştir; ancak her şeye karşın edebiyat üretimi sürdürülmüştür. Aslında hiçbir baskı rejimi sanatsal yaratımı tümüyle yok edemez, denetleyemez ve yönlendiremez. Böyle bir şey olanaklı olsaydı, tarihsel gelişmeyi durdurmak da olanaklı olurdu.

Afrika’daki açlar, ABD’deki evsizler, Avrupa’daki faşizm de fotoğrafa dahil edilmeli. Çünkü edebiyat, sadece ulusal sınırlar içindeki yangınlardan etkilenmiyor.

Siyasetle sanat arasında bir dikotomi olduğunu düşünenler vardır.

BOZKIRINIZ POLİTİKTİR EFENDİLER

Dümdüz bir çizgi çek, bak bozkır. Sonra çizgi yükselecek, bir ovaya denk düşecek, al sana Haymana. Bozkırın ayazında bir ova, ovanın başında bir mahpushane. Haymana Cezaevi'nden Ulucanlar'a bozkırın alameti teğet geçer bu çizgide. Karanfil Sokağı bürokratik olarak anılır, politiktir aslında. Ankaralı siyasi meseleler üzerine akıl yürütmek için doldurmuş heybesini. Güncel mevzulara temkinliyse de sesinde aynı dizelerin sessizliği: "Bir dal süzülür mavide/ Al al bir yangın şarkısı/ Bakmayın saksıda boy verdiğiğine/ kökü Altındağ'da, İncesu'dadır."

Hayatın kendisi politiktir, dolayısıyla edebiyatın politik olması doğru ya da yanlış değil, doğaldır. Türkiye'nin politika gündemiyse zaten edebiyatı doğrudan etkiliyor. Çünkü edebiyat var olan toplumsal durum üzerinden yeni ürünler yaratır. Bu gerçeklikler sanatçının eserine ya da sanatçıya yansır. Örnek olarak Orhan Kemal ve Vedat Türkali'nin kitapları gösterilebilir. Geçmişte edebiyat belli bir kesimin elindeydi ama şimdi öyle bir şey yok. Edebiyat herkese hitap edebiliyor artık. Politik gelişmeler de kitap olarak daha derinlemesine irdelenebiliyor.

GERÇEK DUYGULARDAN UZAKLAŞTIRIYOR

Övgü Özdoğan - 17 / Öğrenci

Roman uyarlamaları başlarda ilgimi çekiyordu. *Hanımın Çiftliği*, *Yaprak Dökümü* gibi dizilerin ilk bölümlerini izledim. Ancak dizilerde romanın aslına bağlı kalınmaması ve konunun uzatılması, uyarlamaları yanlış bulmama sebep oldu. Roman uyarlamaları kitabın varlığından haberdar etse de yazarın ifade etmek istediklerinin yanlış aktarılması, gerçek duygusundan uzaklaşmasına sebep oluyor.

EDEBİYATA SIĞINIYORUM

Dilan İkizoğlu - 27 / Ziraat Mühendisi

Türkiye'nin yoğun siyasi atmosferinde edebiyat benim için gündemden kaçış ve kafa dinlemek demek. Siğ olarak gördüğüm siyasi atmosferden kaçmak için edebiyata sığınıyorum. Son dönemde edebiyatın da siyasete her zamankinden daha fazla bulaştığına üzülerek tanık oluyorum. Elbette böyle bir siyasi ortamda bunun böyle olması doğal ama benim tercihim aşk ve polisiye romanlarından yana. Açıkçası yakınlarıma da bu tür kitaplar öneriyorum.

OKUMAK OBJEKTİFLEŞTİRİYOR

Levent Boz - 33 / Alım satım müdürü

Siyaseti elbette televizyondan takip ediyorum. Ancak televizyon haberleri ve gazetelerin yarattığı gündemin ve bunların gündeme bakışının tarafı ve yönlendiren bir yapısı olduğunu düşünüyorum. Buna karşılık ben siyasi kişiliklerin yazdığı kitapları, günceleri takip ederek onların anılarından olaylara bakmayı daha doğru buluyorum. Örneğin bazı siyasi gelişmeleri Mehmet Baransu'nun *Karakutu*, Soner Yalçın'ın *Şamizdat*, Çetin Doğan'ın *Ateşi ve İhaneti Gördük* kitaplarını okuyarak takip ettim. Bu okumaların bana daha objektif bir bakış açısı kattığını, fikirlerimi daha doğru yönlendirdiğini düşünüyorum.

Narcopolis romanında Mumbai kentindeki afyon tekkelerinin dönüşümleri anlatılıyor.

YOK YERE SIKINTILAR: NARKOTİK ROMANLAR

“Dumanlar, sivilar ve haplarla yoktan yere deneylere girişecek olanlara daha ucuz ve sağlıklı bir türevi, kitapları önermek gerekir.”

Kişiyi kalan alanın her teknolojik ve idari gelişmeyle daha fazla arttığı dönemlerde, insanlar ne yapacaklarını ve neyle oyalanacaklarını bilemez hale geliyorlar. Bir acıdan veya sıkıntıdan kurtulma mücadelesi değil de, benliğiyle veya varlığıyla ne yapacağını bilememe mücadelesi başlıyor. En çok can sıkıntısının hissedildiği dönem de, muhtemelen, çocukluktan yetişkinliğe doğru içinden geçtiğimiz, bize muazzam dar gelen yaşam koridoru gençliktir. İşte bu esnada, sadece bize kalan zamanları değil, her alanımızı birtakım alışkanlıklar, dumanlar ve sivilar kaplamaya başlar. Etrafımızdaki kültürel ortamda, otoritelerin ve ahlaklıların kınamalarına rağmen alışkanlık haline gelmiş, aslında zehir olma ihtimalleri çok yüksek, ama bir biçimde alışık olmadığımız ve heyecan duymamıza yol açan birtakım etkiler yaratan maddeler kullanırız. Yasal olarak mağazalardan alabileceğiniz sigara, içki gibi bugünkü otoritelerin yasak koymadığı tüketim maddeleriyle, esrardan kokaine, tinerden eroine bitkisel ya da kimyasal ilaç/drog türevlerine hayatın deneyim tuzaklarına daha fazla maruz kalırız gençliğimizde. Bugün kolaylıkla adını koyduğumuz, hiç rastlamamış olsak bile kültürel ürünlerden tanıdığımız, etkileri hakkında kulaktan dolma pek çok bilgiye sahip olduğumuz narkotik maddeler, insanlık tarihi kadar eski olsa bile asıl olarak modern kapitalizm ve emperyalizm sayesinde hayatımıza dahil olmuştur muhtemelen. Tıpkı aslanı veya fili yaşadığımız mahallerde görme ihtimalimizin düşük olmasına rağmen, hayvanat bahçelerinde görüvermemiz gibi; dünyada dolaşan narkotik maddeleri şahsen görme ihtimalimiz düşük olmakla birlikte, filmlerde ve kitaplarda çok fazla görebiliyoruz.

Narkotik maddelerin insanların hayatlarını nasıl etkilediğiyle ve kapitalizm ile emperyalizmin el ele verdiği dönemlerde zenginleşmek isteyen insanların her yeri nasıl sömürdüğüyle ilişkin romanlar, sıradan insandan devletlere kadar yasal olmayan ama kullanılan herkesi nasıl dönüştürdüğüyle ilgili izlenimler sağlıyor. Tarih kitaplarından da bilgi edinmek olası elbette, ama şahsen her zaman romanları tercih etmişimdir, çok boyutlu olarak zihnimde canlandırmak için. Son dönemde iki yazar ilgi çekici yapıtlar kazandırdı dünyanın narkotik tarihiyle ilgili.

EMPERYALİZMİN NARKOTİK HALİ

Bangladeş kökenli, İngilizce yazar, eşiyle birlikte New York'ta yaşayan, 1956 doğumlu usta yazar Amitav Ghosh bugüne kadar yazdığı yedi romanın son ikisini, sıkıntıyı gidermenin dönüştürücü ve büyük oranda öldürücü yapay hikayesine ayırmış. Batılı tüccar/askerler ile Doğulu halklar arasındaki ilişkilerin narkotik tarihini kat ettiği *Ibis* üçlemesinin ilk iki romanı olarak yayımlanan bu kitaplar; *Sea of Poppies* (Hap Denizi) ve *River of Smoke* (Duman Nehri). 1830'larda Batı'dan yükledikleri afyon türevlerini Hindistan üzerinden Çin'e taşıyan İngilizlerin Çin hükümetiyle giriştikleri Afyon Savaşları öncesinde ve sonrasında tüccarlar ile hükümdarlar arasında olup bitenleri romanlaştırmış Ghosh. Viktorya çağına doğru dünyanın dönüşümünde henüz etkilerinin tam olarak ne olduğu anlaşılamamış endüstriyel afyon kullanımının da payı azımsanmayacak orandadır tahminen.

Yine Hindistan bölgesinde, bu sefer Britanya sonrası yerel iktidarların kendi devletlerini kurduğu dönemde, eski Bombay yeni Mumbai kentinde afyon tekkelerinin dönüşümlerinin anlatıldığı başka bir romanla da, nar-

kotik meselelerin kapitalist boyuttan bireysel boyuta hayatı nasıl etkilediğini okumak mümkün: *Narcopolis*. Daha çok şair olarak bilinen 1959 doğumlu Hint kökenli yazar Jeet Thayil, 2012 Booker ödülünün şimdilik adaylarından biri olan ilk romanında, 70'lerin ve 80'lerin Bombay'ında, kendisinin de yıllar boyunca mustarip olacağı esrar alışkanlığından eroin bağımlılığına sokak kültürünün nasıl bir seyir izlediğini, edebi açıdan da Beat yazarlarını aratmayacak incelikte ele almış. Hindistan ve Pakistan, Hindular ve Müslümanlar arasındaki iktidar mücadeleleri ve savaşlar/çatışmalar esnasında, masum gözükebilecek bir yaşam kültürünün nasıl kapitalist paylaşım hırsları sonucunda cehennemi andırmaya başladığını gayet etkili biçimde okura sunuyor.

Narkotik meselelerle ilgili romanları okuyunca, aslında endüstriyel kalkınmanın zamanımızı ve imkanlarımızı arttırarak hayatımızı cennete çevirmesi gerekirken, nasıl oluyor da kapitalist hırslar yaratıp cehenneme çevirdiğini anlamaya başlıyoruz. Dumanlar, sıvılar ve haplarla yoktan yere deneylere girişecek olanlara daha ucuz ve sağlıklı bir türevini, kitapları önermek gerekir belki de.

Ghosh, 70'lerin ve 80'lerin Bombay'ının sokak kültürünü, Beat yazarlarını (yukarıda) aratmayacak incelikte ele almış.

ŞİMDİ YENİLENME ZAMANI..
KONUŞMA VAKTİ GELDİ...

PARA
DOKS

Kalabalığın gördüğü en güzel noktaya bakıyoruz...
yanında olduğumuz, yanınızdadır artık...

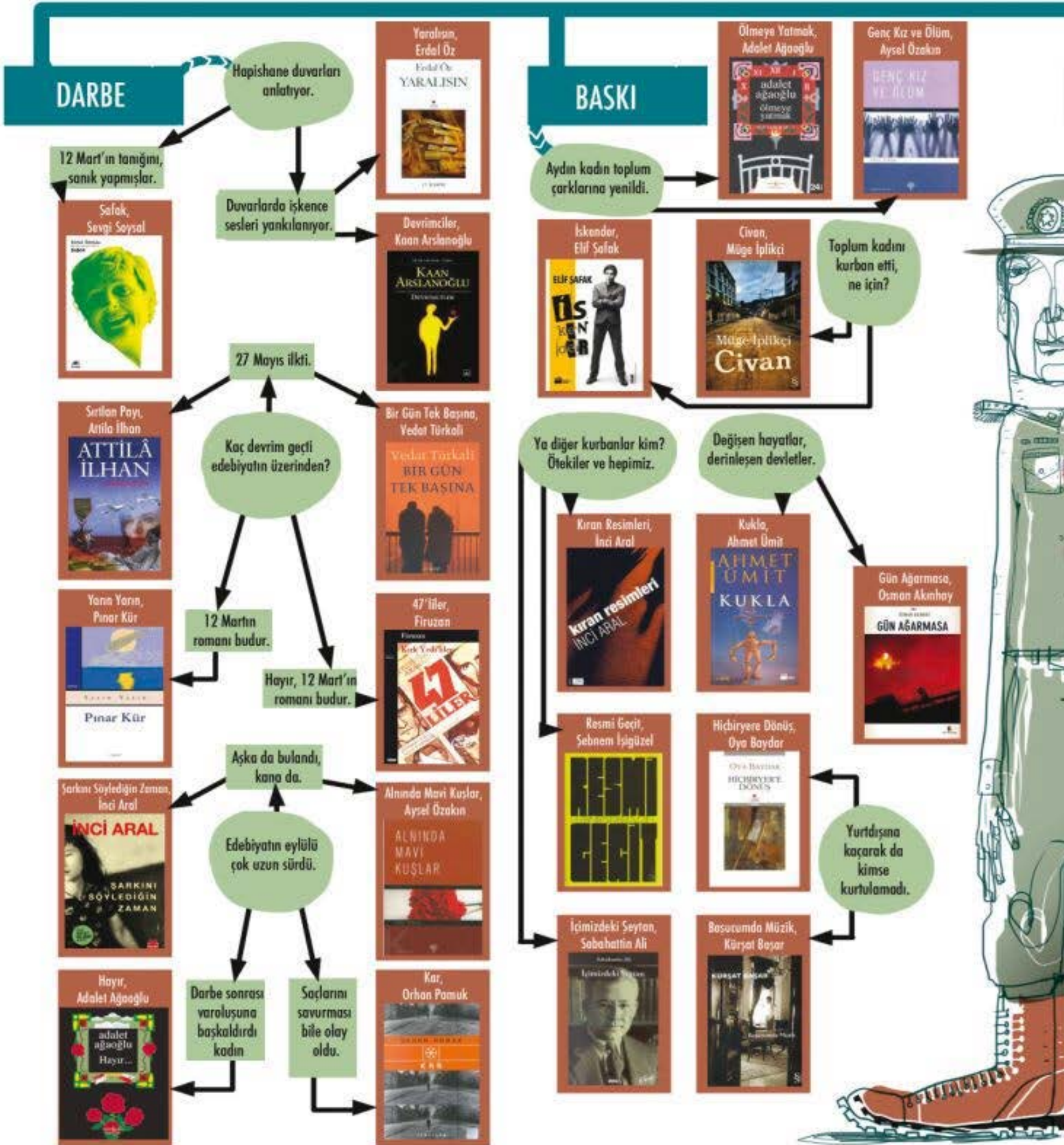
PARA
DOKS

İN

GOLD
FISH

SIYASET' EDEBİYAT'IN NERESİNDE ?

Bizim başımıza gelen her şey, edebiyatımızın da başına gelmiştir. Bizim başımıza en fazla gelen şey askeri darbe olduğuna göre, Türkçe edebiyatta darbe edebiyatı diye bir tür oluşturacak kadar çok eser bulunması şaşırtıcı değil. 60'lar, 70'ler, 80'lerde, edebiyatta bir siyasal tavır mecburiyeti ve tutsaklığı var. Meselesi bu olmayan roman değersiz bulunmuş. Edebiyat yakın tarihimize tanıklık, sanıklık ve yargıçlık görevini yerine getirmiş. Edebiyatta çareler tükenmez.

Kadınlar, azınlıklar, doğa gibi sessiz kurbanlara de ses veriyor edebiyatımız. Baskı altında varoluş ve aynışma sorunu yaşayan birey, edebiyatta var oluyor. Doğrudan sistem eleştirisi yapamayan edebiyat, distopyalarda ya da hicivlerde mesajını veriyor. Apolitik yetiştiği öne sürülen neslin, aslında evrensel bir politik bakış açısı olduğu, hayal gücünün geçmişi anlatmak değil geleceği yaratmak için kullanılabileceğini öğreniyoruz fantastik edebiyattan. Edebiyatın meselesi bu olmalı artık. Hepimizin biraz iyi habere ihtiyacı var.

Siyasetin edebiyatın neresinde olduğunu bulmak için okları takip edin.

NEDİR BU NORMAL?!

“İskender Pala, Od adlı romanında her ne kadar Sünni ve eril bakış açısıyla yeniden yaratmaya çalışsa da Yunus Emre’yi, o yine aynı dürtüyle önce sarı çiçeğe sorar derdini.”

“Gönül dağı yağmur yağmur boran olunca
Akar can özüm sel gizli gizli
Bir tenhada can cananı bulunca
Yaralar sinemi yar oy yar oy
Dil gizli gizli, dil gizli gizli...”

Yazan Neşet Ertaş, tahrik olan İskender Pala. Ben demiyorum, Pala’nın kendisi açıklama yaptı: “Türkülerdeki erotizmin kadını aşağılamasından rahatsızım. Kadınları, alınıp-satılır bir meta olarak gören türkülerimiz var. Döğmelerin dar geldiğini falan anlatan türküler var. Bir taksiye binseniz, taksi şoförü bu şarkıyı açsa rahatsız olmaz mısınız? Ben toplumda bazı şeylerin normalleşmesi gerektiğini düşünüyorum. Ertaş’ın türkülerinde de erotizm vardır. ‘Bir tenhada can cananı bulunca’ diye başladığınızda istediğiniz sahneyi üretebilirsiniz. Erotizmin nezih ve serafete bindirilmiş kısmı başımla beraber, ondan heyecan duyarım, lezzet alırım. Ama kadınları aşağılayan türküler artık radyolarımızdan çalıp söylemeyelim.”

Sünni-beyaz-erkek İslamı, bilinen tarihi bir gerçektir ki, oldu olası Anadolu’dan, Anadolu halkının İslam anlayışından ve yorumundan, yaşayış biçiminden, çalıp

Yazan Neşet Ertaş, tahrik olan İskender Pala (yukarıda).

söylemesinden rahatsız olur. Neden? Öncelikle tüm semavi dinlerde olduğu gibi İslamiyette de insan merkezli bir yaşam anlayışı hakimdir. Oysa Anadolu insanı Orta Asya’nın derinliklerinden bin bir emekle ve itinayla getirmiştir doğacı inanışını ve asla tam olarak terk etmez Şamanist-Animist kökenlerini. Dinin vazettiği faydacı ve hesapçı bir anlayışın dışında da saygı duyar içinde var olageldiği doğaya. Söz gelimi, Pala *Od* adlı romanında her ne kadar Sünni ve eril bakış açısıyla yeniden yaratmaya çalışsa da Yunus Emre’yi, o yine aynı dürtüyle önce sarı çiçeğe sorar derdini. Halk edebiyatı da ister istemez bu doğa algısını, bu kendiliğindenliği, bu saflığı taşır yaratıma. İşte bu sesi duymak ve durdurmaktır sanki bütün mesele. Pala, kendini hapsettiği bakış açısı içerisinde korkmaktadır ve bulduğu ilk fırsatta korkusunun kökeninde var olan söz konusu deli damarı susturmak ister tarihi bir yönelim olarak görülmesinden rahatsız olması kadar normal bir şey yok; sanatçı hassasiyeti, duyarlılığı çerçevesinde. Bu sözde hassasiyetle bir taşla iki kuş vurulmaktadır: Bilinçdışının tekinsiz bölgelerinde gezen halk edebiyatının sınırları çizilmiş olur hem, hem de kadın ve cinsellik halk kültürü içinde yasaklı bölgelere dahil olur. Bir de kültüre dair yasak anlayışının içselleştirilmesi de söz konusudur.

Gelelim normalleşme söylemine; nedir bu normal? Pala’nın normalden ne anladığını tam çıkaramıyorsak da cinsel çağrışımlı türkülerin öyle uluorta dinlenmesinin anormal olduğunu anlıyoruz. Taksilerde, dolmuşlarda, radyolarda, televizyonlarda bu türkülerin dinlenmesinin anormal, dinlenmemesinin normal olduğunu anlıyoruz. Kadını ve aşkı anlatan türkülerden rahatsız olan erkeğin bir adım sonra onu sokaklarda görmesinden, sesini duymasından da rahatsız olacağı normal günlere doğru ilerlemekte olduğumuzu anlıyoruz. Bu artık paranoya değildir. Kadını her şeyiyle baştan çıkarıcı, erotizm yüklü bir beden ve zihin olarak gören dini algının gereğidir. Normaldir...

İşte bu sesi duymak ve durdurmaktır sanki bütün mesele.

KENDİ HAYATININ DEDEKTİFİ: KATİ

**Esmahan Aykol'dan,
bir kez daha türün hakkını
veren sağlam kurgulu,
hareketli, akıcı, siyasi bir
polisiye okuyacağız.**

Esmahan Aykol, bizi son dönem Türkiye'sindeki çetelerden, dinlenme paranoyalarından mürekkep bir hikayenin içine çekiyor.

Türk polisiye edebiyatının yüz akı, biricik kadın dedektifimiz Kati Hirşel, yeni macerasıyla huzurlarımızda: *Tango İstanbul*. Esmahan Aykol'dan, bir kez daha türün hakkını veren, sağlam kurgulu, hareketli, akıcı, neşeli, bir o kadar gerçekçi ve kesinlikle siyasi bir polisiye okuyacağız demek anlamına geliyor bu. *Kitapçı Dükkanı*, *Kelepir Ev* ve *Şüpheli Bir Ölüm*'ün ardından Esmahan Aykol, bizi yine yanıltmayarak son dönem Türkiye'sindeki çetelerden, dinlenme paranoyalarından, cemaatçi yapılanmalardan, içi boşalmış medya patronlarından mürekkep bir hikayenin içine çekiyor.

Kuledibi'nde polisiye kitaplar satmaya ve okumaya devam eden Kati'nin burnunun dibinde yine şahane bir hikaye beliriyor. Bilenler bilir, Kati yine aynı Kati. Meraklı komşu teyze Mrs. Marple havasında olaya bodoslama dalıveriyor. Tek dayanağıysa hep olduğu gibi sezgileri, altıncı hissi...

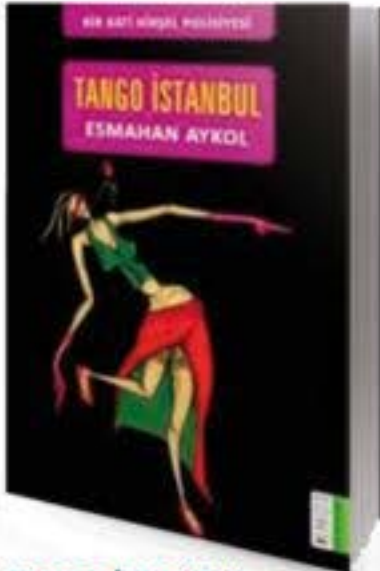
Altıncı his demişken hikayemizin bir falcı sahnesiyle açılması da oldukça manidar. Kati ve ev arkadaşı Fofu'nun, genç bir kadının öleceğini gördüğünü söyleyen falcının evinden apar topar ayrılımlarıyla olaylar gelişmeye başlıyor. Falcıdan çıktıktan sonra kitapçıda çalışan Pelin'in arkadaşlarından birinin tuhaf bir şekilde rahatsızlanarak

Taksim İlkıydam'a kaldırıldığını öğreniyor kahramanımız. Yoğun bakımdaki genç kadının, faldaki kadın olabileceği düşüncesiyle, olayı kurcalamaya başlıyor.

Birkaç ay önce çalıştığı gazeteden atılmış, kendini romanını bitirmeye adanmış yalnız bir genç kadın Nil. Ancak İstanbul'un en lüks semtinde, tasarım mobilyalarla ve sanat eserleriyle dolu bir evi var. Nil'in ailesi tarafından reddedilmesine yol açan bir roman yazması, bu romanın bilgisayar kayıtlarından şüpheli bir şekilde silinmesi, hikayenin çetrefilleşmesine yol açıyor.

Nil'in, Cumhuriyet'in tango gecelerinde tanışıp daha sonra Arjantin'e yerleşen Eleni ile Naci'nin hikayesini yazdığını; ayrıca birbirine aşık çift üzerinden diaspora insanlarını anlattığını öğreniyoruz. Böyle bir hikaye kimi rahatsız eder ki? Evine sırf Afrikalı diye hizmetçi almayanların, Hrant Dink'i Ermeni diye öldürenlerin ülkesinde bir Rum'a aşık olmak doğal olarak utanç verici. İstanbul'da yaşayan bir Alman olarak Kati'nin bu yabancılık durumuna kaygısız kalması, bu hikayeyi hakkaniyetle çözmemesi mümkün değil. Öyle de oluyor, geriye kahramanımızın bile ulaşamayacağı cevapların soruları kalıyor tabii.

Bu arada; *Tango İstanbul*'u okurken Kati Hirşel'i bu kadar sevmemizin sebebinin ne olduğunu da buldum: "Üzerine vazife olmayan işlere burnunu sokma," düsturuyla yetişmiş bir toplumun içinde Kati bize kendi kendimizin dedektifi olabileceğimizi, Holmesvari muhteşem analiz tekniklerine ve karizmaya sahip olamasak da sağduyulu bir gözlemlerle etrafımızda olan bitene dair bir duyarlılık geliştirebileceğimizi, hayatın tıpkı romanlardaki gibi olağanüstü, politik ve aynı zamanda eğlenceli olduğunu gösteriyor. Daha ne yapsın!?

TANGO İSTANBUL
Esmahan Aykol
Mefisto Kitaplığı

VE ARALIKSIZ KAR YAĞIYOR KAR YAĞIYOR

*Sıcak çayımızın buharıyla
buğulanan pencere camına ikimiz
de burnumuzu dayadık ve kış
boyunca okuyacağımız kitapların
hayaline daldık.*

"Kış gelmekte. Sessizliğe ve sarıya bürünmüş yavaş yapraklarla devredildi bana o muhteşem yazdım." (Pablo Neruda'nın Kış Bahçesi şiirinden.)

Açık kalmış penceremin aralığından soğuk bir esintiyle birlikte bizim kelebek de kendini içeri atıverdi. "Uff," dedi, "kış gelmekte!" Ve sonra bir çırpıda, artık o çok iyi bildiğim trans haline geçerek Pablo Neruda'nın *Kış Bahçesi* adlı şiirini okumaya başladı: "Kış gelmekte. Sessizliğe ve sarıya bürünmüş yavaş yapraklarla devredildi bana o muhteşem yazdım./ Kardan bir kitabım, geniş bir el, bir kır, bekleyen bir çemberim ben, dünyaya ve onun kışına aidim (...)" Ben de biraz hincirca, "Bekleme öyle balkonda sevgilini, artık çoktan gitmiştir o; hem ne o öyle üstüne kanat yaymaklar falan!" dedim. Alındı biraz ama fazla da ses etmeden, "Neyse bari ben de kış kitaplarına gömüleyim en iyisi," dedi ve Orhan Pamuk'un *Kar*'ını kapıp, mırıl mırıl okumaya koyuldu: "Karın sessizliği, diye düşünüyordu otobüste şoförün hemen arkasında oturan adam. Bu bir şiirin başlangıcı olsaydı içinde hissettiği şeye karın sessizliği derdi." Kulağım kelebeğin mırıltısında, ısınmak için sıcak çayımı yudum yudum içerken, benim de dimağımda kışa dair kitaplar belirmeye başlamıştı. Neruda'nın şiiri bana hemen ünlü "Kış geliyor!" repiliğiyle George R.R. Martin'in *Taht Oyunları* serisini

çağrıştırdı önce. Sonra Boris Pasternak'ın *Doktor Jivago*'suna uzandım ve ilk okuduğum zamanı anımsadım. Lara ve Doktor Jivago ile birlikte karlar altındaki buz tutmuş o yıkık dökük sarayda dolaşmayı kaç kez hayal etmişim. Sonra aklıma Paul Auster'in bu yılın başında çıkan *Kış Günüğü* düştü. Auster, insanı yalnızca kış manzaralarıyla haşır neşir etmiyor, ruhumuzda saklı duran kışla da yüzleştiriyordu.

Dalmışım. Kelebeğin sesiyle kendime geldim. Aklımdan geçenleri anlamışçısına "Kış denilince benim aklıma nedense hep polisiyeler gelir," dedi ve "başta *Pekin'den Gelen Adam* olmak üzere tüm Henning Mankell romanlarını özellikle öneririm," diye ekledi. Dondurucu bir kışın hüküm sürdüğü bir İsveç'ten manzaralar sunan bu roman tabii ki aklıma tüm kasvetiyle İskandinav polisiyelerini getiriverdi hemen; Camilla Lackberg'ten *Buz Prenses*, Karin Fossum'dan *Göl* ve İskandinav olmasalar da aynı atmosferi yaratmakta usta Tess Gerritsen'den *Buz Gibi Soğuk*, Jess Walter'dan *Körler Ülkesi*... Kelebek ekleyiverdi hemen, "Lütfen bizden de Ahmet Ümit'in Moskova'nın karlarında geçen *Kar Kokusu*'nu unutma!" Kısa bir bakışmanın ardından ne geleceğini biliyordum aslında, tabii ki kelebek için tüm zamanların favorisi olan *Anna Karenina*! "Anna Karenina'nın karlar altındaki tren yolculuğunu nasıl unutabilirsin? Aslında tüm Rus klasiklerine gömülmek için en iyi zaman kıştır," diye bir solukta döktü içini. Sıcak çayımızın buharıyla buğulanan pencere camına ikimiz de burnumuzu dayadık ve kış boyunca okuyacağımız kitapların hayaline daldık, kulağımızda Ahmet Tellî'nin *Sıcak Bir Kış* şiiri çınlarken: "(...) Ellerin nasıl da üşüyor, bozacının/ Karlı sesi doluyorken odamıza/ Hava gittikçe kirleniyor bu kentte/ Ve aralıksız kar yağıyor kar yağıyor."

Lara ve Doktor Jivago ile birlikte karlar altındaki buz tutmuş o yıkık dökük sarayda dolaşmayı kaç kez hayal etmişim.

YENİ BAŞLAYANLAR İÇİN MO YAN

“ Nobel Edebiyat Ödülü’nü almış ve bu ödül vesilesiyle hem övülmüş hem yerilmiş olan Mo Yan kimdi allasen? Neydi onu 57 yaşında Nobel sahibi yapan şey? Bilmemek değil, öğrenmemek ayıptı.

Gerçek adı Guan Moye olan 1955 doğumlu Mo Yan, çiftçi bir anne babanın oğlu olarak Çin’de doğmuş. (Görsel çalışma: Kaan Bağcı)

Madem aramızda yabancı yok, bir itirafla başlayacağım: Hakkında birkaç haftaya kadar hiçbir şey bilmediğim, tek bir kitabını dahi okumadığım, daha fenası adını bile duymadığım ve Nobel almasa muhtemelen de hiç duymayacağım (bana trenler çarpsın) bir yazara dair bir şeyler yazmak için masaya oturmuş biriyim. Lakin sanırım yalnız da değilim. Geçtiğimiz ay bu yılki edebiyat Nobel’ini aldığı açıklanan, “gelmiş geçmiş en ünlü Çinli yazar” olarak anılan Mo Yan’ın adını duyar duymaz, sosyal medyadan yükselen mırıltılar bana bundan başkasını söylemiyor: “Adını hiç duymadım,” ya da “Türkçeye çevrilmiş tek bir kitabı yok ki okuyalım,” diyenler arasında rüştünü ispatlamış yazarlar, editörler ve eleştirmenler de vardı. Bizimkiler tarafından ıskalanıp -ne yazık!- Batılı yayınevlerinin dikkatini cezbetmiş, çoğu kitabı İngilizceye çevrilmiş, azımsanamayacak bir yazar şöhretine kavuşmuş, yetmemiş bu yılın güçlü adayları Alice Munro ve Haruki Murakami’yi geride bırakarak Nobel Edebiyat Ödülü’nü almış ve bu ödül vesilesiyle hem övülmüş hem yerilmiş olan Mo Yan kimdi allasen? Neydi onu 57 yaşında Nobel sahibi yapan şey? Bilmemek değil, öğrenmemek ayıptı.

Gerçek adı Guan Moye olan 1955 doğumlu Mo Yan, çiftçi bir anne babanın oğlu olarak Çin’de

doğmuş. Çocukluğunun epey zor geçtiği bilinen yazar, kültür devriminin ilk yıllarında, 12 yaşında okulu terk etmek zorunda kalmış. Bir süre tarlalarda çalıştıktan sonra bir petrol fabrikasında çalışmaya başlamış. Kültür devriminden sonra ise Halk Kurtuluş Ordusu’na katılmış ve oradaki görevini devam ettirirken aynı zamanda ordunun sanat akademisinde edebiyat eğitimi de almış. İlk öykülerini de bir asker olarak kaleme almış Mo Yan. Çince de pek çok kısa öyküsü ve romanı yayımlanan yazarın, eserlerinin neredeyse tamamı İngilizceye çevrilmiş ve bu onu Batı’da da bilinen bir yazar yapmış. Lakin Mo Yan, asıl ününü bir filme de konu olan *Red Sorghum Clan* (Kızıl Darı Tarlaları) romanına borçlu. Konusunu Japonya’nın 30’larda Çin’i işgal ettiği dönemde yaşanan olaylardan alan bu ilk edebi başarı, Çin’in doğusundaki kırsal bölgelere çeviriyor gözünü. ‘Mo Yan’ takma adının hikayesi ise şöyle: Mo Yan Çince de ‘Konuşma!’ anlamına geliyor. “Her büyük yazarın bir müstearı olmalı,” düşüncesiyle bu ismi seçen Mo Yan, verdiği bir röportajda bu takma adın, 50’lerde Çin devriminin politik havası sebebiyle anne ve babasının, ona aklından geçenleri evin dışında ifade etmemesi için verdiği öğüde referans olduğunu söylüyor.

Kafka ile edebi yakınlığı da konuşulanlar arasında; öyle ki Mo Yan'ın Çincenin Kafka'ya olan cevabı olduğu söyleniyor.

Bu, aslında Mo Yan'ın bir yazar olarak duruşu hakkında da çok şey söylüyor.

Edebiyatı hakkında da başkalarının fikrine sığınmaktan başka çare yok, şimdilik. Denen o ki, Mo Yan'ın en fazla etkilendiği isim Faulkner. Kafka ile edebi yakınlığı da konuşulanlar arasında; öyle ki Mo Yan'ın Çincenin Kafka'ya olan cevabı olduğu söyleniyor. Bu birkaç ipucu bile, okur iştahını ziyadesiyle kabartıyor. Mo Yan'ın üslubuyla ilgili ise söylenen şu: Yazarın tarihle iç içe olmakla beraber, tarihi bugüne taşıyan absürt ve fantastik bir dili var. Sıklıkla kara mizaha başvuruyor, sıra dışı karakterler yaratıyor ve sembolik bir anlatımı tercih ediyor. Eserlerindeki en güçlü temalardan biri, ideolojinin etkisine rağmen, insanın değişmeyen açgözlülüğü ve yolsuzluk. Mo Yan, sahnelerini inşa ederken sıklıkla baş döndürücü derecede vahşi imajlara başvuruyor. Beri yandan işçi ve bürokratları absürt haller içinde resmederek hicivci yanını da belli ediyor. Mo Yan'ın kalemi ayrıca geçmişle bugün, yaşayanla ölü olan, iyi ile kötü arasındaki bulanık alanda geziniyor. Kadın ve erkek karakterlerini Çin'in geleneksel cinsiyet algısının dışında kurgulayan yazarın, kendisi de yarı otobiyografik bir karakter olarak eserlerinde karşımıza çıkıyor. Márquez'in büyülü gerçekçiliğinden etkilendiği de söyleniyor. Sadece Çince bilen ve dünya edebiyatını çevirilerle takip eden Mo Yan'ın, eserlerine seçtiği mekan ise, çoğunlukla doğduğu topraklar, yani kırsal Çin... Mo Yan'ı orijinal dilinde okuma şansına erişenler onun yerel dili ustalıkla kullandığını belirtiyor. İşin mutfağını merak eden okuru mest edecek bir bilgi olarak şunu da söylemeden geçmeyeyim; yazar metinlerini elle yazıyor, çünkü bilgisayar alfabesinin Çinceyi karşılamadığını, söz dağarcığını kısıtladığını düşünüyor.

Mo Yan'ın edebiyatının yanı sıra politik duruşundan da bahsetmek gerek, zira Nobel almasıyla en çok harlanan konu bu. Komünist parti üyesi yazar, özellikle ödülünden sonra muhalif yazarlar tarafından iktidara yakın olmakla eleştirildi. Batı onun edebiyatını Nobel'le taçlandırırsa da, Mo Yan'ın, yazarları sansürleyen ve itaati reddedeni cezalandıran bir yönetime hizmet etmek konusunda fazla hevesli ya da yönetime karşı çıkamayacak kadar çekingen olduğu ifade edildi. Bu bakımdan, ödülün onun yerine Çin'deki sansürü ortadan kaldırmak için uğraş veren, daha muhalif bir yazara verilmesi gerektiğini söyle-

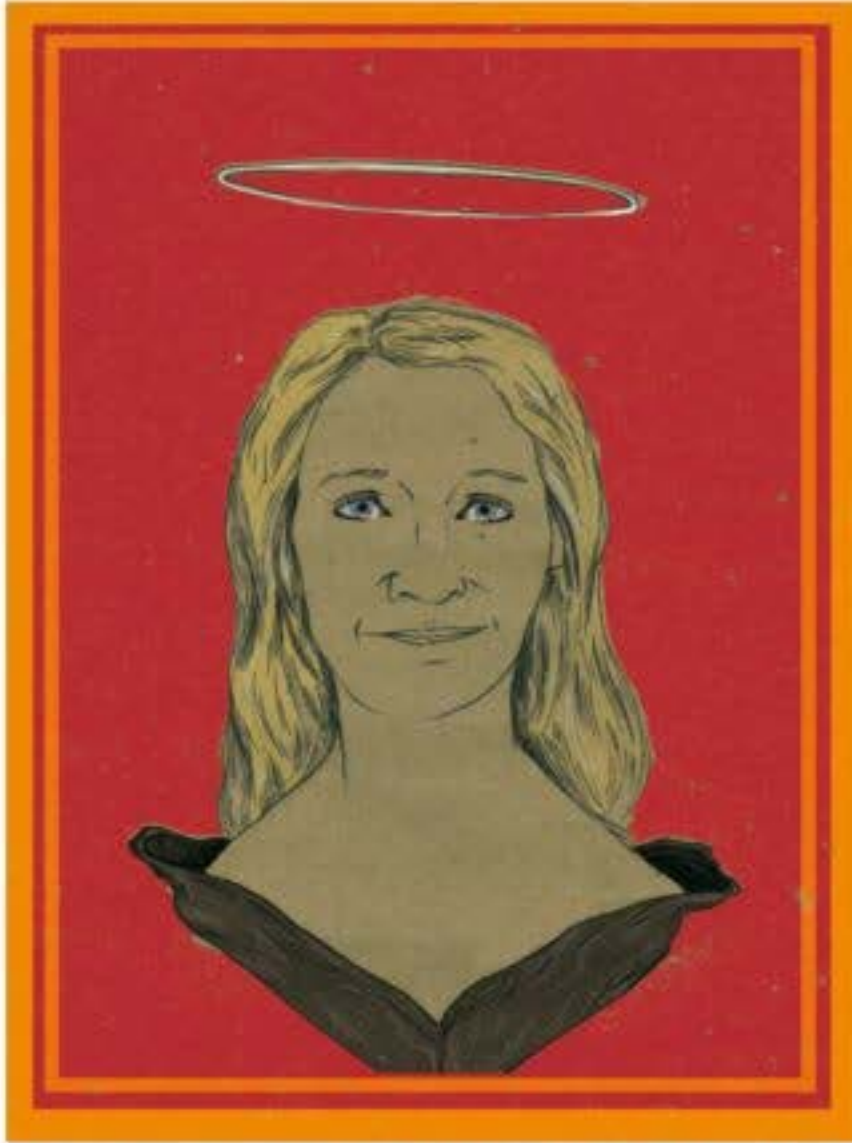
yenlerin sayısı az değil. Bir yanda komünist yönetimle yakın ilişkileri, Mao'ya övgüler düzen bir yazar olduğu, Çin'i temsil edecek bir aydın olamayacağı iddiaları; diğer yanda zorunlu kürtaç, yönetime başkaldıran köylüler gibi 'muhalif' konuları ele alan, cinsel içeriği ve Komünist Parti çizgisi dışında bir sınıf mücadelesi bahsi yüzünden yasaklanmış romanları. Mo Yan'ın politik haleti ruhiyesi hakkında net bir şey söylemek pek kolay değil. Yine de Nobel'in söz konusu tartışmalara çanak tutması beni şaşırtmıyor. Nobel'in politik bağlamıyla gündeme gelmesi, siyasetin edebiyattan rol çalması ilk kez şahit olduğumuz bir şey değil. Mo Yan'ı bir 'edebi deha' olarak tanımlayan İsveç Akademisi'nden Peter Englund'un bu konuda yaptığı açıklama, jenerik de olsa, işe yarayabilir: "Bu sadece ve sadece edebi liyakati ödüllendiren bir edebiyat ödülüdür. Başka şeyleri dikkate almıyoruz. Kazanan kişinin ülkesinden gelecek tepkileri hesap etmiyoruz." İnanması serbest.

Duydum ki Can Yayınları Mo Yan'ı Türkçeleştirmek için kolları sıvamış. Nefesimizi tutup bekleyeceğiz. Yine de içimde, bu yazıyı tek bir Mo Yan cümlesi okumadan yazmaktan mütevellit tatsız bir his dola- nıyor. Okuduktan sonra bir daha konuşalım derim.

Mo Yan, asil ününü bir filme de konu olan, beş bölümden oluşan *Red Sorghum Clan* (Kızıl Darı Tarlaları) adlı romanına borçlu

HOGWARTS'TAN YALAN RÜZGARI'NA, BİR ROWLING HİKAYESİ

J.K. Rowling, *Harry Potter* serisini sona erdirdikten beş yıl sonra yeni kitabını yayınladı. (Görsel çalışma: Şeyda Ünal)

Kimi zaman, ismi herkesçe bilinen bir yazar, yazdığı belli bir kitap hakkında şöyle bir yanılgıya düşebilir: "Ne yazarsam yazayım, her halükarda hayranlarım bu kitabı alacaklar, okuyacaklar ve tabi ki ona bayılacaklar!" Stephenie Meyer'ın, Nicholas Sparks'ın ve hatta Dan Brown'ın romanları hakkında yazan -ve bıkkınlık verecek kadar çok olan- eleştirilenler de bu haksız düşünce karşısındaki fikirlerini dile getirmişlerdi.

Bunu söyleyerek giriş yaptım çünkü son ayların merakla beklenen romanlarından biri edebiyat dünyasına bomba gibi düştü. *Harry Potter* serisini sona erdirdikten beş yıl sonra, J.K. Rowling yeni kitabını yayımladı.

Kitabın ismi *The Casual Vacancy* (*Rastlantısal Boşluk*). Önceki romanlarından farklı olarak, bu roman yetişkinlere yönelik ve hayır, yetişkin büyücülerle ilgili değil.

“ *The Casual Vacancy*
(*Rastlantısal Boşluk*) Rowling'in önceki romanlarından farklı olarak yetişkinlere yönelik ve hayır, yetişkin büyücülerle ilgili değil.

Aslına bakarsanız, *The Casual Vacancy*'nin yayımlanmış olması bile büyük bir azmin ispatı. Şöyle söyleyeyim: Kitaplarınız dünyanın her yerinde onlarca dile çevrilse ve yedi kitabınızdan gişe rekorları kıran sekiz film yapılsaydı; yeni bir kitap yazmak için masa başına oturup düzenli bir şekilde çalışmaya devam eder miydiniz? Yoksa lüks villanızın havuzunun başında güneşlenirken Kir Royale'inizi mi yudumladınız? Yazarın hissetmiş olabileceği stresi bir düşünün; okurlarına layık olup olamayacağını, romanını J.K. Rowling adı yerine "Joanne Kathleen Rowling" adıyla çıkarmasının daha doğru olup olmayacağını hesap ederken...

Başka bir açıdan bakacak olursak, Rowling'in yeni romanı oldukça yoğun bir zeka ve açıkgozlülüğü de içinde barındırıyor. "Yetişkinlere yönelik" yazdığı ilk romanda, Rowling, hikayenin konusunu bir yerel belediye seçiminin etrafında oluşturuyor -düşünecek olursak bu dünya 9 ¼ Peronu'ndan olabildiğince farklı- ve bu nedenle bile romanı, önceki işleriyle kıyaslamak haksız ve gülünç duruma düşürebilir bizi.

Ancak tabi ki Rowling'in imzası haline gelmiş birtakım izler, bu romanın sayfalarında da gözümüze çarpıyor. *Harry Potter*'ın ilk kitabında Dursley ailesinin sıkıcı hayatlarının bir anda nasıl altüst olduğunu gördüğümüz açılış bölümüne benzer şekilde, *The Casual Vacancy*'de de bir kasabanın huzurunun nasıl kaçtığını gözlemleyebiliyoruz. Bir adamın zamansız ölümünün ardından kaynakayan dedikodu kazanları ve buna ek olarak Rowling'den gelen kafa karıştırıcı bir cümle: "Tüm bu olanlar son derece heyecanlıydı."

ÇETREFİLLİ İLİŞKİLER

Bahsedilen zamansız ölümün öznesi olan Barry Fairbrother'in ardında gözü yaşlı bir eş, dört çocuk, takım antrenörlüğünü yaptığı lise takımının sekiz oyuncusu ve Pagford Belediye Meclisi'nde boş bir

Rowling'in imzası haline gelmiş birtakım izler, *The Casual Vacancy*'nin (Rastlantısal Boşluk) sayfalarında da gözümüze çarpıyor.

koltuk kalıyor. Barry Fairbrother'in ölümünden sonra Belediye Meclisi'nde boşalan koltuğun doldurulması gerekiyor, kitabın orijinal adı olan *The Casual Vacancy*'nin sözlük anlamı da tam olarak bu aslında. Bu koltuğa talip olanlar; aşağılık bir suçlu olan ve belediyedeki bu pozisyonu şantaj ve rüşvet kapısı olarak gören Simon Price, sorumluluklarına bağlı lise

Bu kitap bizi, aslında en çok merak edilen soruya götürüyor: Potter'la uzaktan yakından ilgisi olmadığı zaman, Rowling okunabiliyor mu?

müdürü Colin Wall ve halihazırda belediyede görevli bir üyenin oğlu olan ve ailesinin, hayvan haklarını korumaya destek vermesi amacıyla koltuğa oturmasını istedikleri Miles Mollison.

Pagford'la ilgili en önemli sorun Fields ve burada yaşayan düşük gelirli vatandaşların, Pagford'lularla aynı okulları ve kiliseleri kullanarak "pis ve fakir" varlıklarıyla onların düzenli bahçelerine zarar veriyor olmaları. Mollison ailesi, Fields'in Yarvil'e katılması için seferber olmuş durumda. Barry Fairbrother ise onlara karşı çıkan en yüksek ses ve aynı zamanda Fields'de yaşayan Krystal isimli kızın da rehber öğretmenliğini yapmakta. Krystal ise Colin Wall'un oğluna kur yapmakla meşgul. Colin Wall'un oğlu Simon Price'ın oğlunun en yakın arkadaşı iken, Simon Price'ın oğlunun ise Krystal'ın sosyal görevlisinin kızına aşık olduğunu öğreniyoruz. Oldukça çetrefilli ilişkiler değil mi?

Rowling, yeni romanında, bize güçlü kaleminden çıkan yepyeni bir dünyanın müjdesini veriyor. Belirteç kullanımına duyduğu bağlılık kimi zaman dikkatli dilbilgisi uzmanlarını çileden çıkarsa da, ben, karak-

terin zihninden geçenlerin arasına sızabildiğimiz ve onun bir olay karşısında eşzamanlı olarak düşündüklerini ve hazırcevap bir biçimde aklından geçirdiklerini görebildiğimiz o anları seviyorum.

Bu 500 sayfalık kitapta Rowling, meydana gelen olayları Potter serisindeki maceralara benzer şekilde çaprazlama olarak götürüyor; küçük menfaatler üzerine sahte yorumlarla başlayan ve kademe kademe ilerleyen bir karanlığın içinde, daha büyük sorunlarla karşılaşılacak bir hikaye. Seçimlerle ortaya çıkmaya başlayan gerginlikler. Ve bu gerginliklerin mahvettiği hayatlar. Maalesef burada olanları hiçbir Reparo büyüsü geri alamıyor ve artık Hogwarts'da olmadığımızı fark ediyoruz.

Bu da bizi, aslında en çok merak edilen soruya götürüyor: Potter'la uzaktan yakından ilgisi olmadığı zaman, Rowling okunabiliyor mu?

Bugüne kadar yarattığı sihirli dünyada, Rowling'in yazdıklarına bizi en çok bağlayan etmen bilinmezlik olmuştur: Quiditch takımı da ne oluyordu? Peki ya büyücü parası? *The Casual Vacancy*'de yazarın kalemi eskisi gibi canlı ve güçlü ancak Pagford ve Yarvil'in sınır topraklarıyla ilgili önemsiz ayrıntıları okurken, bunun yerine kendi mahallemde olan biteni de gözlemleyebileceğimi düşündüm. Bu durum-

da, üşengeç bir eleştirmen *The Casual Vacancy*'nin yeteri kadar sihir barındırıp barındırmadığını sorgulayabilirdi.

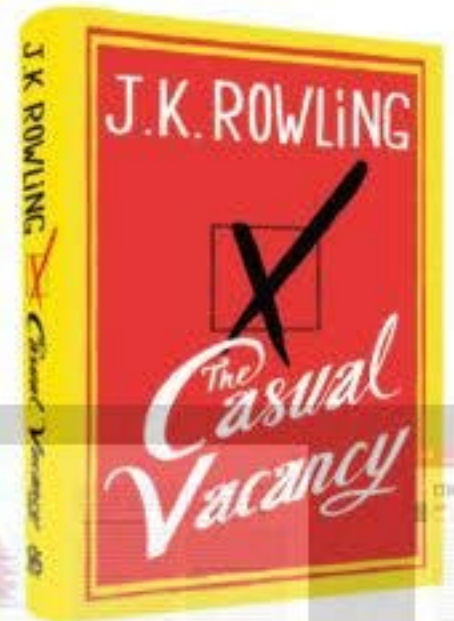
Kitabın büyük bir bölümüne hayran olsam da, bayıldığımı söyleyemeyeceğim. Zaman zaman, İngilizce kelimelerin böylesine

güzel birleştirilmiş olmasının bende yarattığı hayranlıkla cümlelerin altını çizdim. Zaman zaman ise okuduklarım öylesine sürpriz gelişmelerle doluydu ki, dönüp bir daha okudum. Sevdiğim karakterler oldu, onlardan daha sonra nefret ettim ve sonra tekrar sevdim.

Ne var ki *The Casual Vacancy*'yi okurken, pek çok okurun roman boyunca kafalarından silinmeyecek o fikre elimde olmadan ben de kapıldım: Bu kitap, kahramanları birer sihirli değnek taşıyor olsalardı çok daha iyi olabilirdi.

Çeviren: Doğacan Dilçun Doğan

Kaynak: *The Washington Post* - Monica Hesse

Rowling'in imzası haline gelmiş birtakım izler, *The Casual Vacancy*'nin (Rastlantısal Boşluk) sayfalarında da gözümüze çarpıyor.

koltuk kalıyor. Barry Fairbrother'ın ölümünden sonra Belediye Meclisi'nde boşalan koltuğun doldurulması gerekiyor, kitabın orijinal adı olan *The Casual Vacancy*'nin sözlük anlamı da tam olarak bu aslında. Bu koltuğa talip olanlar; aşağılık bir suçlu olan ve belediyedeki bu pozisyonu şantaj ve rüşvet kapısı olarak gören Simon Price, sorumluluklarına bağlı lise

Bu kitap bizi, aslında en çok merak edilen soruya götürüyor: Potter'la uzaktan yakından ilgisi olmadığı zaman, Rowling okunabiliyor mu?

müdürü Colin Wall ve halihazırda belediyede görevli bir üyenin oğlu olan ve ailesinin, hayvan haklarını korumaya destek vermesi amacıyla koltuğa oturmasını istedikleri Miles Mollison.

Pagford'la ilgili en önemli sorun Fields ve burada yaşayan düşük gelirli vatandaşların, Pagford'lularla aynı okulları ve kiliseleri kullanarak "pis ve fakir" varlıklarıyla onların düzenli bahçelerine zarar veriyor olmaları. Mollison ailesi, Fields'in Yarvil'e katılması için seferber olmuş durumda. Barry Fairbrother ise onlara karşı çıkan en yüksek ses ve aynı zamanda Fields'de yaşayan Krystal isimli kızın da rehber öğretmenliğini yapmakta. Krystal ise Colin Wall'un oğluna kur yapmakla meşgul. Colin Wall'un oğlu Simon Price'ın oğlunun en yakın arkadaşı iken, Simon Price'ın oğlunun ise Krystal'ın sosyal görevlisinin kızına aşık olduğunu öğreniyoruz. Oldukça çetrefilli ilişkiler değil mi?

Rowling, yeni romanında, bize güçlü kaleminden çıkan yepyeni bir dünyanın müjdesini veriyor. Belirteç kullanımına duyduğu bağlılık kimi zaman dikkatli dilbilgisi uzmanlarını çileden çıkarsa da, ben, karak-

terin zihninden geçenlerin arasına sızabildiğimiz ve onun bir olay karşısında eşzamanlı olarak düşündüklerini ve hazırcı cevap bir biçimde aklından geçirdiklerini görebildiğimiz o anları seviyorum.

Bu 500 sayfalık kitapta Rowling, meydana gelen olayları Potter serisindeki maceralara benzer şekilde çaprazlama olarak götürüyor; küçük menfaatler üzerine sahte yorumlarla başlayan ve kademe kademe ilerleyen bir karanlığın içinde, daha büyük sorunlarla karşılaşılacak bir hikaye. Seçimlerle ortaya çıkmaya başlayan gerginlikler. Ve bu gerginliklerin mahvettiği hayatlar. Maalesef burada olanları hiçbir Reparo büyüsü geri alamıyor ve artık Hogwarts'da olmadığımızı fark ediyoruz.

Bu da bizi, aslında en çok merak edilen soruya götürüyor: Potter'la uzaktan yakından ilgisi olmadığı zaman, Rowling okunabiliyor mu?

Bugüne kadar yarattığı sihirli dünyada, Rowling'in yazdıklarına bizi en çok bağlayan etmen bilinmezlik olmuştur: Quiditch takımı da ne oluyordu? Peki ya büyücü parası? *The Casual Vacancy*'de yazarın kalemi eskisi gibi canlı ve güçlü ancak Pagford ve Yarvil'in sınır topraklarıyla ilgili önemsiz ayrıntıları okurken, bunun yerine kendi mahallemde olan biteni de gözlemleyebileceğimi düşündüm. Bu durum-

da, üşengeç bir eleştirmen *The Casual Vacancy*'nin yeteri kadar sihir barındırıp barındırmadığını sorgulayabilirdi.

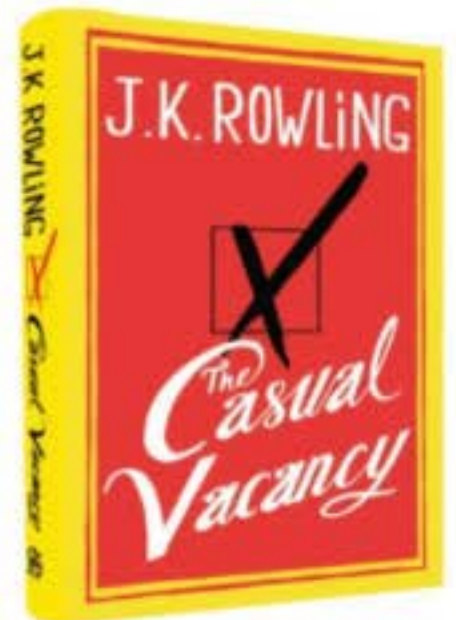
Kitabın büyük bir bölümüne hayran olsam da, bayıldığımı söyleyemeyeceğim. Zaman zaman, İngilizce kelimelerin böylesine

güzel birleştirilmiş olmasının bende yarattığı hayranlıkla cümlelerin altını çizdim. Zaman zaman ise okuduklarım öylesine sürpriz gelişmelerle doluydu ki, dönüp bir daha okudum. Sevdiğim karakterler oldu, onlardan daha sonra nefret ettim ve sonra tekrar sevdim.

Ne var ki *The Casual Vacancy*'yi okurken, pek çok okurun roman boyunca kafalarından silinmeyecek o fikre elimde olmadan ben de kapıldım: Bu kitap, kahramanları birer sihirli değnek taşıyor olsalardı çok daha iyi olabilirdi.

Çeviren: Doğacan Dilcun Doğan

Kaynak: *The Washington Post* - Monica Hesse

Öykülere sinmiş, bir dip dalga halinde derinden derine akan karanlık öfkeyi sezince afalladım. İroni dozu yüksek, hince buluşlar, kelime oyunları, biçimsel denemeler vs. İçeren öyküler mi bekliyordum?

ÖTEKİ KIŞIN KİTABI ÖTEKİLERİN ÖYKÜSÜ

“ *Abdo'nun okuduğunuz her öyküsünden sonra kitabı elinizden bırakıp bir sonraki öyküye geçebilmek için toparlanma ihtiyacı hissedeceksiniz, bu kesin.*

Bora Abdo, edebiyat dergilerinden takip ettiğim, kitabının çıkmasını merakla beklediğim son dönemin iyi öykücülerden birisi. Öyküleri *Notos*, *Sözcükler*, *Kitap-lık* gibi dergilerde yayımlanan Abdo'nun ilk öykü kitabı *Öteki Kışın Kitabı*, kendisi de yeni ve şimdiden yayımladığı iyi kitaplarla dikkat çeken Alakarga Sanat Yayınları arasında çıktı.

Dergilerden takip ettiğimi söylüyorum ama ya kıtapta dergilerde yayımlanmamış epey öykü var ya da Bora Abdo'nun öykülerinin mahiyeti konusunda aklımda yanlış bilgi kalmış. Bir an önce konuya gireyim; *Öteki Kışın Kitabı* daha ilk öykülerden itibaren beni şaşırttı. Öykülere sinmiş, bir dip dalga halinde derinden derine akan karanlık öfkeyi sezince afalladım. İroni dozu yüksek, hince buluşlar, kelime oyunları, bi-

çimsel denemeler vs içeren öyküler mi bekliyordum? (Elbette bu cümleden, saydıklarımın bir öyküyü 'iyi' ya da 'kötü' öykü yaptığı manası çıkmamalı.) Sanırım. Oysa karşımda gerilimini metne ustalıkla yedirilmiş öfkeye borçlu, nispeten kapalı ve bir o kadar da ustalıkla metinler vardı. Abdo'nun karakterleri ekseriyetle kayıp, yenik, ketum ve neredeyse monoton tipler. Aynı zamanda tekinsiz... Genel olarak öykü karakterleriyle kendimizi özdeşleştirmekte bu yüzden zorlanıyoruz. Bu tiplerin birçok örneği var edebiyatımızda, hatta son on yılda ortaya çıkan kötü örnekler yüzünden neredeyse bıkkınlık verecek kadar. Ama Abdo'nun farkı, iyi bir öykücüyü vasat olanlardan ayıran farkta yatıyor. Anlatıcının her hecesinden sezilen birikmiş öfkenin tam olarak nerede patlayacağına duyduğu-

muz merak ve oluşturulan gerilim bizi usul usul finale taşıyor. Sonunda neyi/kimi anlatırsa anlatsın, iyi bir öykünün okurda bırakacağı etki tam olarak bu olmalı diyoruz: sarsıntı, çarpılma. Abdo'nun okuduğunuz her öyküsünden sonra kitabı elinizden bırakıp bir sonraki öyküye geçebilmek için toparlanma ihtiyacı hissedeceksiniz, bu kesin.

PAMUK GİBİ KARARDI ORTALIK

"İnsanların en korkuncuyla, akıl almayacak kadar monotonuyla, yani kendinle, bir yere tıkilip kalmaktır cehennem," diyor Eagleton, *Kötülük Üzerine Bir Deneme*'de. *Öteki Kışın Kitabı*'nda da adım adım, öykü öykü inşa edilen cehennem bir atmosferden söz edebiliriz. Kendi kendisiyle baş başa kalmış, terk edilmiş, yalnız bırakılmış, tıkilmiş karakterler, şiirsel, kuvvetli, kötücül ve etkileyici bir dille anlatılıyor.

Bu atmosferi tasavvur etmekle kalmıyoruz, kesik kesik, solumayı andıran kısa cümleler (yazarın kısa cümleler konusundaki ısrarı ve bu konudaki başarısı ayrıca ve daha uzun konuşulmalı) ve üslubun kendine haslığı sayesinde; yazarla birlikte kolları sıvayıp okur olarak bir taş da biz koymak zorunda kalıyoruz bu cehennem duvarına. Bu defa kendimizden, kendi hikayelerimizden, kendi cehennemimizden. Her öyküde biraz daha yükselen, biraz daha yükselen bir duvar... Abdo'nun kaleminde tedirginliğe yer yok, bir cerrah maharetiyle elleri bir an bile titremeden inşa ediyor öykülerini yazar. İşte deminden beri anlatıp durduklarımı ispatlayan birkaç örnek:

"Bir kez olsun gitmedim hastaneye, bu yüzden olabilir mi ölümü?"

"Cebimden jileti çıkarıp bileklerimi kestim. Karım kendini sıvası dökük bir duvardaki çiviye, yeşil boyalı bir anahtar gibi astıktan çok sonraydı."

"Bin yıl da geçse yitmeyen bir bıçak izi gibiydi

yüzünün herhangi bir yerinde. Ağzında kül yumağı."

"Kulakları. Kuyruğu düştü. Yalaktaki suyun bile nabızı atmadı. Bir daha. Ahır üşüdü. Pamuk gibi karardı ortalık."

"Üstü başı çay kahve lekesi. Rüya artığı. (...) Koyu bir yük gözaltı torbalarında."

"Mutlu sırlarımız yoktu. Aksine acılarımız sırlaşmıştı zamanla. Sabahı sabah edemiyorduk. Çoğalıyordu aramızdaki çamurlu su."

ÖTEKİ KİŞİN KİTABI

Bora Abdo

Alakarga Sanat Yayınları

Öteki Kışın Kitabı modern edebiyatı takip etmek isteyen okur-yazar ve eleştirmenlerin görmezden gelemeyeceği önemli bir ilk kitap.

Öteki Kışın Kitabı, Kara Kış Üçlemesi'nin ilk kitabı. Girişte üçlemenin ikinci kitabının bir roman olacağı bilgisi veriliyor okura. Küçük bir ayrıntı ama hem öykü hem romandan oluşan bir üçlemeyle Türk edebiyatında ilk defa karşılaştığımızı belirteyim. Sanırım; bölümlerin tarihlerle ayrılmasının hikmetini de üçlemenin diğer kitaplarını elimize alınca anlayacağız.

YÜZÜ GİTTİKÇE DAHA ÇOK SEÇİLEN KARANLIK

24 Ocak, "Köpekler Hep Yağdanlıktır Zaten Fırtınası" bölümünde adeta bir kırılma yaşanıyor. Elbette aşırı yorum yapıyor olma riski mevcut ama karakterler bir tavır değişikliği yaşıyor gibi. Buraya kadar dip-ten akan öfke bu öyküden sonra yüzünü daha fazla göstermeye başlıyor sanki. Karakterlerde bir patlama, cinnet hali seziliyor. Öncekilerden farklı olarak du-rağan ve gizli değil; sürekli ve dışadönük eylemler içeren bir cinnetten bahsediyoruz. Bir gün önce kendisini ısırarak köpeği asan bir adam, üzerine kuma getirilen kadının, kocasını gözünü bile kırpmadan katledişi gibi. Bunu da yazının odağına aldığımız karanlığın farklı tonlarının resmediliyor oluşuna yorabiliriz.

Belki bir şerh düşülebilir; *Öteki Kışın Kitabı* belli konular etrafında dolanan, birbiriyle bağlantılı birkaç öykünün varlığından da anlaşılacağı gibi uzun soluklu bir projenin ilk adımı. Ancak kitabın bütününe hakim olan havanın etkisinden olsa gerek karakterlerin hepsinin hayata bakışı, krizlere tepkileri, eşyayı ve olayları algılayış şekillerinin birbirine çok fazla benziyor oluşu bir handikaba dönüşme riski taşıyor. Bu durum, kitabın arka kapağına düşülmüş notta söylendiği gibi Bora Abdo'yu "kendi dilini ve oylumu dünyasını yaratabilmiş genç bir yazar" olarak ya da kendini tekrar eden bir yazar olarak tanımamıza sebep olabilir. Bu biraz da okura, yazarın sonraki eserlerine ve elbette zamana kalmış bir şey.

Son tahlilde ve her halükarda şunu söyleyebiliriz; *Öteki Kışın Kitabı* atmosfer yaratmak, kendine özgü bir dil ve üslup inşa etmek gibi önemli kıstasların kendisinde halledildiği; modern edebiyatı takip etmek isteyen okur-yazar ve eleştirmenlerin görmezden gelemeyeceği önemli bir ilk kitap. Bora Abdo, isminin yanına bir işaret koyulması gereken iyi bir öykücü.

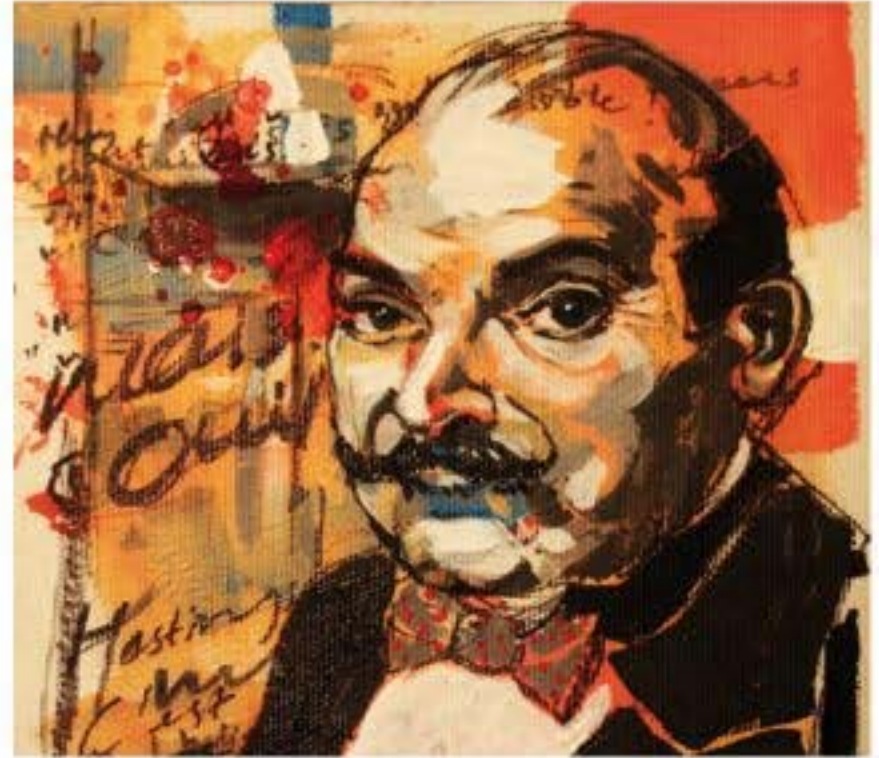
CİNAYET, AŞK, GERİLİM VE KORKU

“Dehşet Gecesi, ilgiyi hak ediyor; her ne kadar Hıçkırık’ın gölgesinden kurtulamayacaksa da...”

Cinayet romanları için bir kraliçe seçimine girilse eğer, bu seçimin sonucunda ortaya çıkacak isim elbette Agatha Christie'den başkası olamazdı. 'Cinayet Kraliçesi'nin kaleme aldığı polisiye roman ve hikayelerin her birini burada tek bir cümleyle özetlemek istesek bile, bu yazının sınırlarını bir hayli zorlamış oluruz; hakkında yazılanlardan, genel olarak sanatın farklı alanlarına etkilerinden, uyarlamalardan ise hiç bahsetmeyelim! Gördüğü ilgiyi, hikayelerinin dünya çapında satış rekorları kırmış olması zaten yeterince kanıtıyor; hiç kuşkusuz, kendisine Türkiye'de de benzer bir ilgi söz konusu hem de birkaç kuşak boyunca... Yarattığı Hercule Poirot ve Miss Marple karakterleriyle kolay ilişki kurabiliyor olmamız bir yana, bir dönem Pera Palas'ta kalmış olması (411 numaralı odada) ve 1934 tarihli *Doğu Ekspresinde Cinayet* romanını İstanbul'da kaldığı sırada yazdığı bilgisi de sanırım ona olan yakınlığımızı artırıyor.

CİNAYETTEN AŞKA

Merkezinde 'Katil kim?' sorusunun yer aldığı *Whodunit* tarzındaki polisiye hikayelerinin yazarı olarak bildiğimiz Agatha Christie'ye belki aşk romanlarını 'yakıştıramayabiliriz'; *Cesetler Merdiveni*, *Ölüm Meleği*, *Ölümün Tam Zamanı*, *Zehiri Kim Verdi*, *Uyuyan Ölüm* gibi romanlara imza atan Agatha Christie'nin örneğin *Sensiz Bir İlkbahar*, *Gül ve Porsuk Ağacı* isimli romanlara sahip olduğuna inanmakta güçlük

Christie, Hercule Poirot ve Miss Marple gibi unutulmaz karakterler yaratmıştır.

çekilebilir pekala. Ancak bu, Agatha Christie'nin Mary Westmacott takma adıyla altı tane romantik türde eser kaleme almış olduğu gerçeğini de değiştirmiyor.

Agatha Christie'nin bütün eserlerini yayımlayan Altın Kitaplar Yayınevi, "Bir Mary Westmacott Romanı" alt başlığını kullanarak yazarın bu altı 'değişik' romanını da geçen seneden itibaren yayımlamaya başladı. Türkçede, *Sensiz Bir İlkbahar* kitabını *Gül ve Porsuk Ağacı* ile *Bitmemiş Portre* kitaplarının takip etmiş olmasıyla "Mary Westmacott Romanları"nın yarısına gelinmiş durumda.

Agatha Christie denince aklımıza ilk bu romanlar gelmeyecektir belki hiçbir zaman; heyecan verici polisiyelerinin gölgesinden kurtulmaları kolay değil ama özellikle yazarın yaşam öyküsüne değen konulara sahip olmalarıyla ilgiyi fazlasıyla hak ettiklerini söyleyebiliriz. Örneğin Jared Cade, *Agatha Christie'nin On Bir Kayıp Günü* isimli çalışmada (Altın Kitaplar Yayınevi, 2008), Agatha'nın 'talipleri'nden şu cümlelerle bahsediyor: "Agatha'nın romantik yaratılışı ve çekici görünümü hemen tamamını reddettiği birçok talibinin peşinden koşmasını sağlıyordu. Bu talipleri arasında en ciddi, ona bir anlamda yaklaşabileni

Whodunit tarzı polisiye deyince aklımıza ilk gelen isim olan Agatha Christie'nin, *Sensiz Bir İlkbahar*, *Bitmemiş Portre*, *Gül ve Porsuk Ağacı* gibi romantik türde romanlar yazdığına kim inanır?

alçakgönüllü, zarif ve sakin biri olan Reggie Lucy oldu. O sıralar topçu binbaşı olan Reggie sonraları Agatha'nın Mary Westmacott mahlasıyla yazdığı otobiyografik romanı *Bitmemiş Portre*'de Peter Maitland olarak karşımıza çıkmaktadır."

AŞKTAN GERİLİM VE KORKUYA

Agatha Christie'nin yaptığı bir benzerini, bu sefer tersten olmak kaydıyla gerçekleştiren tanınmış bir isim daha var: Kerime Nadir. Kaleme aldığı aşk ve 'karasevda' romanlarıyla tefrika edildikleri yıllarda gazetelerin tirajını artırdığı bilinen, ama özellikle *Hiçkırık* romanıyla adından daha çok söz ettirmiş olan Kerime Nadir'in hemen her eserinin, bazen birkaç kez filme uyarlandığını da biliyoruz. Kerime Nadir'in eserleri de, Selim İleri'nin editörlüğündeki "Aşka Davet" dizisi kapsamında Doğan Kitap tarafından -Muazzez Tahsin Berkand, Fikret Arıt gibi isimlerin eserleriyle birlikte- yeniden yayımlandı, yayımlanıyor... Ancak, en azından şimdilik, *Dehşet Gecesi*'ne sıra gelmedi!

Agatha Christie hakkında söylediklerimizi Kerime Nadir'e uyarladığımızda ise şöyle diyebiliriz: Unutulmaz aşk romanlarının yazarı olarak bildiğimiz Kerime Nadir'e belki gerilim ve korku türündeki bir romanı 'yakıştıramayabiliriz'; *Hiçkırık*, *Samanyolu*, *Solan Ümit*, *Kalp Yarısı*, *Posta Güvercini* gibi romanlara imza atan Kerime Nadir'in *Dehşet Gecesi* isimli bir romana sahip olduğuna inanmakta güçlük çekilebilir pekala. Ancak bu, Kerime Nadir'in zamanında tanıtımı şu şekilde yapılan bir korku-gerilim romanı yazdığı gerçeğini de değiştirmiyor: "*Dehşet Gecesi* fantastik roman türünün bir pırlantasıdır. Korkunç gerçeklerden dokunmuş nefis bir fantezi... Zevki-

ne doyulmaz bir akıcılıkla anlatılan esrar dolu bir hikaye... Romanın yazarı kulağımıza şöyle fısıldıyor: 'Sakin onu gecele-ri okumayın!'"

Konusunun, anlatımının, atmosferinin 'yeterliliği' bir yana, Türkçe'de örneği ender bulunur bir türde ve sonuçta erken tarihli bir roman olmasıyla *Dehşet Gecesi*, ilgiyi hak ediyor; her ne kadar *Hiçkırık*'ın gölgesinden kurtulamayacaksa da...

DEHŞET GECESİ
Kerime Nadir
İnkilap Yayınevi

YAYINEVLERİ AMATÖR YAZARLAR AKADEMİSYENLER

Türkiyenin Dijital Matbaa Lideri
Bizim Dijital Matbaacılık ile
1 Adet - 500 Adet Arası
Kitaplarınızı bastırmak
artık zor değil.

Tüm işlemler kendi bünyemizde yapılmaktadır.
Kitap siparişleriniz **1 günde** teslim edilir.

Kitap Baskılarınız İçin
24 Saat
Online Teklif Alabilirsiniz

www.bizimdijital.com
bilgi@bizimdijital.com

Adres:

Kazım Karabekir Cd. No:7/101-102-103
Kültür Çarşısı 2.Kat İskitler/ANKARA
Tel: 0 (312) 341 00 05 - 0 (312) 341 00 02
Cep: 0 (549) 341 00 02

Salamina Askerleri yönetmen ve senarist David Trueba tarafından filme de uyarlanmıştı.

Salamina Askerleri Javier Cercas'ın Türkçedeki ilk kitabı, ancak çeviri 'yeni' değil. Gökhan Aksay yıllar önce çevirip kendi imkanlarıyla az sayıda bastırdığı kitabı yakınlarına, öğrencilerine dağıtmış. Bu süreçten yayın dünyasına yakın duranlar bile haberdar değildi. Öyle ki Cercas'ın geçtiğimiz nisan ayında İstanbul Cervantes Enstitüsü'ndeki "*Salamina'nın Askerleri*" başlıklı söyleşisi de yeterince duyulmadı. Yayın hayatına yeni atılan Jaguar Yayınevi'nin ilk kitap olarak bu romanı seçmesiyle Cercas ve *Salamina Askerleri* ile tanışma fırsatı buluyoruz. İlk sayfalarda çevirmenin duygusal notu kitabın yayımlanmasındaki ısrarını çok iyi açıklıyor: "Kimse kimseyi dinlemek istemediği bir dünyada öncesiz sonrasız hayallerinin peşi sıra koşuştururken, ne tuhaf bir büyü vardır, karşında kendini başka bir dilde ifade edebileceğin insanı bulmuş olmanın!"

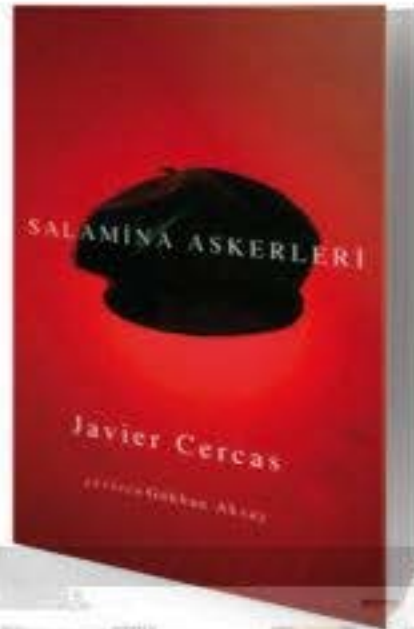
Javier Cercas *Salamina Askerleri*'nde 'roman içinde roman' kurgusunu kullanmış. Anlatıcı Jaime Gil yıllar önce gazetecilik kariyerini bir kenara bırakıp romancılığa soyunmuş, uğradığı başarısızlıkla güvenini kaybetmiş, babasının ölümüyle depresyona girmiş, karısının kendisini terk etmesiyle yalnızlaşmış, maddi, fiziksel ve entelektüel ıstıraplarla dolu beş yılın ardından biriken faturalarını ödemek için edebi tutkularıyla sonsuza dek vedalaşıp yeniden gazeteciliğe dönmüş bir adam. 1994'te, falanjistlerin önderlerinden yazar Sánchez Mazas'ın İspanyol İç Savaşı sırasında kurşuna dizilmekten nasıl kurtulduğuyla ilgili bir habere rastlar. Haberdeki boşlukları fark eden Gil, kendisinde tuhaf bir merak uyandıran kurşuna dizilme olayından bir kitap çıkaracağını düşünür. Ancak bu kez niyeti roman değil, olayların ve gerçek kişilerin olduğu bir anlatı yazmaktır. Böylelikle Mazas'ın hayatıyla ilgili bilgi avına çıkar Gil. Tarih kitaplarını karıştırır, dönemin edebiyatını tarar, yakınlarıyla konuşur... Franco diktatörlüğüne giden yolun ideolojik temellerini atan Mazas'ın hikayesi iç savaş yıllarının karanlık ve kirli gerçeklerini gün yüzüne çıkaracak, attığı her adımda Gil'in kendisini de sorgulamasına neden olacaktır. Çünkü İspanya'nın halen aşamadığı travmatik olayla doludur iç savaş yılları.

BÜTÜN KAHRAMANLAR ÖLÜDÜR

Salamina Askerleri, tarih ve kurmaca arasındaki ilişkiye özgün bir açılım getiriyor.

Halkın birbirini ihbar edişi, her iki tarafın uyguladığı idamlar, yakılan kiliseler, falanjistlerin cinayetleri, en haklı gibi görünenlerin bile bir anda zalime dönüşmesi...

Yazdığı kitap ise bir türlü ilerlemez Gil'in. Bir kahramana ihtiyacı vardır. Kitabını tamamlamak üzere geçmişi umutsuzca didikleyen gazeteci Gil, Mazas'ın hayatını borçlu olduğu isimsiz, cumhuriyetçi bir askerin varlığını keşfedecektir. Tikanıklığı aşmak için o askerin peşine düşer. Roberto Bolaño sayesinde bulur Miralles'i; yaşlılar evinde kalan, ömrü savaşlarla geçmiş, bilgeliğini geçirdiği onca savaştan, acıdan, ölümden damıtmış bir adamdır. Araştırdığı tarihin kahramanı olmadığını söyleyecektir Gil'e: "Kahramanlar, ancak öldüklerinde ya da öldürüldüklerinde kahraman olurlar. Gerçek kahramanlar savaşta doğarlar, savaşta ölürler. Yaşayan kahraman yoktur, delikanlı. Bütün kahramanlar ölüdür. Ölüdür, ölüdür, ölüdür." Gil geçmişin asla ölü olmadığını, Miralles'in zihninde ve vicdanında yaşamayı sürdürdüğünü, o geçmişin bugüne uzandığını anlayacaktır.

SALAMINA ASKERLERİ
Javier Cercas
Jaguar Kitap
Çeviren: Gökhan Aksay

Salamina Askerleri, İspanya'nın iç savaş yıllarında geçen, savaşı ve şiddeti, geçmiş ile gelecek arasındaki ilişkiyi sorgulayan bir hikaye anlatıyor. Başta Mazas olmak üzere -Roberto Bolaño gibi sürpriz isimleri de kapsayacak şekilde- pek çok gerçek tarihi şahsiyetin yer aldığı bir anlatı. Kurmaca yapıtlarda gerçek şahsiyetlerin yer almasına sıcak bakmıyorum.

Salamina Askerleri yönetmen ve senarist David Trueba tarafından filme de uyarlanmıştı.

Salamina Askerleri Javier Cercas'ın Türkçedeki ilk kitabı, ancak çeviri 'yeni' değil. Gökhan Aksay yıllar önce çevirip kendi imkanlarıyla az sayıda bastırıldığı kitabı yakınlarına, öğrencilerine dağıtmış. Bu süreçten yayın dünyasına yakın duranlar bile haberdar değildi. Öyle ki Cercas'ın geçtiğimiz nisan ayında İstanbul Cervantes Enstitüsü'ndeki "*Salamina'nın Askerleri*" başlıklı söyleşisi de yeterince duyulmadı. Yayın hayatına yeni atılan Jaguar Yayınevi'nin ilk kitap olarak bu romanı seçmesiyle Cercas ve *Salamina Askerleri* ile tanışma fırsatı buluyoruz. İlk sayfalarda çevirmenin duygusal notu kitabın yayımlanmasındaki ısrarını çok iyi açıklıyor: "Kimse kimseyi dinlemek istemediği bir dünyada öncesiz sonrasız hayallerinin peşi sıra koşuştururken, ne tuhaf bir büyü vardır, karşında kendini başka bir dilde ifade edebileceğin insanı bulmuş olmanın!"

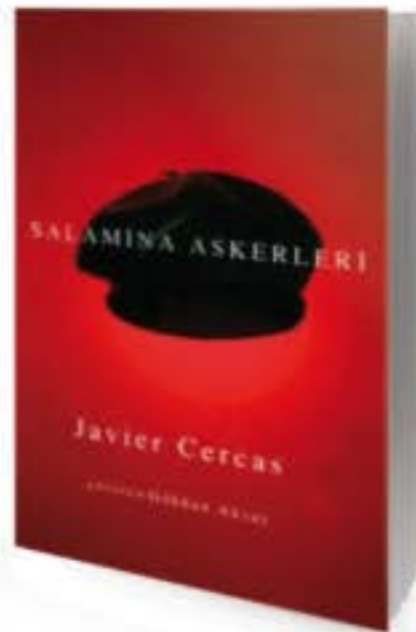
Javier Cercas *Salamina Askerleri*'nde 'roman içinde roman' kurgusunu kullanmış. Anlatıcı Jaime Gil yıllar önce gazetecilik kariyerini bir kenara bırakıp romancılığa soyunmuş, uğradığı başarısızlıkla güvenini kaybetmiş, babasının ölümüyle depresyona girmiş, karısının kendisini terk etmesiyle yalnızlaşmış, maddi, fiziksel ve entelektüel ıstıraplarla dolu beş yılın ardından biriken faturalarını ödemek için edebi tutkularıyla sonsuza dek vedalaşıp yeniden gazeteciliğe dönmüş bir adam. 1994'te, falanjistlerin önderlerinden yazar Sánchez Mazas'ın İspanyol İç Savaşı sırasında kurşuna dizilmekten nasıl kurtulduğuyla ilgili bir habere rastlar. Haberdeki boşlukları fark eden Gil, kendisinde tuhaf bir merak uyandıran kurşuna dizilme olayından bir kitap çıkaracağını düşünür. Ancak bu kez niyeti roman değil, olayların ve gerçek kişilerin olduğu bir anlatı yazmaktır. Böylelikle Mazas'ın hayatıyla ilgili bilgi avına çıkar Gil. Tarih kitaplarını karıştırır, dönemin edebiyatını tarar, yakınlarıyla konuşur... Franco diktatörlüğüne giden yolun ideolojik temellerini atan Mazas'ın hikayesi iç savaş yıllarının karanlık ve kirli gerçeklerini gün yüzüne çıkaracak, attığı her adımda Gil'in kendisini de sorgulamasına neden olacaktır. Çünkü İspanya'nın halen aşamadığı travmatik olayla doludur iç savaş yılları.

BÜTÜN KAHRAMANLAR ÖLÜDÜR

"Salamina Askerleri, tarih ve kurmaca arasındaki ilişkiye özgün bir açılım getiriyor."

Halkın birbirini ihbar edişi, her iki tarafın uyguladığı idamlar, yakılan kiliseler, falanjistlerin cinayetleri, en haklı gibi görünenlerin bile bir anda zalime dönüşmesi...

Yazdığı kitap ise bir türlü ilerlemez Gil'in. Bir kahramana ihtiyacı vardır. Kitabını tamamlamak üzere geçmişini umutsuzca didikleyen gazeteci Gil, Mazas'ın hayatını borçlu olduğu isimsiz, cumhuriyetçi bir askerin varlığını keşfedecektir. Tikanıklığı aşmak için o askerin peşine düşer. Roberto Bolaño sayesinde bulur Miralles'i; yaşlılar evinde kalan, ömrü savaşlarla geçmiş, bilgeliğini geçirdiği onca savaştan, acıdan, ölümden damıtmış bir adamdır. Araştırdığı tarihin kahramanı olmadığını söyleyecektir Gil'e: "Kahramanlar, ancak öldüklerinde ya da öldürüldüklerinde kahraman olurlar. Gerçek kahramanlar savaşta doğarlar, savaşta ölürler. Yaşayan kahraman yoktur, delikanlı. Bütün kahramanlar ölüdür. Ölüdür, ölüdür, ölüdür." Gil geçmişin asla ölü olmadığını, Miralles'in zihninde ve vicdanında yaşamayı sürdürdüğünü, o geçmişin bugüne uzandığını anlayacaktır.

SALAMINA ASKERLERİ
Javier Cercas
Jaguar Kitap
Çeviren: Gökhan Aksay

Salamina Askerleri, İspanya'nın iç savaş yıllarında geçen, savaşı ve şiddeti, geçmiş ile gelecek arasındaki ilişkiyi sorgulayan bir hikaye anlatıyor. Başta Mazas olmak üzere -Roberto Bolaño gibi sürpriz isimleri de kapsayacak şekilde- pek çok gerçek tarihi şahsiyetin yer aldığı bir anlatı. Kurmaca yapıtlarda gerçek şahsiyetlerin yer almasına sıcak bakmıyorum.

Roberto Bolaño (yukarıda) sayesinde bulur Miralles'i; yaşlılar evinde kalan, ömrü savaşlarla geçmiş, bilgeliğini geçirdiği onca savaştan, acıdan, ölümden damıtmış bir adamdır.

Mutlaka okuyun Salamina Askerleri'ni; iyi edebiyat nedir, ne işe yarar türünden soruların cevabını bulacaksınız.

Cercas da o gerçekleri ve şahsiyetleri kendi kafasına göre eğip büküyor. *Salamina Askerleri*'nin tarih ve kurmaca arasındaki ilişkiye, gerçek tarihi şahsiyetlerin kurmaca dünyasına katılmasına özgün bir açılım getirdiği bile söylenebilir. Sonuçta edebiyatla tarihsel/toplumsal gerçeklik arasındaki ilişki arzuladığımız bir durum. Kuşkusuz bu ilişkinin edebiyatın ölçütlerine göre kurulması gerekiyor. Cercas'ın başardığı tam da budur. Kitabın bir yerinde, Bolaño'nun ağzından, bu ilişkiyi çok iyi özetleyivermiş: "İyi

Ne var ki Cercas gerçek şahsiyetleri kullanmanın sıkıntısını roman kurgusuyla aşmış. Gil'in kendi yaşamı ve yazış süreci romanın kurmaca yanını oluşturuyor, Gil'in ilgilendiği tarihse gerçeklere dayanıyor;

hikaye gerçek hikayedir, en azından onu okuyan için. Bunun dışındaki hiçbir değerlendirmenin de önemi yoktur zaten." Mutlaka okuyun *Salamina Askerleri*'ni; iyi edebiyat nedir, ne işe yarar türünden soruların cevabını bulacaksınız.

Salamina Askerleri Javier Cercas'ın (yukarıda) Türkçedeki ilk kitabı.

TÜM KİTAPÇILARDA!

Yeniden Hayata Dokunmak
'bir âmanın hayata
ilişkin notları'

Halis Kuralay
296 s. / 5. Baskı

İnanılmaz bir sahneydi okuduğum;
Görmeyenler arası futbol müsabakası...
Görmeyen bir forvet, görmeyen bir kaleciye
penaltı atacak. İyi de kaleyi nasıl 'görecek'?

İşte Halis Kuralay, Ayşe Arman'a buna buldukları
çözümü anlatıyordu.

Boğaziçi Psikoloji mezunu İngilizce öğretmeni Halis Kuralay, Selis Kitaplar'dan çıkan 'Hayata Dokunmak' kitabıyla ilgili Ayşe Arman'la yaptığı söyleşide görme engellilerin nasıl penaltı attığını, nasıl rüya gördüğünü anlatıyor.

Ayşe Arman'ın Kuralay'la yaptığı söyleşi, hayata
bir başka gözle 'bakmamı' sağlayan bir okumaydı.

Can Dündar

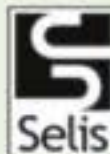

Simya
Kur'an'da Şifa Sırları

Kubilay Aktaş
192 s.

Büyük değişimlerin başlangıcı
olduğu kabul edilen 2012 yılına ve
sonrasına, dünyanın ve yaşamın
yeniden yapılacağı geleceğe
kendimizi nasıl hazırlamalıyız?
Bunlara benzer bir çok sorunun cevabı;

Simya: Kur'an'da Şifa Sırları'nda...

Selis Kitaplar 'Oku'nabilir kitaplar...

(0212) 514 56 53

www.seliskitaplar.com

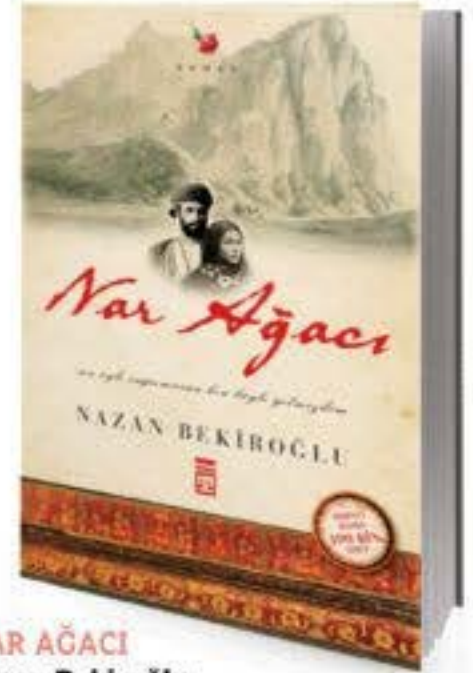
twitter.com/seliskitaplar

facebook.com/seliskitaplar

İYİ NİYETLİ BİR YOLNAME

“Nar Ağacı, sonucundan çok serimleriyle kendini var etmeyi düşlemiş, bir yere varmaktan ziyade yolda kalmayı benimsemiş ve okuyucusundan da bunu bekleyen, tevekkül taşları ile örülmüş, gönül sızısı ile yazılmış, tekerrürün tefekkürü bir roman.

NAR AĞACI
Nazan Bekiroğlu
Timaş Yayınları

Nar Ağacı, I. Dünya Savaşı öncesi Garp kentlerine kültürel bir yolculuk yapmak isteyenler için bir anı rehberi niteliğinde. (1923 yılında, Tebriz'de bir lisenin hatıra fotoğrafı.)

**“Seni kirpiklerimle öldürürüm diyen yar
Aman sakın durmasın öldürürse öldürsün”
Hafız Divanı**

Yazarların da şehirler gibi kendi iklimleri, kendilerine özgü kokuları var. Kiminin istemeden edindiği, üzerine yakıştırılan, kimininse anılmaktan bilakis gurur duyduğu edebi alın yazıları.

Nazan Bekiroğlu'nun üçüncü romanı *Nar Ağacı* da kendini şark ikliminde var etmekten çekinmeyen, kurgusu, sözcük seçimleri, tasavvufi düğümleri ve nefsi marziye derecesindeki karakterleriyle garbın öte diyarından, garba rağmen baharat kokulu külli bir roman. İklimin böyle apaçık sergilendiği bir bahiste kitabın kendi okuyucusunu bulması da güç olmayacaktır. Güç olan kendi benzerlerinin arasından sıyrılabilen bir dili arama ve bulma. Dilde, kurguda,

olay düğümlerinde, karakter tipolojisinde bir arayışa girişme cesareti ya da benzerleri arasında yerini almanın gönenci.

Nar Ağacı, cesareti kurguda arıyor. Yazar, öznel ve nesnel anlatımı bir arada kullanmayı deneyerek, kendi kişisel yolculuğu ile romana yön vermeyi tercih ediyor. Bu tercih başlarda okuyucuyu bir yol gün-cesinin meraklı girizgahına davet ediyorsa da daha sonra araya giren hikayeler ve hikayelerin kendilerini var edişlerindeki bağımsızlık yol güncelerini romanın bir çıkıntısı, sade bir hayali olmaktan öteye taşıyamıyor. Öyle ki yazarın Trabzon'dan başlayıp Tebriz, Tiflis, Batum ve İstanbul hattında ilerleyen öznel yol anlatıları, Trabzonlu Zehra ile Tebrizli Setterhan'ın melodram sevdasının anlatısına gölge etmekten başka bir ihsan eylemiyor.

Yazar, yirminci yüzyıl başlarından I. Dünya Savaşı'na doğru evrilen zamanda çatısını 'aşk'la kurduğu bir tarih anlatısına giriyor. Bu tarihin içinde Trabzon'un sokakları da var, Tebriz'deki pilavın çeşitliliği de, konik kubbeli Gürcü kiliseleri de. Bekiroğlu, şehir geçişlerinde okuyucuya bahsettiği ve kendisini de yollara sürükleyen fotoğraflara kitapta yer vermeyi tercih etseydi sanki yolun sadakati ile meşkin hakikati birbirinden koparak daha yakın bir köprü kurabilirdi okuyucuya. Yazar, yazarın öğrencisi Yaşemen, romanın diğer ve asıl kahramanları Zehra ve Setterhan ile adeta çatışıyor. Ana karakteri bulma konusunda okuyucunun romana yoğunlaşmasını ve bir karakterle katharsis oluşturmalarını engelleyen amansız bir çatışma bu.

Oysa ki Tebrizli Setterhan nevi şahsına münhasır, bir aşka dur diyebilecek kadar kendine güveni, uzak bir sevdayı bekleyebilecek denli yarına ümidi ve cesareti olan, sanatı da hayatı ile bütünleştirmeyi

bilmiş, Taht-ı Süleyman'ın iyi işlenmiş bir başkarakteri. Setterhan ile yola çıkan ve sadece nesnel anlatımı tercih eden bir bakış romanı daha etkili kılabilirdi.

Nar Ağacı yerel anlatıları, sokaktan sesler taşıyabilmesiyle de I. Dünya Savaşı öncesi Garp kentlerine kültürel bir yolculuk yapmak isteyenler için bir anı rehberi niteliğinde. Bekiroğlu, romanının seriminde Hafız beyitlerinden mescit derslerine, menkıbelerden *Şahname*'ye derin bir erenler faslından faydalanmış; "Tebriz'e geri dönmek lazımdır. Allahın ipine sarılmak, Muhammed Mustafa sallallahu aleyhi vesselemin sünnetine tutunmak, hele Hz. Ali'nin pak yaşamında apaçık görünen kılavuza göre hiza almak, Ehl-i Beyt'in ahlakıyla ahlaklanmak lazımdır. Hepsisi de elhamdülillah Tebriz'de hazır ve nazırdır." Dili de bu erenler faslından hayli etkilenmiş. Detaylı kişi tasvirleri, betimlemeler ve çağrışımlar romanın biçimi halini almış: "Rengi atmış siyah bir palto vardı sırtında, başında hafif arkaya yatık bir Tebriz kalpağı, ayaklarında eskice çizmeler. İlk bakışta hiçbir albenisi olmayan orta boylu, sakın 37-38 yaşlarındaki bu narin adam mesela Kapalıçarşı'da gümüş işlemeci zannedilebilirdi. Şayet ortasında derin bir kırışık bulunan kaşlar altındaki gözleriyle bakmasaydı ve ağzını açıp konuşmasaydı. Ağzından dalgalı bir deniz dökülüyordu ve onunla bir kez olsun göz göze gelemin bu gözleri unutmasına imkan yoktu."

Binnetice *Nar Ağacı*, sonucundan çok serimleriyle kendini var etmeyi düşlemiş, bir yere varmaktan ziyade yolda kalmayı benimsemiş ve okuyucusundan da bunu bekleyen, tevekkül taşları ile örülmüş, gönül sızısı ile yazılmış, tekerrürün tefekkürü bir roman. Yol aşkına hidayete erenleri kendine çağıran, söylemi de ekini de yeni olmayan ama şarkı ve aşkı yeniden anlatmayı deneyen iyi niyetli bir yolname.

Yazar, yirminci yüzyıl başlarından I. Dünya Savaşı'na doğru evrilen zamanda çatısını 'aşk'la kurduğu bir tarih anlatısına giriyor.

GİZ VE IŞIK
"BATILI EZOTERİZMİN TARİHİ"
TÜRKÇESİ: BİROL BİÇER

TANRI'NIN YALNIZ KIZLARI
SERKAN TÜRK

JOYCE'UN ÖĞRENCİSİ
DRAGO JANCÁR

YARIN ÇOK GÜZEL OLACAK MI?
"TEMEL METİNLERLE ANARŞİZMİN DÜNYA"
ÇEYHAN VE DERLEYEN ÇEYHAN DÜZ

SİMİRNA CİNAYETLERİ
"DÜELLO"
SÜPHİ VARIM

SARABIN ŞİİRİ & ESERİNİN ŞİİRİ
CHARLES BAUDELAIRE

AŞKIN YASASI ŞİDDETİN YASASI
TOLSTOY

KÖPEK KALBI
MİHAİL AFANASYEVİC BULGAKOV

"Beden, simgelerden oluşmuş bir otobandır."

OKUL ÖNCESİ ET EĞİTİMİ

“Leş, kadavra, naaş olup olmayacağı sosyal takdirse de, beden, canlının agorafobi hastası ruhunu kısmen tecritte tuttuğu etten bir kutudur nihayetinde.”

Beden, simgelerden oluşmuş bir otobandır. Diyebilirim. Bir başkası, heykeltıraş elinden geçmiş bir mücverdir sadece diye tanımlayabilir. Kimi, ulvi bir manası olduğunu iddia ederken kimi derhal büyüüp onu başarılı ve çalışkan bir porno star atölyesi haline getirmek için uğraşır. Fazla anne bir kadının eline ne geçtiyse tikiştirdiği bir çekmecedir bazen beden; bazısı için kalabalık ortasında havaya uçurulabilecek bir fünye yuvasıdır ancak. Kutsal da sayılabilir, terk edilmesi gereken bir hücre de. Onun içinde Nirvana'ya da ulaşılabilir, cehennemin dibine de. Leş, kadavra, naaş olup olmayacağı sosyal takdirse de, beden, canlının agorafobi hastası ruhunu kısmen tecritte tuttuğu etten bir kutudur nihayetinde. Diyebilirim.

Nasıl yaklaşırsa yaklaşılsın bir bedeni en yakından inceleyen elbette o bedendeki kişinin ta kendisidir; hastalık, kusur gibi insandan insana farklılık göstermeyecek habis noktaların tespiti, ifşası yahut gizlenmesi o kişinin

tekeliindedir. Zaten namus adı verilmiş özel mülkiyet yasasının temel ilkesi de şudur: Gösterme ki işitilmesin. Tembellik sosyolojisinin kaynağı, bedenin özgüveni kaybedip özsaygı için mücadeleye girişmesindedir.

Siz nelere sahipseniz, onlarla yetinmeyip de öteye geçmeye çalışırsanız, bunu başarabilirsiniz; ama geçtiğiniz yerde artık eskisi gibi bir siz bulunmayacaktır. Başarının sırrı, mutasyondur. Diyebilirim. Bir başkası, başarının sırrı yataktaki performanstır diyebilir. Diğer, yataktaki performans önemliyse de başarının sırrı yataktaki mutasyondur varyasyonuna gidebilir. Düşünceler daima kaos meraklısıdır; hele hele meselenin ucu iktidar olmaya değişorsa. Örneğin bir erkek penis boyunu dert etse de hiçbir kadın dölyatağı boyu konusunu tartışmamıştır. Kadınların kilo (enlem), erkeklerin boy (boylam) takıntısı da yatay-dikey hiyerarşiyle açıklanabilir; kadınlar mobbing taraftarıyken erkekler genellikle aşağı/yukarı çatışmalar da yer alacaktır. Kuşkusuz, komiktir bu itiş kakış -kimse dışarıda kalamaz- hepimiz bu salaklığın heveskar yaratıcısı ve zavallı kurbanlarıyızdır. Diyebilirim.

Freud'un etkisi altında kalıp libidonun neredeyse tamamını cinselliğin tebaası ilan etmek istemesek de saplantıların çoğunluğunun cinsellikten doğan kimlik çıkıntıları yahut bunalım gag'leri olduğu da kesin; bu mevzularla ciddi biçimde cebelleşen sanatçılardan söz edilebileceği gibi yine bu mevzularla dalga geçerken çağını, dönemini, coğrafyasını tefe koyan sanatçıları da atlamamalı. İnsanın basit bir kurgudan ibaret hayatı, zaafı ve takıntıları yüzünden sonunda kan akan bir vodvile dönüşebiliyor. Hele

bu neredeyse bütün fanteziler için seferberlik ilan edilmiş bir gerçeküstü- lük de taşıyorsa eğlenmemek için hiçbir neden yok.

Mykle Hansen, *Çivisi Çıkmış Boklu Dünyanın Azgın Pompacıları*'nda toplanan üç kısa romanında (Ca- navar Yaraklar, Agnes Cuttlebottom'ın Merkezine Yolcu- luk, *Çivisi Çıkmış Boklu Dünya*) sırasıyla penis / internet üzerinden cinsel yardım, yaşlı bir orospunun çevresin- deki entrika dolu cennet ve obez / zayıf çelişkisinin bir hayatta kalma uğraşına sürüklenişini anlatırken demin konuştuğumuz noktalardan da geçiyor ve kalemini mizaha batırarak yazıyor. Diyebilirim.

Bizarro Fiction olarak adlandırılan çağdaş bir akım içersinde grotesk, hiciv ve absürdün harmanlandığı yıkıcı, ilginç, düşündürücü, garip ama neşeli eserlerdir bunlar; 2005 yılından beri bu adla anılan kitapların yazarları için- de Hansen haklı bir üne sahip.

Bizarro Fiction, grotesk, hiciv ve absürdün harmanlandığı yıkıcı, ilginç, düşündürücü, garip ama neşeli eserler barındırır.

Düşünceler daima kaos meraklısıdır; hele hele meselenin ucu iktidar olmaya değişorsa.

Muhafazakar okura zaman zaman 'iğrenç ve kaba' gelmesi olası anlatımı, genç nesil içinse bir şölen ve esin ziyafeti. Diyebilirim.

Hamamda elleriyle önünü kapatıp kıcı açıkta dolaşanlara eğer varsa kötü bir niyet, nereye bakmak daha makuldür ve o zaman neden orayı kapatmazsın, sorusunu sormak içinse bu kitap bile yetersiz kalabilir.

ÇİVİSİ ÇIKMIŞ BOKLU DÜNYANIN AZGIN POMPACILARI

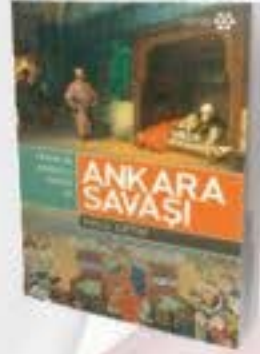
Mykle Hansen

Altıkkırkbeş Yayınları
Çeviren: Tuğçe Yapıcı

DOĞU'NUN KALBİNE SEYAHAT

ÇİN VE HİND ÜLKELERİ
HATIRALARI VE İLAVELERİ
SÜLEYMAN EL-TÂCİR
ÇEVİREN: RAMAZAN ŞEŞEN

TİMUR'UN ANADOLU SEFERİ VE ANKARA SAVAŞI
HALİL ÇETİN

COĞRAFYA'YA DAVET

• TARİHÇE • KAVRAMLAR
• YAPI • SİSTEMATİK
• KAYNAKLAR • METOD
OSMAN GÜMÜŞÇÜ

SÖR SİYONİST
İNGİLTERE'DEN FİLİSTİN'E
TOPRAK KAVGASI
ÇİĞDEM BAYRAKTAR ÖR

YAKINDA!

HİLÂLİN GÖLGESİ

RÖNESANS'DA TÜRK İMAJİ
(1453-1517)
ROBERT SCHOEBEL
ÇEVİREN: EŞREF BENİ ÖZBİLEN

YAKINDA!

KIYAMET ALÂMETİ TÜRKLER
LEYLA COŞAN

YAKINDA!

bu neredeyse bütün fanteziler için seferberlik ilan edilmiş bir gerçeküstü- lük de taşıyorsa eğlenmemek için hiçbir neden yok.

Mykle Hansen, *Çivisi Çıkmış Boklu Dünyanın Azgın Pompacıları*'nda toplanan üç kısa romanında (Ca- navar Yaraklar, Agnes Cuttlebottom'ın Merkezine Yolcu- luk, *Çivisi Çıkmış Boklu Dünya*) sırasıyla penis / internet üzerinden cinsel yardım, yaşlı bir orospunun çevresin- deki entrika dolu cennet ve obez / zayıf çelişkisinin bir hayatta kalma uğraşına sürüklenişini anlatırken demin konuştuğumuz noktalardan da geçiyor ve kalemini mizaha batırarak yazıyor. Diyebilirim.

Bizarro Fiction olarak adlandırılan çağdaş bir akım içerisinde grotesk, hiciv ve absürdün harmanlandığı yıkıcı, ilginç, düşündürücü, garip ama neşeli eserlerdir bunlar; 2005 yılından beri bu adla anılan kitapların yazarları için- de Hansen haklı bir üne sahip.

Bizarro Fiction, grotesk, hiciv ve absürdün harmanlandığı yıkıcı, ilginç, düşündürücü, garip ama neşeli eserler barındırır.

Düşünceler daima kaos meraklısıdır; hele hele meselenin ucu iktidar olmaya değişorsa.

Muhafazakar okura zaman zaman 'iğrenç ve kaba' gelmesi olası anlatımı, genç nesil içinse bir şölen ve esin ziyafeti. Diyebilirim.

Hamamda elleriyle önünü kapatıp kıcı açıkta dolaşanlara eğer varsa kötü bir niyet, nereye bakmak daha makuldür ve o zaman neden orayı kapatmazsın, sorusunu sormak içinse bu kitap bile yetersiz kalabilir.

ÇİVİSİ ÇIKMIŞ BOKLU DÜNYANIN AZGIN POMPACILARI

Mykle Hansen

Altıkkırkbeş Yayınları
Çeviren: Tuğçe Yapıcı

DOĞU'NUN KALBİNE SEYAHAT

ÇİN VE HİND ÜLKELERİ
HATIRALARI VE İLAVELERİ
SÜLEYMAN EL-TÂCİR
ÇEVİREN: RAMAZAN ŞEŞEN

TİMUR'UN ANADOLU
SEFERİ VE
ANKARA SAVAŞI
HALİL ÇETİN

COĞRAFYA'YA DAVET

• TARİHÇE • KAVRAMLAR
• YAPI • SİSTEMATİK
• KAYNAKLAR • METOD
OSMAN GÜMÜŞÇÜ

SÖR SİYONİST
İNGİLTERE'DEN FİLİSTİN'E
TOPRAK KAVGASI
ÇİĞDEM BAYRAKTAR ÖR

YAKINDA!

HİLÂLİN GÖLGESİ

RÖNESANS'DA TÜRK İMAJİ
(1453-1517)
ROBERT SCHOEBEL
ÇEVİREN: EŞREF BENLİ ÖZBİLEN

YAKINDA!

**KIYAMET
ALÂMETİ
TÜRKLER**

LEYLA COŞAN

YAKINDA!

İNTİKAMIN TAZE ETİ

“ Wayne Macauley’in tariflerini okurken dünyanın en medyatik aşçısı Gordon Ramsay ve dünyanın en sevimli aşçısı Ratatouille birlikte yemek yapıyormuş gibi hissedeceksiniz.

Ve bıçağı hayatı boyunca yalnızca başkalarını tehdit etmek için sallayan çocukların yemek için bir şeyler doğradığı bir okuldasınız.

En son Jonathan Safran Foer'in *Hayvan Yemek* kitabını okuduktan sonra etlerle olan ilişkimi yeniden düşünmüş, aramıza biraz olsun mesafe koymaya karar vermişim. Zira ne zaman bir kasabın önünden geçsem midem ağzıma geliyor, nefesim sıklaşıyor ve sanki yapılan bir canilikmiş, üstelik de benim canılığım gibi şiddetli bir kaçma hissi vuku buluyordu bünyemde. *Hayvan Yemek* bir bakıma tercihler üzerineydi. Ama Wayne Macauley'in *Aşçı'sı* kaçacak yeri olmayanların yolundan geçiyor.

Hikaye, 18 yaşındaki Zac ve kendisiyle birlikte ıslah edilmesi gereken on altı yaşının bir nevi kurtarma kam-

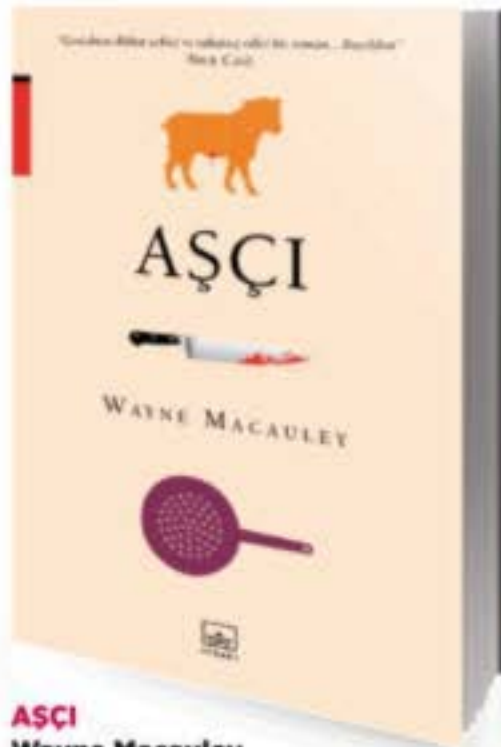
pı olan aşçılık okuluna girdiği andan itibaren başlıyor. Okuduğunuz bizzat kendisinin günlüğü. Onun bozuk cümleleri ve hayata yarım bakışıyla Aşçılık Okulu'ndaki derslere katılıyorsunuz. Ve bıçağı hayatı boyunca yalnızca başkalarını tehdit etmek için sallayan çocukların yemek için bir şeyler doğradığı bir okuldasınız. Zac'in hayatının anlamını keşfettiği yerde yani; kurtuluşunu bulduğunu anlayan her genç insan gibi

dört elle sarıldığı yemek yapma tutkusunun tam göbeğinde... Kesilen tavuğun akrabaları için hayıflanan bir çocukluktan en lezzetli kuzu etini elde etmek için azimle onları besleyen bir aşçı adayının satırları bunlar.

Wayne Macauley, bu keşif hikayesinde, yemek tariflerini o kadar detaylı, o kadar incelikli anlatıyor ki kendinizi bir şefin yemek defterini okur gibi hissetmenizi sağlıyor. Ama bu öyle bir defter ki sanki dünyanın en medyatik aşçısı Gordon Ramsay ve dünyanın en sevimli aşçısı Ratatouille birlikte yemek yapıyorlar. Bu ne kadar normal bir tanım olduysa manzara o da o kadar normal işte. Detaylara biraz da Dexter atmosferi eklerseniz; bir kuzunun kesiminden başlayan macerası iç bulandırıcı ama merak uyandırıcı bir hal alıveriyor. Şaşkınlık verici bir şey değil, zira Zac bunları kafasında normalleştirdiği için siz de normal olduğunuzu var saymaya başlıyorsunuz (hem böylesi her zaman daha kolay değil mi). Ama bu yarı gotik yarı komik düğüm öyle bir noktada kopuyor ki bir süre sonra Zac'in çevresinde olan biten her şeye gözünü kapamış; önünde vuku bulan kaçışları, terk edişleri, şiddeti ve hatta ölümü bile görmezden geldiğini fark ediyorsunuz. Bu ucube reality show'undan uyanmışdaysa Zac'i, tüm yoldaşlarının birer birer gittiği aşçılık okulunda tek başına ve hala o mükemmel tatları yakalamaya çalışırken buluyorsunuz.

HİZMETTEN DOĞAN GÜÇ

Aslında tüm bunların tek bir nedeni var: "gurur kaynağı" olma hissine karşı duyduğu güçlü istek. Bu yüzden duyduğu her şeyi çılgınca not alıyor kafasına. Eğitimci yardımcısı şeflerin biri gidiyor biri geliyor. Fransız mutfağından fütürizm dolu bir Avusturalya-Çin mutfağına uzanırken aldığı her yeni bilgiyi bir sonraki tarifi için kullanıyor. Ya da şöyle diyelim: Hayatının bir sonraki

AŞÇI
Wayne Macauley
İthaki Yayınları
Çeviren: İlker Sönmez

Detaylara biraz da Dexter atmosferi eklerseniz, Zac'in bir kuzunun kesiminden başlayan macerası iç bulandırıcı ama merak uyandırıcı bir hal alıveriyor.

adımı için... Yani bir şey istemenin ne demek olduğunu bilmediği zamanlardan kendi restoranını açmaya doğru attığı o koca adımlar için.

Ve bu yoldaki en büyük motivasyonu, baş şefinin tanışma konuşmasındaki cümleleri:

"Sloganınız hizmetten doğan güç! Ve neye boyun eğiyoruz? Toplumun zevklerine. Heveslerine. Aşırılıklarına." İşte bunu yapacak Zac, onlar için çalışacak. Aşçılık okulundan alınıp da bir evin özel aşçılığına getirildiği zaman da bunu unutmayacak, yalnızca onların kendisiyle gurur duyması için sanat eserleri yaratacak. Artık "Ne yaptığını sanıyorsun sen," değil "Ne istersin," diye soracaklar ona. Nihayetinde ona hayalini bile kuramadığı bir ortamı verdiler. Peki ya neden? O aileyi doyuran, mutlu eden onlara zevk veren vazgeçilmez bir şef mi? Yoksa aslında yalnızca sıradan bir hizmetçi mi?

Sistemin işleyişini sağlayan çarklarından biri olduğunu lüks semtin kasabından öğrenir Zac. Makinedeki ufak bir çark mıydı yoksa o çarkın dönmesini sağlayan makinenin kendisi mi? Severek yaptığı işin yalnızca başkalarına hizmet olarak görülmesi ne içindi? Buna isyan eden kasap da kendi markasını etlerin üzerine basıp müşterilerin daha fazla para vermesi için şişirmiyor muydu? Zac'in iç sesinde dağılan kelimeler, o görüşünü netleştirdikçe daha dik durmaya başlıyor. Konuşma/yazım tarzı üslubu günden güne değişiyor. Zac büyüyor ve siz buna neden olan şeylerle başa çıkmak zorunda kalıyorsunuz! Onun bu et pazarından alacağı intikamsa soğuk değil aksine kan dondurucu tazelikte... Wayne Macauley kapitalizmi masaya değil halihazırda kesilmiş etlerin oluşturduğu kanlı yığının üzerine yatırıyor. Herkesin herkese borcunun olduğu, paranın yetmediği yerde insan gücünün takas edildiği bir dünyada kendini kurtardığını sanan Zac'in gözünden...

Wayne Macauley kapitalizmi masaya değil, halihazırda kesilmiş etlerin oluşturduğu kanlı yığının üzerine yatırıyor.

Fransız hükümeti, 2004 yılında, dine ait "çarpıcı simgeler" in devlet okullarında kullanımına dair bir yasak koydu. Yasak herkese yönelik olsa bile, Müslüman kızların kullandığı başörtüsünü hedefliyordu. Toplumsal cinsiyet araştırmalarının öncüsü Joan Wallach Scott, yasanın ardındaki ırkçılığın uzun tarihinin yanı sıra

Müslümanların asimilasyonuna yönelik ideolojik engelleri de incelemektedir. Scott, yasanın dinî ve etnik farklılıkları uzlaştırmak yerine, bilakis söz konusu farklılıkları daha da keskinleştirdiğini belirtmektedir. Homojenlik hususundaki diretmenin Fransa veya genel olarak Batı için artık mümkün olmadığını göstermekte ve bunun "medeniyetler çatışması" denilen gerilimlerin kökenini oluşturduğunu öne sürmektedir. *Örtünmenin Siyaseti* farklılıklarımızı ortak bir zeminde inşa eden, farklılıkları kuşatan, onları baskılamayan, toplumsal uyum için onları tanıyan yeni bir toplumsal vizyon çağrısı yapıyor.

Eğri Yüzeyle Dair Genel Araştırmalar

Gauss'un *Disquisitiones Circa Superficies Curvas* (1827) ve

Neue allgemeine Untersuchungen über die krummen Flächen (1825) adlı makalelerini bir araya getirmektedir.

Kitabın konusu, yüzeylerin genel teorisidir. Gauss'un bu teoriyi kurması hayli uzun zaman almış ve amacına yorucu uğraşlardan sonra erişebilmiştir. *Genel Araştırmalar*, sadece yüzey teorisiyle ilgili olmayıp, matematiğin başka dallarına da etki yapmış bir eserdir. Gauss'un bir matematikçi olarak büyüklüğünü gösteren bu kitap, kuadratik diferansiyel formlar hakkında yapılmış ilk çalışmadır.

İLETİŞİM

BOĞAZIÇI ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ
bupress@boun.edu.tr Telefon/Faks: 0212 257 87 27
www.bupress.org

SİPARİŞ

www.pandora.com.tr Telefon/Faks: 0212 230 09 62-63
www.bupress.org
www.idefix.com
www.prefix.com.tr

BİR HOBİ OLARAK ŞİDDET

“Witkowskiler’e göre insanlar nefretten dolayı dövülmemeli, sadece sebepsiz yere dövülmeli, mutlak amaç olarak.”

Savaş sonrası Avrupa toplumlarında ailesi SS ya da toplama kampında ölmüş olmayan kimse yoktu.

İş zorunluluk değildir, insan kendini yaptığı işlerle gerçekleştirir, diye diyor elektrik işçisi Hans'ın sabahtan akşama zarf yazarak geçinmek zorunda olan annesi. Ama asıl kendini gerçekleştirme, bir insan diğerinin kölesi olmadığında mümkündür. Ancak savaş sonrası Avusturya bambaşka bir yer. Sosyalist anlayışlar rağbet görmüyor, 12 Şubat 1934 unutuldu bile. Yeni gençlik en çok kendisiyle ve şimdiyle ilgileniyor. Kendi varoluşu, kendini tanımak, kendi tatmini. Bir bütünün parçası olmaktan dehşet duyan, her zaman tek, tamamen yalnız, kendine özgü bireyler. Artık devir özel hayat ve hobi devri!

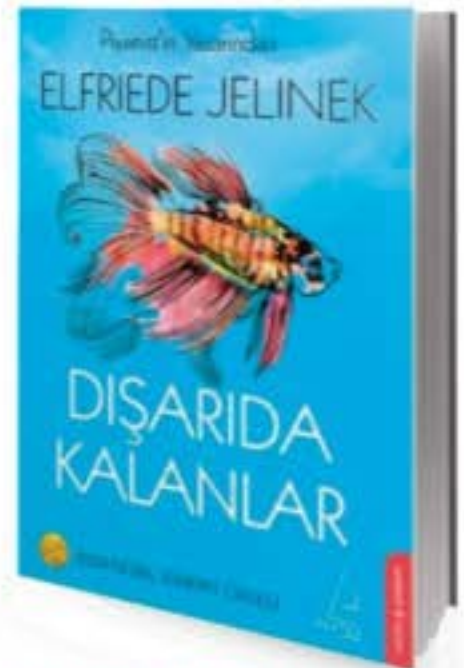
İsmi şair Rainer Maria Rilke'den alan Witkowski ikizlerinin erkeği Rainer'e göre, insan bir işi yaşamak, para kazanmak ya da ev geçindirmek için yapıyorsa, o artık hobi olmaktan çıkmıştır. Oysa hobiler ne güzeldir, severek yapılır, sadece keyif almak için. Hırs yoktur, kaybetmek yoktur, başarısızlık yoktur. Haneke filmlerindeki gibi hobi olarak suç işleyen Witkowskiler'e göre insanlar nefretten dolayı dövülmemeli, sadece

sebepsiz yere dövülmeli, mutlak amaç olarak. Şiddet soğukkanlılıkla gerçekleşmeli, yoksa suç işlemek yan iş gibi olurdu.

Witkowski ikizleri Anna ve Rainer, alenen insanlık dışı olmak istiyor ve öyle görünmek için ellerinden geleni yapıyorlar. Yazar Elfriede Jelinek'e göre 50'lerin sonlarında Viyana'da gençliklerini yaşayanların isyanı ve uyumsuzluğu büyük ölçüde aileleriyle aralarındaki değerler uçurumundan kaynaklanıyordu. Gençler ebeveynlerinden utanıyorlardı, hatta bazen bu utanç tiksintiye dönüşüyordu. Savaş sonrası Avrupa toplumlarında, ailesi fakir ya da göçmen olmayan, şimdi tüm iktidarını yitirmiş eski SS ya da toplama kampında ölmüş olmayan, katil, sapık, kaçık olmayan genç o kadar azdı ki. Sadece anne babalarına değil evleri olması gereken o toz ve hatıra yığınının da yabancılaşmışlardı gençler. O küçük, burjuva evlerde hiçbir şey atılmıyordu, 'her şey burada kalmak ve kendisinin ve yaşayanların pisliğinin delili olmak zorundaydı'. Bu yüzden kendilerini 'dışarı kilitlemişlerdi'. O kapılardan girmek istemiyorlardı artık, o yemek buharından nemli mutfakları solumayı, anne babalarının hayatını devam ettirmeyi istemiyorlardı.

SEBESİZ, HERKESE KARŞI, RASTGELE

İşıksız, havasız evlere nazaran sokaklar ferah, özgür, yeni dalga filmlerindeki gibi sonsuz geliyor *Dışarıda Kalanlar* dörtlüsüne. 'Büyük şehir Viyana' aslında pek büyük olmasa da gençler kah Truffaut kah Godard karakterleri gibi bahar havasında ilanihaye sokaklarda savrulmaktan memnun. Varoluş diyaloglarına gömülmeye, Camus okumaya, karmaşık duygular içinde mutsuz olmaya doyamıyorlar. Daha on sekizine varmamış, modern ekonomideki

DİŞARIDA KALANLAR
Elfriede Jelinek
Destek Yayınları
Çeviren: Müjde Tok

Elfriede Jelinek (Görsel Çalışma: Gudrun Bolat)

Jelinek *Die Ausgesperrten*'i yeni baştan Türkçe yazmadığına göre bu kitabı biri çevirmiş olmalı.

yerini bulamamış ergenler için tipik bunlar. Kendi kuşağının diğer gençleri gibi istediğini asla elde edemeyen ve hep elde edebileceğinden daha fazlasını isteyen yarı yetişkinler onlar, tam yetişkin olduk-

larında körelecek belki bu arzuları ve tatminsizlikleri.

Sebepsiz şiddet uygulayan – ama bu arada para çalmaktan da geri durmayan – genç suçlular çetesinde, ötekilerin boşa hayallerini kurdukları her şeye sahip olan tek kişi Sophie. O bambaşka. Lekesiz, pürüzsüz beyaz keten gibi. Hiçbir şey ona dokunamıyor, onu kirletemiyor. Sophie'yi yerken görmesiniz de aç gibi bir hali yok, bütün gün tenis oynasa da terlemez, yanakları kızarmaz, elbisesi kırılmaz. Saçları her daim ışıltıyor, vücudu kusursuz, atletik, sağlıklı güneş yanığı rengi, elbiseleri en iyi kumaştan, en pahalı marka, yürüyüşü alımlı, konuşması kendinden emin. Kısaca, her şeyi güzel, herkes onu seviyor. Rainer ve Hans ona deli gibi aşık, Anna'nın hayranlığı ise büyük bir nefret ve kıskançlığa dönüşmüş vaziyette. Kimse bilmesede diğerlerinin hissettiği utanç Sophie'de de var. Sahip olduğu her şeyi unutmak istiyor, kendini bir oyuna kaptırıp – belki dansa, belki illegal bir eyleme, belki cinselliğe – sürekli unutmak.

Renkli vitrinlerle dolu alışveriş caddeleri çoğalır, dikiş makinesinden çıkma kıyafetler ayıplı olurken, hayat görmek ve göstermekten ibaret. Akıl ve sanat bu dünyada görünürlüğüne yitirmeye başlıyor. Artık varsa yoksa beden ve spor, para ve seyahat, markalar ve alışveriş. Kol kasları, *haute couture* elbiseler. Bu yüzden dönemin galipleri Sophie ve Hans olurken, Anna ve Rainer kendi başlattıkları ve 'beyni' oldukları oyundan mağlup çıkıyor. Yani bu dört kişilik mace-radan geriye iki tatmin olan ve iki tatmin olmayan kalıyor. Jelinek'in dediği gibi 'Hayat da hep böyle, yarı yarıya, bu da adaletle yol açıyor.'

Çok önemli not: Bu notun yeri aslında yazının başı, çünkü kitabı elime alır almaz aklıma takılan ve çözmek istediğim mesele buydu. Destek Yayınevi'nin bastığı kitabın kapağında çevirmen adı yok. Jelinek *Die Ausgesperrten*'i yeni baştan Türkçe yazmadığına göre

bu kitabı biri çevirmiş olmalı. Belki künye sayfasındadır dedim, ama hayır hiçbir yerde yok (hangi dilden çevrildi, kitabın orijinal adı ne gibi sorulara yanıt beklemek bu durumda elbette iyimserlik). Neticede yayınevini aradım. Telefonu açan kişi soruma hemen cevap veremeyince ve *bilmemneabi* de toplantıda olunca, merakımı pek hoş karşılamadı, "sizi niye bu kadar ilgilendiriyor bu konu," diye iğneleyiverdi. Kendisine çevirmenliğin güç bir iş olduğunu ve eğer bu kitabı *google translate* yardımıyla çevirmediyse emeğe saygısızlık ettiklerini, bunun da bir okuyucu olarak beni çok rahatsız ettiğini söyledim. Neticede ciddiye alındım ve birkaç bekletme müziğinin ardından çevirmenin adının Müjde Tok olduğunu söylediler. Kapağı hazırlarken çevirmenin adını yazmayı unutmuşlar! Bu küçük değil koskocaman bir ihmalkarlık ve yayınevinin bu sorunu çözmek için bir şey yapması –kitapların arasına konulmak üzere düzelti notu bastırmak ve dağıtmak, yeni baskı yapmak, vs.– şart. Dolayısıyla muhtemel soru işaretlerini bertaraf etmek ve Müjde Tok'un hakkını teslim etmek için böyle bir jest gerekli. Sırası gelmişken, kitap bir düzeltmenin elinden geçerse metin çok daha akıcı hale gelecektir, özellikle çok sayıda tashih ve -de -ki bağlacı hatası okumayı güçleştiriyor.

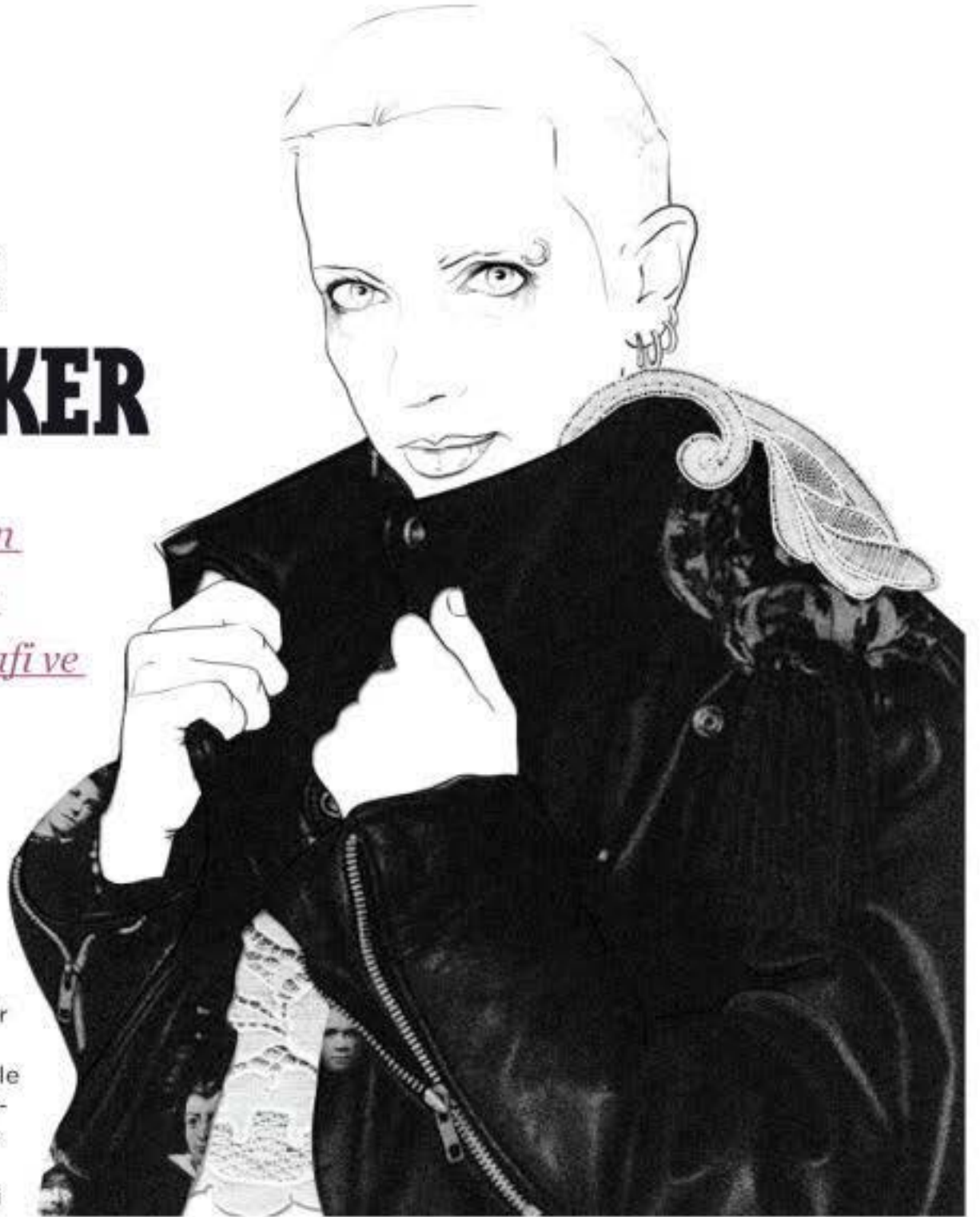
Haneke'nin yönetmeni olduğu *Funny Games*'de iki kardeşin tatil için şehir dışına gelen aileye uyguladığı sebepsiz şiddet konu alınır.

BİR DİL PARAZİTİ: KATHY ACKER

“Acker’in romanların merkezinde, temel olarak bireysel varoluş, pornografi ve otobiyografi yer alır.”

Punk şair, deneysel romancı, performans sanatçısı, anarşist, feminist olarak tanımlandı Kathy Acker. Ama o tüm bu sıfatlara karşıydı. Deneyselliği küçümsüyor, eril romanla alay ediyordu. Anarşist, punk diyorlardı Kathy’ye ama o içindeki saf enerjiyi kadim bir Hint felsefesi ve pratiği olan yoga öğretisinin can damarı “kundalini”yle uyandırmaya çalışıyordu. Kişisel deneyimi, kurmacayı, kuramı, eskiz ve grafikleri bir araya getiren eserleri, cinsellik ve pornografi konusundaki sarsıcı düşünceleriyle bir postfeministti ama pek çok kadın tarafından lanetlenmişti. Pornografinin kadın sömürüsü olduğuna dair sayısız kanıt sunan Andrea Dworkin’e ve pornografi karşıtı harekete inat pornografinin serbest bırakılması gerektiğini şiddetle savunan Acker için pornografideki özgürlük, siyasal, toplumsal özgürlükten daha fazlasını ifade ediyordu. Kadınlar arasında cinsellikleriyle ilgili yeni bir bilginin ve farkındalığın doğmasını sağlayan pornografi, kadınların cinselliklerinin farklı boyutlarını keşfetmelerinin imkanı olabiliirdi. Porno filmlerde rol aldı, striptizcilik yaptı, seks şovlarını günlük şeklinde yazdı. İlk çalışmaları 1970’lerin ortalarında, New York underground edebiyat ortamında ilgi gördü, 1980’lerde ünlü underground yayınevleriyle çalıştı. Eserleri Grove tarafından basılınca tanınır hale geldi. Şiddet, küfür, seks, haz ve acı, hastalık, tecavüz, ensest, intihar, kürtaj Acker’in temel kavramlarıydı. William S. Burroughs ve Brion Gysin tarzını anımsatan kes-yapıştır, kopyala

Punk şair, deneysel romancı, performans sanatçısı, anarşist, feminist olarak tanımlandı Kathy Acker. (Görsel çalışma: Güneş Engin)

ve parçala tekniğini kullanarak yazdığı on beşi aşkın romanın merkezinde, temel olarak bireysel varoluş, pornografi ve otobiyografi yer alır. 1973’te yayımlanan ilk romanı *Childlike Life of the Black Tarantula By the Black Tarantula*’da çok fazla otobiyografik malzeme kullanmıştır ancak malzemeyi öyle bir yerleştirmiştir ki metin otobiyografik olmaktan çıkmıştır; sürekli değişen, başkalaşan, istikrarsız bir “ben” yazmaktadır olan biteni.

Acker’in adının asıl duyulmasını sağlayan, dilimize daha önce *Okul Kızı Laure’nin Günlüğü*, şimdilerdeyse *Lisede Kan* ve *Cesaret* olarak yeniden çevrilen *Blood and Guts in High School* (1984), cinsellik ve şiddetin aktarımı konusunda en radikal romanlarından biridir. Diyalogların, çizimlerin, şemaların, dil oyunları ve sentezlerinin bir araya geldiği bu tipik Acker anlatısında babasıyla yaşayan 10 yaşındaki Janey onun hem

Dil, kodlanmış, tanımlanmış ve 'yaratıcılık' adı altında stratejik düzene hizmet eden bir araçtır.

kızı, hem karısıdır. Babası başka bir kadına aşık olunca onu evden uzaklaştırır. Janey, Meksika'dan New York'a uzanan şiddet yüklü serüvende iki kadın taciri tarafından kaçırılarak İranlı bir adama satılır. İranlı onu bir orospu olarak yetiştirmek isteyecektir. Günün birinde bir kalem ve eski bir defter bulur ve hayat hikayesini yazmaya başlar. Ensest, pedofili, aşk, göçmenlik, kadın ticareti gibi feminizmin sorunsallaştırdığı pek çok meseleyi, kadını aşağılayıcı ve nesneleştirici bir dil kullanarak anlattığı için pek çok feminist eleştirmeni kızdıran roman, babalık mitini de altüst etmektedir. 90'larda yazdığı *Annem: İçimdeki Şeytan*'da ise (*My Mother: Demonology*) kutsal annelik mitini, toplum kuralları dışında yaşayan bir kadının ilişkileri temelinde sorgulamıştır.

KOLAJ METİNLER

Acker sadece pornografi konusunda değil, yazın ve dil konusunda da radikal feministlerin karşısındadır. Acker'a göre dil, kodlanmış, tanımlanmış ve 'yaratıcılık' adı altında stratejik düzene hizmet eden bir araçtır. Tanımlanabilirliği nedeniyle hiçbir özgürlüğün aracı

Acker'ın sarsıcı düşünceleri ve romanları pek çok feminist de kızdırmıştır.

olamaz. Dil içinde olduğumuz sürece -ki, dilin dışı yoktur, der- kadın bedeninin özgürleşmesi mümkün değildir. Bu nedenle dişil bir dil ya da kendi dilini bulmayı reddederek başkalarının metinlerini çalmaktan, alıntılanmaktan, hatırlamaktan ibaret kıldığı bir dil uydurmuştur Acker. Dili karşısına almaktan ziyade, onun içinde parazit gibi dolaşır. İntihal ettiği, göndermeler yaptığı ya da "parazit" olduğu metinler başta Marquis de Sade, Don Quixote, Rimbaud, Genet, Pasolini, Mark Twain ve Toulouse Lautrec olmak üzere erkek sanatçılara aittir.

Don Quixote: Which Was a Dream (1986), Acker'ın dil konusundaki derdini ve yapmayı arzuladığını en iyi gösteren romanlardan biridir. Bir kadın olarak karşımıza çıkan Don Quixote, erkek bir dünyanın içine doğduğu için kendine ait bir dili yoktur. Bütün yapabildiği, kendine ait olmayan, erkeklerin metinlerini okumaktır. Acker'ı büyüleyen şey, bu basit kopyalama eyleminin ta kendisidir. Modernist sanat ürünlerinin biriciklik ya da yaratıcı bir orijinal olma aurasına tepki olarak doğan temellük (kendine mal etme), pastiş ve alıntılama eylemleri sanatsal üretimde yeni bir şey üretme imkansızlığını dile getirmek amacıyla geliştirilen postmodernist taktiklerdir ve Acker'ın düzyazıda yapmak istediği de budur. *Empire of the Senseless* (1988) ise Acker'ın edebiyatının dönüm noktasıdır. Tamamen bambaşka metinlerden kendine mal ederek "yaptığı" kitabın, tamamı Marquis de Sade'dan alıntılanan, Oidipus miti üzerine kurulan ilk bölümü, ataerkil dünyayı yok etmek isteyen bir ağıttır. Haiti devrimi ve Wodoo büyülerinden söz eden ikinci bölümse Oidipal faktörlerin belirleyici olmadığı ve tabuların artık tabu sayılmadığı bir toplumun nasıl olabileceğiyle ilgilidir.

Sterotiplerin, mitlerin ve görsel kodların yapısını bozduğu, cinsiyet rollerini ters yüz ettiği kitaplarında kendi bedensel deneyimlerini -nefes pratiklerini, dövme ile olan tensel ilişkisini, piercing takıntısını, hastalığının aşamalarını- de anlattı Acker. Beden ve dil arasındaki bağlantı onu daima büyülemişti. Bir vücut dili olarak adlandırılabilir şeyi aradı; orgazm ile dilin kontrolü arasındaki ilişkiyi araştırdı. Vajinasını gül imgesiyle betimlediği, kansere yakalanmış bir kadının aşkını temel alan Eurydice Ölüler Diyarında adlı kitabında kendisini bir belgesel araştırma nesnesi olarak son kez kurguladı.

LİSEDE KAN VE CESARET

Kathy Acker

Sel Yayıncılık

Çeviren: Sûha Sertabiboğlu

ARTIK BU YARAYLA YAŞAYACAKSINIZ

“Yıllarca asimile edilen, kökleri unutturulmaya çalışılan, belki bugün değil ama bir gün dillerine, kültürlerine ve kimliklerine sahip çıktıkları için teşekkür edilecek bu insanların hikayelerini anlatmaya kimse yanaşmıyor.”

Var olmayan bir cennette doğup, yaşayıp, ölebilir mi ya da öldürülebilir mi insan? Mümkün, bunların hepsi mümkün. Eğer Türkiye'nin doğusundaysanız, yok sayılmış ve zamanla unutulmuşsanız, sizin için sadece askerler ve devlet adamları tüm planları yapmışsa, sizin topraklarınız insanların yaşamayı değil, hep göçmeyi hayal ettiği yer olmuşsa... Yavuz Ekinci'nin, sokaklarında gece adamlarının dolaştığı bir yer olan Mısrıt'a'dan başlayan hikayesi de işte bunun mümkün olabileceğinin ispatı. *Cennetin Kayıp Toprakları*, yerinden yurdundan edilen, kimliği unutturulan insanların kutsal bir kaynaktan önümüze akması gibi. Babaların, oğulların ve torunların hikayesi olduğu kadar, bir dönemin, bir travmanın kendi

ağızından yazılmış açık mektubu.

Tüm metin boyunca okurun cennetle ilişkisini koparmayan kitap, "Üzüm", "Nar" ve "İncir" olarak üç bölüme ayrılıyor. Üçü de pekmez gibi yoğun, üçü de pekmez gibi tatlı tatlı akıyor ama genizde keskin bir yanma hissi bırakıyor. Bunlar aynı zamanda *Kuran*'da ismi geçen üç kutsal meyve olması bakımından da manidar. Yani üçünün de yaratan katında bir marifeti, bir yeri var. Tıpkı her bölümün içinde yaşanan hikayenin ve o hikayelerde adı geçen, geçmeyen tüm insanların olduğu gibi. Ancak asıl meziyet yazara ait. Ekinci'nin edebiyatı boğazımızdan aşağı ılık ılık akan, kıvamlı, usta elinden çıkma bin yıllık kadim bir içeceği anımsatıyor. O tat geçmiyor ve sonunda bir yumru olup gövdenizde, zihninizde dolaşmaya başlıyor.

Bu yumrunun kendi aklı, kendi bilinci ve soruları var, soruyor: Sen aslında kimsin, gerçek adın ne, annenin anadili ne, ne kadar adil davrandın kendine ve bu memleketin tüm insanlarına... Bu sorulara yanıt ararken sona eren romanın kapağına konmuş nar üzerindeki kesik sizin kalbinizin üzerine gelip yerleşiyor. Artık bu yarayla yaşayacaksınız, hazırlıklı olun.

ÜÇ KUŞAK ÜZERİNDEN KÜRT MESELESİ

Cennetin Kayıp Toprakları'nda dede, oğul ve torun üçgeninde Türkiye'de Kürt kimliğinin okumasını yapmak da mümkün. Dede, evlat katili olmamak için Allah'a dualar eden, oğlunun yeterince erkek olamamasından ve ailesi üzerinde hakimiyet kuramamasından yakınan biri. Öfkesinin temelinde oğlu Mirza'nın, büyük torunu Ebubekir'in dağa çıkmasını engelleyememiş olması yatıyor. Bütün söylemlerini bunun üzerinden kuruyor, bunu oğlundan utanç duymasına sebep gösteriyor.

Bu topraklarda Ermeniler ve Kürtler ile Türkler'in travmaları ortak. *Cennetin Kayıp Toprakları*'nda bunu bir kez daha anlıyoruz.

Yavuz Ekinci'nin edebiyatını güçlendiren bir özellik de coğrafyayı ve kültürü iyi tanınması, ayrıntılara hakim olması.

Açık açık söylemiyor ama o bu dünyadaki cennetin mümkün olamayacağından bir şekilde emin olmuş, Allah katındaki cennete ulaşmayı bekliyor. Dünyanın bir ağaç gölgesi ona göre, bizim er geç o ağaca ulaşmamız gerek. Oğul Mirza ise daha en başından beri sevgi ve şefkat sözleri yerine "Ermeni dölü", "Ermeni piçi" nidaları ile büyümüş, sonunda büyük oğlu Ebubekir'in cenneti kucaklayıp getirme inancı ile dağa çıkmasına engel olamamış, belki de olmamış bir adam. Eksik erkekliğini dağlara çıkan Ebubekir ile tamamlamış belki de. Kürt kimliği, Ermeni kimliği arasında kan kusan bir adam. Aslında bir roman kahramanı olamayacak kadar gerçek. Torun Rüstem ise yeri geldiğinde babasına kalkan ele küfürler ederek cesaretini gösteren ama en çok da yaşadığı yer Mısrıt'a, Ermenilikten dönen babaannesesi Hatice, dağa

Yavuz Ekinci'nin edebiyatı boğazımızdan aşağı ılık ılık akan, kıvamlı, usta elinden çıkma bin yıllık kadim bir içeceği anımsatıyor.

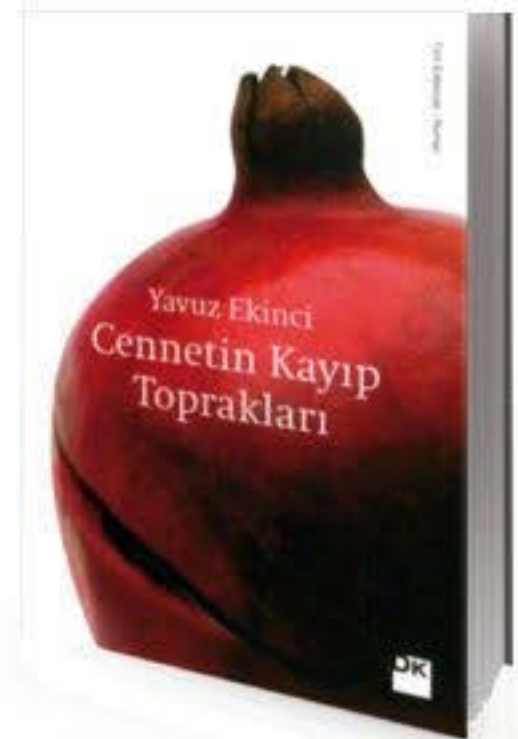
çıkan abisi Ebubekir ve top oynadıkları sahaya "iyiliğiniz için" diye mayın döşeyen askerler üzerinden dünyayı algılamaya çalışan bir çocuk. Hayatla ilgili kararlar alması ve hepsinden önce bir fikir edinmesi için elindekiler bunlar. Sahi siz olsanız ne düşünürdünüz?

Ekinci'nin edebiyatını güçlendiren bir özellik de coğrafyayı ve kültürü iyi tanınması, ayrıntılara hakim olması. Bu ayrıntıların sizi çıkaracağı bir yolculukta yazar önünüze iki seçenek koyuyor. Ya kendi köklerinize yeniden doğacak ve yeşereceksiniz ya da o

kökler ayağınıza, elinize ve nihayet boğazınıza dolanacak. Korkmayın, bu yolda size Ekinci'nin kahramanları bütün insanlıklarıyla eşlik edecek. Hem keçilerine toplum olarak sahip çıkamayıp kaçırmış bir ülkede, Mirza'nın güttüğü sürüden altmış beş keçiyi kaybetmesi çok mu? Ya da cebi buğdayla dolu bir çocuğa ölen abisinin kimliğinin verilmesi sizi şaşırtır mı? Asıl adı Almast olan, bir gecede hem ailesinden, hem sevdiğinden hem de adından, yani varlığından koparılan kadına Hatice adının konması ve o geceden itibaren Hatice'nin hayatını yaşaması bir tesadüf mü? Ondan geriye kalan tüm Ermenilerin öldürülüp bir dut ağacı altındaki kuyuya atılması çok mu imkansız?

Bu topraklarda Ermeniler ve Kürtlerle, Türkler'in travmaları ortak. *Cennetin Kayıp Toprakları*'nda bunu bir kez daha anlıyoruz. Üstelik hiçbirisi bir diğeri üzerinde hakim güç değil aslında. Yine de korku çok. Yıllarca asimile edilen, kökleri unutturulmaya çalışılan, belki bugün değil ama bir gün dillerine, kültürlerine ve kimliklerine sahip çıktıkları için teşekkür edilecek bu insanların hikayelerini anlatmaya kimse yanaşmıyor. Bugün taraf olmaktan imtina eden, roman yazmayı böyle bir acı hiç yaşanmamış, yaşamaya devam etmiyormuş gibi değinmeden sürdüren günümüz yazarları bu körlüğün bedelini nasıl ödeyecekler bilmiyorum. Edebiyatçı bakıp da gören kişi değil ki sadece, görmediğinden de şüphe edendir. Bunun üzerine kurgusunu yapıp, eserini oluşturmaktır. Ekinci'nin kitabı bu anlamda modern çağın yazarları için emsal teşkil ediyor. Bütün yaptığı ise meselenin kalbine kulağını dayayıp, duyduğunu yazması.

Şimdi sayın okuyucular, izin vererseniz dostum Yavuz'la baş başa konuşmak istiyorum. Ben bir ağaç buldum, gel altında oturalım birlikte. Oturup anlatalım. Mirza'nın yerine bu memleketin önyargılarına, üslupsuzluğuna, yol-yordam bilmez ayrımcı ruhuna geçiriyorum yağlı ipi ve ikinci defa düşünmeden tekmeliyorum ayakları altındaki helkeyi. Mirza'ya kendi cennetinin özgür topraklarında mutlu bir hayat düşünüyorum. Bir ağacın altında, o ağacın kendisi olmadan.

CENNETİN KAYIP TOPRAKLARI
Yavuz Ekinci
Doğan Kitap

BÜTÜN İÇ SAVAŞLARIN ROMANI

Mihman, gerçek bir sanat eseri olarak ne ekleyecek ne de çıkaracak hiçbir parçası olmayan bir metin olarak çıkıyor karşımıza.

Bu romanı bir başkası yazabilir miydi? Sorunun yanıtı hayır ise sözcüğün gerçek anlamıyla bir edebiyat eseri ile karşı karşıyayızdır. Elbette bazen yanıtın şöyle olduğu da olur: "Hayır, kimse bu kadar kötü bir şey yazamaz!" Yanıtın evet olduğu durumlarda bir roman hakkında yazmak çok zor değildir. Edebiyat kisvesi altında en fazla rastlanan olgu olan berbat romanlarda da işiniz kolaydır. Ama bitirip masanın üzerine koyduğunuz roman peşinizi bırakmıyor, sizi aklınızda kalan sorularla durmadan kendisine çekip duruyorsa;

yani aslında günler geçtiği halde romanı gerçekte bitiremiyorsanız, bitiremediğiniz bir roman hakkında ne yazabilirsiniz?

Şair Akif Kurtuluş'un ilk romanı *Mihman*'ı okudum, "bitirdim". Bazı romanlara tek bir okuma yetmez, bilirsiniz. Olay akışının heyecanı, kurgunun karışıklığı

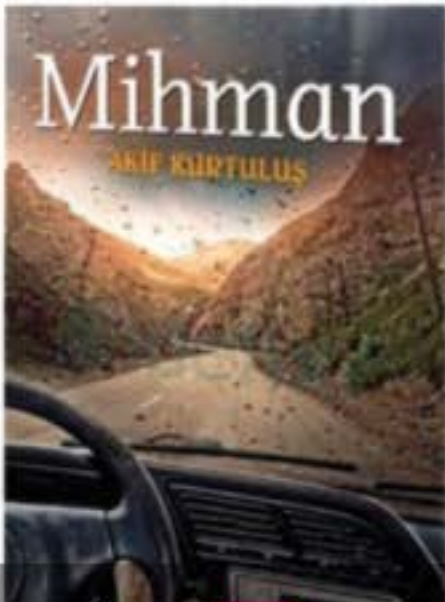
gibi nedenlerle bazı detayları kaçırmış olabileceğinizi düşünür, yeniden dönersiniz. Ben de

Bir çoksatır olmayacağı kesin olan *Mihman*'ın, bir yıl içinde 100.000 satabildiği bir Türkiye'de, onurlu bir barış gerçekleşme ihtimali çok yüksek olurdu. (Görsel çalışma: Kaan Bağcı)

bitirdiğimi zannetmişim, bitmiyor. Belki de romanın eksenini oluşturan Kürt sorunu (dileyen Türk sorunu olarak da okuyabilir) çözülmeden bu roman bitmez. Barış gelse, bu kez belki de bitimi ölümümüzle olacak olan kendi iç savaşımızın bitimini bekleriz. Bu roman bütün iç savaşların romanı.

Kurtuluş öyle bir roman çıkarmış ki ortaya, elim varmıyor romanın konusu hakkında cümleler kurmaya. Hani aşık olduğunuzda, sevilen için tüm sözcüklerin kifayetsiz geldiği bir dönem vardır ya, ne deseniz, duygularınızı ifade etmekte yetersiz kalırsınız, işte buna benzer bir hal. Ankara'da yaşayan orta yaşı geçmiş, sorunlu ilişkiler yumağında bir avukat diye başlasam, Türkiye'de 30 yıldır yaşanan savaş hali desem, PKK desem... Ne desem kuru ve yavan kaçacak. Kurtuluş yapıyı öyle bir kurmuş ki metne dışarıdan yapılacak her tanıtım müdahalesinin okurun okuma sürecini zedelemesi, keyfini kaçırması riski var. O yüzden biçimsel açıdan yaklaşalım.

BÜTÜN İÇ SAVAŞLARIN ROMANI

“Mihman, gerçek bir sanat eseri olarak ne ekleyecek ne de çıkaracak hiçbir parçası olmayan bir metin olarak çıkıyor karşımıza.”

Bu romanı bir başkası yazabilir miydi? Sorunun yanıtı hayır ise sözcüğün gerçek anlamıyla bir edebiyat eseri ile karşı karşıyayızdır. Elbette bazen yanıtın şöyle olduğu da olur: “Hayır, kimse bu kadar kötü bir şey yazamaz!” Yanıtın evet olduğu durumlarda bir roman hakkında yazmak çok zor değildir. Edebiyat kisvesi altında en fazla rastlanan olgu olan berbat romanlarda da işiniz kolaydır. Ama bitirip masanın üzerine koyduğunuz roman peşinizi bırakmıyor, sizi aklınızda kalan sorularla durmadan kendisine çekip duruyorsa;

yani aslında günler geçtiği halde romanı gerçekte bitiremiyorsanız, bitiremediğiniz bir roman hakkında ne yazabilirsiniz?

Şair Akif Kurtuluş’un ilk romanı *Mihman*’ı okudum, “bitirdim”. Bazı romanlara tek bir okuma yetmez, bilirsiniz. Olay akışının heyecanı, kurgunun karışıklığı gibi nedenlerle bazı detayları kaçırmış olabileceğinizi düşünür, yeniden dönersiniz. Ben de

Bir çoksatır olmayacağı kesin olan *Mihman*’ın, bir yıl içinde 100.000 satabildiği bir Türkiye’de, onurlu bir barış gerçekleşme ihtimali çok yüksek olurdu. (Görsel çalışma: Kaan Bağcı)

bitirdiğimi zannetmişim, bitmiyor. Belki de romanın eksenini oluşturan Kürt sorunu (dileyen Türk sorunu olarak da okuyabilir) çözülmeden bu roman bitmez. Barış gelse, bu kez belki de bitimi ölümümüzle olacak olan kendi iç savaşımızın bitimini bekleriz. Bu roman bütün iç savaşların romanı.

Kurtuluş öyle bir roman çıkarmış ki ortaya, elim varmıyor romanın konusu hakkında cümleler kurmaya. Hani aşık olduğunuzda, sevilen için tüm sözcüklerin kifayetsiz geldiği bir dönem vardır ya, ne deseniz, duygularınızı ifade etmekte yetersiz kalırsınız, işte buna benzer bir hal. Ankara’da yaşayan orta yaşı geçmiş, sorunlu ilişkiler yumağında bir avukat diye başlasam, Türkiye’de 30 yıldır yaşanan savaş hali desem, PKK desem... Ne desem kuru ve yavan kaçacak. Kurtuluş yapıyı öyle bir kurmuş ki metne dışarıdan yapılacak her tanıtım müdahalesinin okurun okuma sürecini zedelemesi, keyfini kaçırması riski var. O yüzden biçimsel açıdan yaklaşalım.

DÜZYAZI TAKIMINDA FORMA GİYEN BİR ŞAİR

268 sayfalık roman 85 bölümden oluşuyor, yani her bölüm ortalama 3 sayfa. Söz alan karakter sayısı 15. Bu 15 karakterin anlatımlarından, iç seslerinden

MIHMAN
Akif Kurtuluş
İletişim Yayınları

oluşuyor roman. En çok söz alan 3 karakter, Avukat (24 bölüm), Müdür (16) ve Nalan (13). Şiir ve roman edebiyatın biraz zıt kutuplarıdır; bu yüzden de birisinde iyi olanın diğer türde iyi bir eser ürettiğine pek tanık olamayız. Ancak Akif Kurtuluş uzun zamandır düz yazı takımında da forma giyiyor. Hazırlıklı ve antremanlı. Nitekim o çok ender rastlanabilecek başarıyı yakalamış, eğer şiirin malzemesi sözcükler ve romanınki cümleler dersek, tek bir gereksiz cümlesi olmayan bir roman yazmış. Romanın bir tür olarak yazarlarından gördüğü en büyük işkencelerden birisi gereksiz gevezelikler. Başyapıt denen romanlarda bile, konu ya da kurgu ile ilgisi olmayan gevezelikler bulabilirsiniz. Çok satan yerli romanlarımızda ise bu gereksiz gevezelikler adeta romanın ana yapısını oluştururlar. İnsan okurken şunu düşünmeden edemez: "Bir insan bunları yazmaktan nasıl olur da sıkılmaz?" *Mihman*, gerçek bir sanat eseri olarak ne ekleyecek ne de çıkaracak hiçbir parçası olmayan bir metin olarak çıkıyor karşımıza. Dolayısıyla bir çoksatar olmayacağı kesin, çoğunluk okur için okunamayacak derecede ağır gelecektir. Maalesef. *Mihman*'ın bir yıl içinde 100.000 satabildiği bir Türkiye'de, onurlu bir barış gerçekleşme ihtimali çok yüksek olurdu.

Romana başlar başlamaz aklıma Faulkner'in *Döşegimde Ölüren*'i geldi. Yapı aynı. Farklı karakterlerin iç monologları. Bu türden romanlarda, mesela bence Faulkner'in de (İngilizce okumadım, Türkçe çevirileri üzerinden yapıyorum bu değerlendirmeyi) başaramadığı bir konu vardır: Her karakterin kendisine uygun bir dili, söylemi tutturmak. Bakarsınız hizmetçi, toprak sahibi, köle, esnaf, öğrenci, hepsi aynı dille konuşup, benzer şekillerde düşünürler. Bakış açıları değerlendirmeleri farklıdır ama dilleriyle farklılaşamazlar. Karakterler arası diyalogların olduğu metinlerden söz etmiyorum, o haliyle kolaydır. Bu farklılaşma başarı-

lamadığında da karakterin inşası yarım kalır, yemeğin tuzu eksiktir. *Mihman*'da her karakter; tek bir kere söz alabilen bile, kendi dili, argosu, deyişleri, hassasiyetleri, vurguları ile bir anda romanın içinden dimdik doğrulup karşınıza dikiliveriyor. Avukat ve Müdür çok başarılı bir biçimde resmedilmelerine rağmen, sonuçta Avukat Akif Kurtuluş'a yakın tipler oldukları için anlayabiliyoruz ama Nezir tiplmesi gerçekten alkışı hak ediyor. Sadece beş bölümde kendisini dinlememize rağmen, herkesin rolünü alıyor diyebiliriz. Roman kişilerinin ağzından çıkan hiçbir söz bizi yabancılaştırmıyor; "bir kadın, bir adam böyle mi konuşur, ne alaka, yazar anlattığı tipler hayatında herhalde hiç karşılaşmamış" türünden tepki verdiğimiz tek bir satır okumuyoruz.

Mihman'da her karakter;
tek bir kere söz alabilen bile,
kendi dili, argosu, deyişleri,
hassasiyetleri, vurguları ile
bir anda romanın içinden
dimdik doğrulup karşınıza
dikiliveriyor.

Yazarın hiç ortada gözükmediği bu yapıda, tipler de son derece başarılı olunca konu olabildiğince nesnel olarak işlenmiş oluyor. Roman kişilerine eleştirileriniz olabilir, zaten romanın başarılı olduğunun göstergesi de budur: Eğer roman kişisi karşınızda eleştirilebilir, kafanızın içinde karşılıklı olarak konuştuğunuz bir canlı gibi ortaya çıkmış ise yazar işini iyi yapmış demektir.

Mihman, karakterlere alışıp kimin kim olduğunu çözdükten sonra (ilk 50 sayfa) kolayca okunabilir bir metin olarak gözüküyor. Kurtuluş metni yazarken iyi bir polisiyede olduğu gibi (ama romana tür olarak polisiye diyemeyiz) ip uçlarını çaktırmadan ve çok başarılı bir biçimde serpiştirerek ilerliyor. İlk okumada belki çok zeki ve deneyimli polisiye okurları dışında bunların hepsini yakalayabilecek okur sayısı az olacaktır, işiniz gerçekten zor. Metinde gerçek bir ilişkiler yumağı var, nitekim bu yumak çözülmeye başlarken ana karakterlerden ikisi de isimleriyle arz-ı endam etmeye başlarlar. Tesadüfler ve rastlantılar kimi romanlardaki gibi aklın ve kurgunun sınırlarını zorlayacak türden değil.

Mihman'ın Türkçesi ise tam bir Şaire yakışacak türden. Uzun bir şiir gibi de okuyabilirsiniz; kitaba başlamadan önce Turgut Uyar'ın *Yokuş Yol* şiirini okumayı da unutmayınız. *Mihman*, sadece Türkiye'de değil, 2012'de dünyada yayımlanan en iyi romanlardan birisi.

Romana başlar başlamaz aklıma Faulkner'in *Döşegimde Ölüren*'i geldi. Yapı aynı. Farklı karakterlerin iç monologları.

ASKER, POLİS, SAVCI VE GAZETECİNİN DANSI

“19. yüzyılın ikinci yarısında suçun vahşetinden pek de fazla etkilenmeyen, süper güçleri akıl ve mantık olan buz gibi bir yazar sesi, bir dedektif kahraman yaratılmıştı.

Somer, askerdeki parçalanmayı eşcinsellik temasıyla anlatıyor.

Sefa içinde, tok karnına, hafif kaykılarak yapılan bir eylem olmasına karşın, sanki kitap okumak zor, kaş çattır, yorgun düşüren ciddi bir iş olmalıymış gibi, bir kitabı çabucak ve eğlenerek okursam eğer, kontrol edemediğim bir edebi sorgulama başlar. Hafızama attığım diğer kitaplarla karşılaştırmayı, tür teşhisleri takip eder. Kitabın edebiyat atlasında kapladığı yer, yaşadığım eğlentiye haklı çıkarmalıdır. Kitap, -tercihen alt metinleriyle- kendinden daha büyük, meşru bir edebi kanona ait olmalıdır. Boşuna eğlenmiş olamam. Bu ne kendini beğenmişlik böyle.

Mehmet Murat Somer'i ilk defa *Hop Çiki Yaya* dedektif serisi ile okudum. Ziyadesiyle eğlenmenin yarattığı suçlu-

luk duygusu geçsin diye, kafamda yarattığım edebi meşrulaştırma çabası şöyleydi: Dedektif romanları, 19. yüzyılın ikinci yarısının Viktoryen toplumsal, politik ve etik değerleri sonucu doğmuştu. Statüsünü korumak isteyen elit ve varlıklı kesimin içini rahatlatıp onlara güven verir; sokaklardaki yoksulluk, pislik ve dejenerasyonu sanki kurmaca bir suç mahalli gibi betimlerdi. Bu evlerden irak, suçlu sokaklarda yaşayan, çalışan kadınların sonunda kurban olmaları doğaldı. Hayatın mükemmel cilasına olan tapınmayla, sokak gerçeklerinin yarattığı hayal kırıklığı arasında kalan dedektif romanları, suçu toplumsal bir normalleştirici gibi görüyordu. Etik üzerinden yapılan adalet tanımlarında, suçun vahşetinden pek de fazla

Mehmet Murat Somer
(Fotoğraf: Serkan Eldeleklioğlu)

etkilenmeyen, süper güçleri akıl ve mantık olan buz gibi bir yazar sesi, bir dedektif kahraman yaratılmıştı.

Somer, işte bu türe hem selam gönderiyor hem meydan okuyordu. İstanbul'un تنها sokakları leş kokulu

Viktoryen Londra'yı andırıyor, kurban olmayı 'hak eden' kesimi bu kez travestiler olarak gösteren etik anlayış sorgulanıyordu. Pürüzlerini törpüleyip toplumu normalleştirmeyi savunmak yerine hem güçlü hem akıllı, hem sosyal hem yabancı, hem şakası yok hem mizah duygusu var, hem kadın hem erkek bir kahraman yaratıyordu. İlk travesti dedektif. O çok meraklısı olduğum alt metinlerde ise; suç, adalet ve ahlak tanımlarının en az cinsel kimlik kadar değişken olduğu, hiçbir şeyin görüldüğü gibi olmayacağı fikri vardı.

HINZIR EDEBİYAT

Mehmet Murat Somer'in yeni kitabı, *Pembe Tütülü Amiral*'i okuduktan sonra o bildik edebi sorgulama hissiyle karşı karşıyayım. Somer, mizah ile kendini korumaya alıyor. Gerektiğinde 'hinzırlık' kartını gösterip eleştiriden kurtulmaya hazır. Bense kitabı biraz daha kurcalamak istiyorum.

Kitap, eşcinsel bir askerin, üzerinde balerin kostümüyle ölümü arkasından devreye giren asker polis savcı gazeteci dördüsünün bürokratik 'dansı'. Ortada suç yok, utanç var. Suçlu yok kurbanlar var. İyi kötü, haklı haksız, doğru yanlış, adalet hesaplaşma kavramları karşısında her karaktere göre tavır değiştiren bir yazar sesi var.

Karakterler üzerine kurulu bir yapısı var romanın. Kahramanı yok. Karakterler, ait oldukları zümrenin genellemelerde kullanılan tüm özelliklerine sahip oldukları için roman, klişe tuzağından kurtulamıyor. Konjonktür klişesi. Olağan şüpheliler toplanmış güncel bir Türkiye manzarası çiziyorlar: Polisi hakir gören, kendini ormanlar kralı sanan asker; ağabeyi irtica yüzünden ordudan atılmış kin dolu savcı; askerlerin şımarık ayrıcalıklı çocukları; küçük bir kızken sırmalı üniformalı bir askere platonik aşkla bağlanmış, şimdilerde silah tüccarına dönmüş Marc Jacobs takım elbiseli eski askerin koynundaki medya patroniçesi; ünlü olmak ya da daha iyi bir hayat için bedenlerini satanlar da manzarayı tamamlıyor.

Pembe tütüsüyle ölen amiralin kızının adı Zübeyde, oğlu da Rıza. Bu tarz bir hınzırlık mı marifet yoksa sahici karakterler yazabilmek mi? Yazar, kendi esprisinden memnun, spot ışıkları altındaki bir stand-up'çı gibi alkış istiyor sanki. *One more time for the cheap seats in the back!* Oysa, "...büyük baldızı misafir gelmişti personel

konularıyla ilgili Albay Kenan Acun'un. Öğlen Kenan'ın bayıldığı Rumeli böreklerinden yapacaktı..." cümlesi, karakter yaratma adına çok daha sahici bir gözlem.

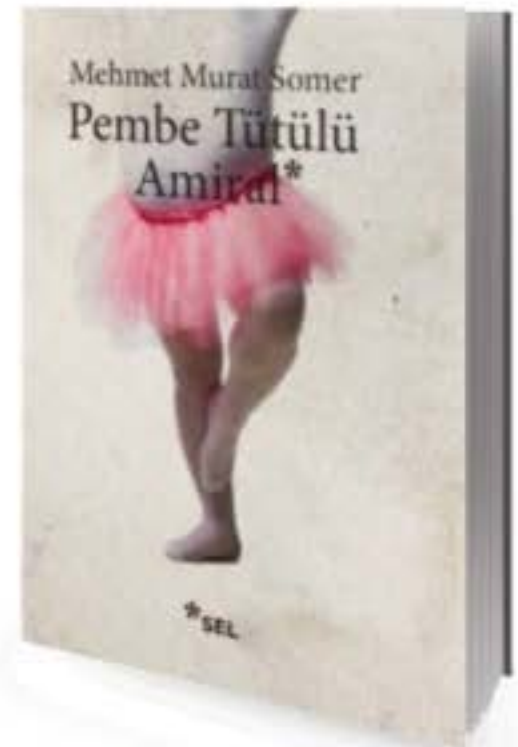
ÇEHOVVARI

Dünyanın her kültüründe, ilahlaştırılmış erkeklik simgesi bir otoritenin mecazi olarak iğdiş edilişi, alıcısı olan bir öyküdür. İşin içinde bir de bürokrasi, bu bürokrasinin yarattığı tek tip karakterler, gülünesi bencil ideallerin sıradanlığı ve beyhudeliği olunca bu öykü Çehovvari sonuçlanır.

Sonuçta, Çehov karakteristikleri sayesinde, *Pembe Tütülü Amiral*'e biçeceğim edebi aidiyet içimi rahatlatacak. Karakter yazımındaki eksikliğine karşın roman, üzerlerine düşen görevlerin ya da kendilerine görev belledikleri hırsların kurbanı olan karakterlerin 'rütbesiz' sıradanlıklarını çok iyi anlatıyor. Bürokratik fare kapanına dönüşen olayları başlatan 'ölüm sahnesi' romanın kreşendosu. Bunun nedeni arka planda çalan Çaykovski değil, ölüme şahitlik edenlerin önemsiz detaylar üzerinden sorguladıkları kendi etik çelişkileri aslında. Trajedi ve fars, zevk ve pişmanlık, estetik ve grotesk birbirine karışıyor. Ölüm önemsizleşiyor. Gerçek hayat ile 'rol alınan sahne' aynı odanın içinde.

Çehov'un hastalık temasını sık sık sosyal parçalanmanın ve bireyin zafiyetlerinin simgesi olarak kullanmasına benzer bir şekilde, Somer de, askerdeki parçalanmayı eşcinsellik temasıyla anlatıyor. Yazar, eşcinselliğe hastalık demiyor ama heteroseksüel söylemde eşcinsellik hakkında ortalıkta dolaşan her fikre de kinaye ile yer veriyor. Eşcinsel bir askerin karısı ve çocuğu olmak, eşcinsel oğulun düzelsin diye askere gönderilmesi, orta yaşlı eşcinsellerin evlatlığı dediği genç sevgilileri, para ya da şöhret için eşcinsel sevgili olmak zorunda olan gençler, uzun süre aynı yerde bulunan denizcilerin deneyimlediği geçici durumsal eşcinsellik romanda üzerinde durulan hayat enstantaneleri.

Hop Çiki Yaya kitaplarındaki tavrı sonrasında akıl karıştıran, Somer'in askere bel altı vurma adına, neden eşcinselliği yerin yedi kat dibi bir utanç, bir ikiyeüzürlük malzemesi yaptığı. Kitaba adını veren bu pembe fikrin, kitabın kara lekesi olması üzücü. Şüphesiz bana "Nerede yaşıyorsun sen, burası Türkiye!" diyenler çıkacaktır.

PEMBE TÜTÜLÜ AMİRAL
Mehmet Murat Somer
Sel Yayıncılık

BİREYSEL HİKAYELERİ TOPLUMSAL HİKAYENİN İÇİNE YERLEŞTİRMEK

“ *Okuma sırasında okur, yazarın dondurma sevip sevmediğini merak etmez, kahramanın dondurma sevip sevmediğini merak eder.*

Kendini bir karakter haline getiren yazar, yarattığı karakterle kendisi arasındaki çizgiyi çoğu zaman ayırt edemez.

Eskiden hikaye denirdi, sonra öykü denmeye başlandı; sonra yavaş yavaş öykünün içindeki hikaye kayboldu. Hikaye yalanla özdeşleştirilip dışlandı. Özellikle genç yazarlarda, dolayısıyla son yıllarda sıklıkla görülen bir “içini dökme hali” öykü sayıldı. İçinden hikayenin çıkarılmasıyla iskeletsiz bir yığına dönüşen metin çoğunlukla okunmaz bir biçime büründü ve öykücülüğümüz geriledi. Çünkü metinden hikayeyi çıkaran yazar onun yerine kendini koydu, koymak zorunda kaldı. Bu da yeni bir sorun yarattı.

Bir yazarın kişisel duygulanımları insanları pek de ilgilendirmez. Yazarın birey olarak bu kadar öne çıktığı metinler okuru rahatsız eder; okur, yazarı unutmak ister. Onu sadece kitabı açarken ön, kapatırken de arka kapakta görmek ister. Bu, futbolda hakemin, çeviride çevirmenin, sinemada yönetmenin unutulması gibidir. Her şeyin yolunda gittiği anlamına gelir. Yazar metin içinde kendini unutturabilmişse bir şeyleri başarmıştır. Yazarın birey olarak metnin içine girmesiyle ortaya çıkan ve metinlerin büyüsünü bozan bir başka unsur da; yazar kişilikle insan kişilik arasındaki ayrımın yeterince yapılamamasıdır. Kendini bir karakter haline getiren yazar, yarattığı karakterle kendisi arasındaki çizgiyi çoğu zaman ayırt edemez. Metnin içine sızar, aslında metne ait olmayan

ayrıntılar metne kaçar, bunlar da metni yorar, yıpratır, okuru yabancılaştırır. Okuma sırasında okur, yazarın dondurma sevip sevmediğini merak etmez, kahramanın dondurma sevip sevmediğini merak eder. Yazarı merak ettiği yerse ancak magazin sayfaları olabilir.

Joyce’un Öğrencisi uzun zamandır okuduğum tek öykü kitabı. Küçük bir ülkeden geliyor: Slovenya. Avrupa’nın ortasında. Birçok Avrupa ülkesinin olduğu gibi onun da yakın tarihi acılarla dolu. Drago Jancar da bu yakın tarihi yaşamış bir yazar. Ülkesinin en tanınmış yazarlarından biri. Eserleri birçok dile çevrilmiş. Roman-dan öyküye, oyundan denemeye geniş bir yelpazede eserler veren gerçek bir edebiyatçı. Ama aynı zamanda ülkesinin; sadece ülkesinin de değil, Avrupa’nın sorunlarından uzak durmayan, bu konularda aktif olarak mücadele eden bir aydın. Bütün Avrupa kültürünü sanki kafasında taşıyan biri. Ama yanında acılarla dolu yakın tarihi de taşıyor. Öykülerinde bu iki ana unsurun, Avrupa kültürünün ve ülkesinin yakın tarihinin, zaman zaman şaşırtıcı bir biçimde iç içe girdiğini görüyoruz. Kendisinin de bir yerde söylediği gibi, bu unsurlar arasındaki bağı çoğu zaman sadece seziyoruz, tam olarak kavrayamıyoruz. Tam bu noktada iş biraz şiire kaysa da Drago Jancar şiir yazmıyor; bizim anladığımız anlamda öykü de

Joyce'un Öğrencisi, ana akım edebiyat ülkelerinin eserlerini okumaya alışmış bizler için de güzel bir sürpriz.

yazmıyor. Hikaye anlatıyor. Ülkesinin bireysel ve toplumsal çöküşünü yoğun bir atmosfer içinde edebileştiriyor. Bireysel hikayeleri toplumsal hikayenin içine yerleştirmeyi başaran bir yazar Drago Jancar. Onun bu yeteneğini *Joyce'un Öğrencisi*'nde de görmek mümkün. Metinleri kısa olsa da içerikleri geniş boyutlu hikayeler bunlar. Biçimleri birbirinden özgün. Özellikle birinci ve üçüncü hikayedeki biçimsel yaratıcılık ve ustalık hayranlık verici.

'KAOSUN SİSMOLOGU'

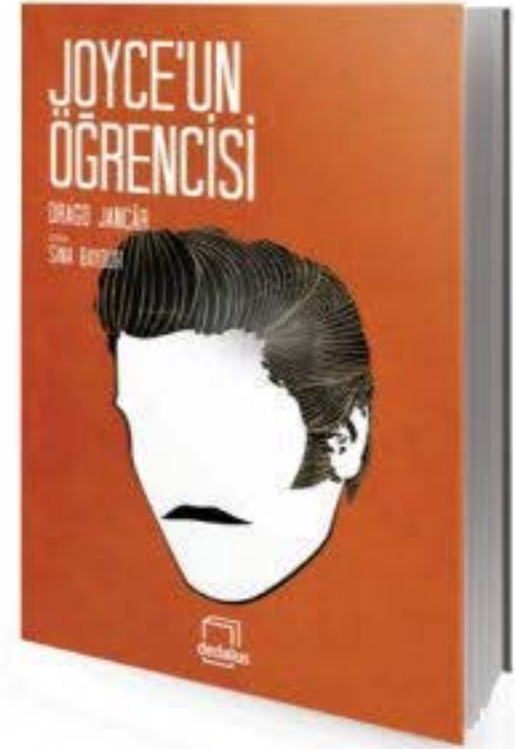
Sadece, kitaba adını veren ilk hikayeyi okumak bile onun dünyasının boyutlarını sezmemize yetiyor. Ünlü yazar James Joyce'tan İngilizce ve edebiyat dersi alan, gaz lambasının ışığında gecelerce tasvir çalışan ve tasviri bir ihtiras haline getiren kahraman, yıllar sonra ülkesini terk etmek zorunda kalıyor. İngiltere'ye yerleşiyor ve oradan halkına sesleniyor. Halkına seslenmekle kalmıyor, "halkının dürüst sesi" oluyor. Radyo üzerinden yaptığı konuşmalarla halkını mücadeleye çağırıyor. Sesi herkesin zihnine yerleşiyor. Savaş sonrası ülkesine dönüyor ve yeni rejim onu casuslukla suçlayıp idama mahkûm ediyor. Suç aletlerinden biri, içinden metin parçaları çevirmek ve işbirlikçilere vermekle suçlandığı George Orwell'in *Hayvan Çiftliği*, suç ortağı ise James Joyce'un ta kendisi. "O sana İngilizce öğretmeseydi, sen de casus olamazdın," diyor yargıç. O ise kendini savunmuyor bile. Çünkü artık tasvir ihtirasını kaybetmiştir, anlatma isteği kaybolmuştur.

Koskoca bir hayat ve bir tarih anlatılıyor bu öyküde. Sadece 15 sayfada ve üstelik beklenmedik derecede kişisel, şiirsel ayrıntılarla, alışılmadık imgelerle süslenmiş olarak. Küçük bir metin, küçük bir ülke ve büyük bir yazar. Ana akım, edebiyat ülkelerinin eserlerini okumaya alışmış bizler için bir başka sürpriz de bu.

Jancar'ın trajik kahramanları genellikle uçurumun kenarında yürüyen insanlar. Her zaman ayaklarının hemen yanında duran derin çukuru görmekteler. Kimi zaman dikkatle, kimi zaman hoyratça yürürler orada; kimi zaman kendi iradeleriyle, kimi zaman da bilinmeyen bir gücün iradesiyle. Jancar'ın öyküleri genellikle kaotik. Ancak bu az çok kontrollü bir kaos. Öğeler arasındaki bağlan-

tılar basit, açık ya da doğrudan değil; çoğu zaman sezgisel, hatta rastlantısal. Ama Jancar bu kaosa hükmedebilen bir yazar. Belki bu yüzden kendisine 'Kaosun sismologu' diyor. *Joyce'un Öğrencisi* de bu olağanüstü yazarın vizyonunu oldukça etkileyici bir biçimde gösteren muazzam bir derleme. Bir kere okumak yetmiyor, kitabı kapadığınızda arka kapağı tekrar okuyup ikinci kez okumaya girişmeye can atıyorsunuz.

Burada sözü kitabın arka kapağına bırakıp kitaba geri dönebilirim: "Balkanların en önemli, en verimli yazarlarından Drago Jancar öyküleriyle şunları yapabiliyor: Batının klasik ve modern edebiyatıyla göndermeler kullanarak rahatlıkla bağlantı kurabiliyor. Politik olma tehlikesine girmeden, politik okuma seçenekleri getirebiliyor, anlam-estetik birlikteliğini zirveye taşıyabiliyor. Kesinlikle birbirine benzemez içerikleri, birbirine benzemez biçimlerle kurabiliyor. Yepyeni dünyaları oluşturabilirken, okurun bu dünyada keyifle dolaşmasını sağlıyor. Bunların hepsini ve daha fazlasını kalemiyle nasıl yapabildiğinin sırrını asla okuruyla paylaşmıyor. Estetik bir ferahlık içinde aynı okurun nefesini kesebiliyor!"

JOYCE'UN ÖĞRENCİSİ

Drago Jancar

Dedalus Yayınları

Çeviren: Sina Baydur

Joyce'un Öğrencisi küçük bir ülkeden geliyor: Slovenya.

Çocuklara, kitap okumanın bir hobi olmadığı anlatılsın.

İÇİMDE BÜYÜMEYEN BİR OKUR VAR

“Orada yazıp duruyorsun ama, peki bir önerin var mı o zaman,” diye sorduğunuzu biliyorum. Var.

Geçen günlerde bir kitapçının danışma bölümünde istediğim kitabın gelmesini beklerken bir konuşmaya şahit oldum. Bir anne oğlu ile danışmaya geldi ve elindeki listeden aradığı kitapları sıraladı. Listede, hatırladığım kadarıyla, *Robinson Crusoe* ve *Aya Yolculuk* vardı. Kitapçada, farklı yayınevleri ve çevirmenlerden en az yirmi *Robinson Crusoe* kitabı olduğuna bahse girerim. Ve tabii bunun, o kitabı ödev diye veren öğretmenin ve annenin umurunda olmadığına da... Nitekim, annenin listesine göre hangi yayınevinin, hangi çevirmenin işin içinde olduğu pek önemli değildi. Kendisi bunu kasada belirtmedi. Ortada bir ödev vardı; o kitaplar alınacak, ödev oflaya poflaya yapılacak ve iyi not alınacaktı. Niye dert ediyorlardı, pek anlayamadım. Çocuk Google'a "Robinson Crusoe özet" yazsa, o kadar poflamasına da gerek kalmayacaktı zaten.

Bu yıl İstanbul Kitap Fuarı'nın konuğu Gülten Dayıoğlu, teması ise "Çocukluğum yurdumdur", biliyorsunuz. Her yıl olduğu gibi okullar fuara geziler düzenleyecek, ebeveynler çocukların ellerinden tutup yayınevlerinden promosyon sticker, kalem, şapka, poster, şu-bu alacak. Evet, tamam, kitap da alınacak. Ama yüreğim soruyor: Ne kadar bilinçli alınacak o kitaplar?

"Orada yazıp duruyorsun ama peki bir önerin var mı o zaman," diye sorduğunuzu biliyorum. Var. Biliyorsunuz ülkemizde insanların yüzde 99'unun hobisi kitap okumaktır. Öncelikle cümle alemin bu hobiden kurtulması gerekiyor ki, çocuklara da kitap okumanın bir hobi olmadığını anlatsın. Sonra... Dünya edebiyatından kitaplar tavsiye edilecekse, o sıkıcı listelere lütfen kitabın yayınevi, çevirmeni belirtilsin. Ezberden liste de yapılmasın artık.

Ayrıca, kitap özeti çıkarmak ödev olmasın. İlla ki olacaksa da çocuk, kitabını kendi seçsin. Seçmeden önce araştırma yapılması öğütlensin -çünkü çocuk bu sırada başka kitaplar da keşfedecektir- ve neden o kitabı seçtiğini ödevinde izah etsin. Öte yandan, memleket kitap ekinden geçilmiyor. Hepsinde, çocuk ve gençlik edebiyatına dair bilirkişilerin hazırladığı sayfalar var. Ve işin içinde olan biri olarak, o sayfaların çocuklardan çok, çocukları o kitaplara yönlendirecek ebeveynlere yönelik hazırlandığını biliyorum. Gerçi ben hala çocuk ve gençlik kitapları okuduğumu da söylemeliyim, çünkü çok eğlenceli.

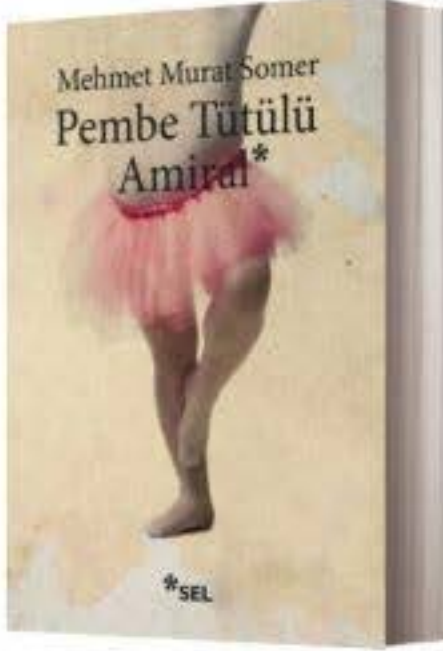
İşte bu yüzden de "içimde büyümeyen o çocuk okurun" kitap listesi...

KİTAP KURTLARI İÇİN:

- *Pirenin Yorganı, Karıncanın Rüyası* - Filiz Özdem - Yapı Kredi Yayınları
- *Çat Kapı Dayım* - Fadime Uslu - Günışığı Kitaplığı
- *Pitircik'in Kırmızı Balobu* - Goscinny/Sempe - Can Çocuk
- *Profesör Kant'ın En Çılgın Günü* - Jean Paul Mongin, Laurent Moreau
- *Kafasına Edeni Bulmaya Çalışan Küçük Köstebeğin Hikâyesi* - Wolf Erlbruch, Werner Holzwarth - İletişim Yayınları
- *Suna'nın Serçeleri* - Gülten Dayıoğlu - Altın Kitaplar
- *Her Güne Bir Sanat Etkinliği* - Christiane Weidemann - Doğan Kardeş

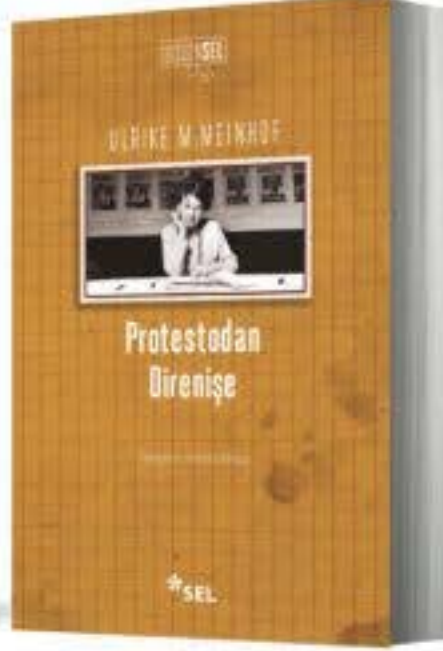
Pembe Tütülü Amiral

Genç erkek sevgilisinin yanında kadın kıyafetleri içindeki amiralin ani ölümü, ailevi bir sır olmaktan çıkarak tüm orduyu, politikacıları ve giderek ülkenin genel durumunu ilgilendiren bir sorun haline dönüşür, gerçeğin değil ama gösterilmek istenenin kabulüne doğru hızla yol alır.

Protestodan Direniş

RAF'ın kurucularından, sadece söz söylemenin bir hükmünün olmadığına kanaat getiren ve kalemle başladığı politik mücadele hayatını silahla sürdürmeye karar vermesiyle vicdanlara seslenmek yerine, kapitalizme karşı doğrudan eyleme girişmenin sembolü haline gelen Ulrike M. Meinhof'un makaleleri ilk kez Türkçede!

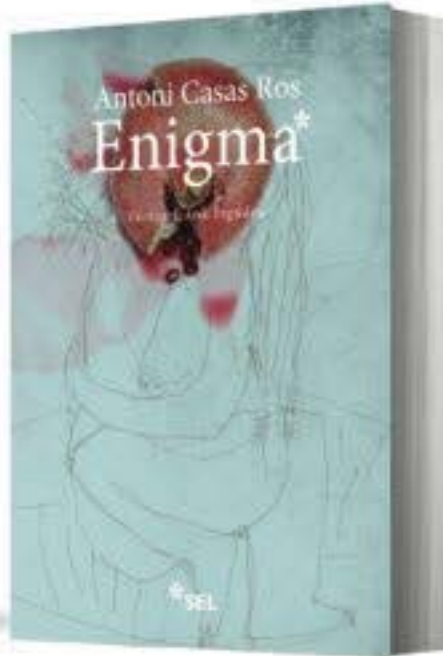
Lisede Kan ve Cesaret

Bilhassa intihali, cut-up tekniklerini, pornografiyi, otobiyografiyi; rolleri harmanlayarak kullanan, gecenin, karanlığın, öfkenin, küfrün gücünü yapıbozuma uğratan egemene iade eden bu ağzı bozuk asinin dilinden okumaktan korkmayanlara...

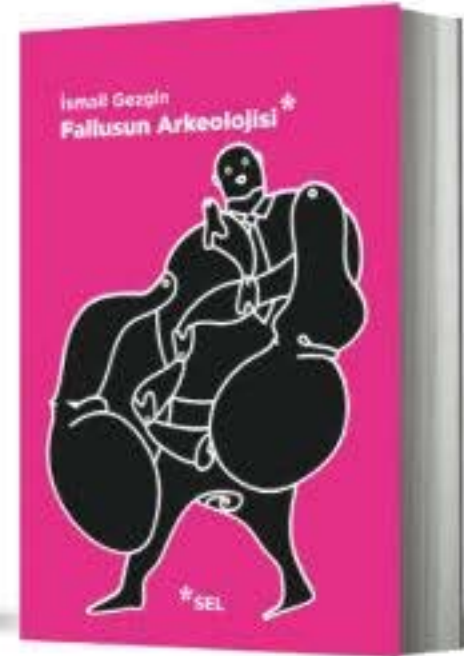
Pantolonun Politik Tarihi

Başlangıçta bir erkeklik simgesi ve kadınların giymesi yasak olan pantolonun tarihinin ardında başka bir öykü yatar; ne de olsa giysi, toplumsal düzeni yansıtır ve onu yeniden üretir. Kadınlar açısından ise politik boyutu olmayan bir bireysel kimlik ya da pratik bir giysi tercihi değil cinsiyetlerin eşitlik arzusunun ve mücadelesinin ifadesidir. Kayda değer bir kültürel tarih çalışması.

Enigma

"Yatak Odası Filozofları" isimli dörtlü bir çete, tek bir amaç: Edebiyat tarihinde sonlarını beğenmedikleri kült romanlara yeni sonlar yazarak onları piyasadaki asıllarıyla değiştirmek... Yeni bir edebiyat mı?

Fallusun Arkeolojisi

Dünyanın her coğrafyasında, uygarlık tarihinin her periyodunda ve her kültürde kesintisiz biçimde, değişik materyaller üzerine betimlenen, arkeologların ise basitçe bereketle özdeşleştirdikleri fallus sembolünün, yüklendiği anlamı ve toplumlar üzerindeki dönüştürücü etkisini açıklayan bir çalışma.

***SEL**
YAYINCILIK